

శుభ కర్మావళి క్రింది ౨౪-౪-౧౯౩౪

53/౯౧ తుల్య: 21
శ్రీ కృష్ణాపుష్కర మహిమాకథావరి.

అనుబంధం

ఇది

విచిత్రాష్టావధాని, విద్యత్కవి, నాటకచక్రవర్తి బిరుదాంకితులును,
విజయవాడ పురస్థిత శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరీ హిందూ
హైస్కూలు ప్రధానాంధ్రోపాధ్యాయును, అగు,

బ్ర|| శ్రీ మల్లాది అచ్యుత రామశాస్త్రిగారిచే
రచియింపబడి

బెజవాడ శ్రీ సరస్వతీ బుక్ డిపో
ప్రొఫ్రైయిటరగు

కురు కూరి సు బృహరావుచే
ప్రకటింపబడినది.

మొదటికూర్పు 2,000 ప్రతులు.

వాణి ముద్రాక్షర శాలయందు
ముద్రింపబడినది.

1933.

సర్వస్వామ్యములు }
ప్రకాశకులవి.

వెల 0-2-0.

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము
శ్రీ లక్ష్మణులు

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారి
రచియింపబడిన హరికథలు.

జానకీశపథము	1-0-0	గజేంద్ర మోక్షము	0-8-0
రక్తికల్యాణము	0-12-0	ప్రహ్లాదచరిత్రము	0-8-0
మార్కండేయోపాఖ్యానం	0-12-0	పై 8 పుస్తకములు కలిపి	
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానం	0-12-0	క్యాబికోడయందు	5-8-0
అబద్ధచరిత్ర	0-8-0	సావిత్రి చరిత్రము	0-12-0
శీశుచరిత్రము	0-8-0	యథార్థ రామాయణము	2-8-0

బి. బాలాజీదాసుగారిచే రచియింపబడిన హరికథలు.

గయోపాఖ్యానం	0-8-0	సంగ్రహరామాయణము	1-0-0
జయప్రదానచరిత్ర	0-8-0	ద్రౌపదీహాసనలక్షణము	0-4-0
నలచరిత్రము	0-8-0	పంచేలోపాఖ్యానం	0-6-0
రక్తాంగదచరిత్ర	0-4-0	పుండరవానుచరిత్ర	0-6-0
ప్రేమవిజయమనుహరిశ్చంద్ర	0-8-0	నూరదానుచరిత్ర	0-6-0
మశలవవిజయము	0-8-0	కర్ణానందదాయిని	0-6-0
శశిరేఖాపరిణయము	0-8-0	హరికథాతిహాసమంజరి పు. 1	
నీతాకల్యాణము	0-8-0	పుస్తకములు	0-0-0
దయాకరవిజయం	0-8-0	డిటో రెండవభాగం కీర్తనలు	0-6-0
భద్రదాచల రామదాసుచరిత్ర			
చిట్టా రామలింగయ్యగారిది	0-0-0		

తిరునగరి శేషదాసుగారి హరికథలు.

శ్రీరామపాదుకాపట్టాభిషేకము	0-8-0	శ్రీమదుత్తరరామచరిత్ర	0-4-0
సీతాపహరణము	0-8-0	సుభద్రాపరిణయము	0-4-0

బాబూ పి. యస్. నౌషర్ వాణిజీకవిగారిచే రచియింపబడిన

శ్రీ కలీరుదానుచరిత్ర	1-0-0	సీతాకల్యాణము	1-4-0
శ్రీరామజననము	1-0-0	వైజయంతీవిలాసము	1-0-0

వలయువారు:—

సరస్వతీ బుక్కు డిపో, బెజవాడ.

100-100000

విషయ సూచిక .

విషయము.

పుట సంఖ్య

1 పుష్కరోత్పత్తి	...	1
2 పుష్కరదీపములలో చేయుదానములు	...	7
3 పుష్కరశ్రాద్ధలక్షణము	...	15
4 పిండప్రదానవిధి	...	15
పుష్కరము 12 దినములలో చేయవలసిన దానములు మంత్రములు ఏకోజున, ఏదానము ఇవ్వవలసినది. వాని శ్లోక ముల వివరము వాని ఫలితములు.	...	
1 మొదటిరోజు కథ భూదానమహిమ	...	22
2 రెండవరోజుకథ ఫలదానమహిమ	...	25
3 మూడవరోజు కథ గోదానమహిమ	...	29
4 నాల్గవరోజుకథ; తైలదానమహిమ	...	32
5 ఐదవరోజుకథ; వృషభదానమహిమ	...	37
6 ఆఠవరోజుకథ; కర్పూరదానమహిమ	...	40
7 ఏడవరోజు కథ; గృహదానమహిమ	...	43
8 ఎనిమిదవరోజుకథ; (అల్లము) అర్ధకదానమహిమ	...	47
9 తొమ్మిదవరోజు కథ; (శ్రాద్ధము) పిండదానమహిమ	...	51
10 పదియవరోజుకథ సాక్షిగావదానమహిమ	...	55
11 పదునొకండవరోజు కథ దాసీ దానమహిమ	...	59
12 పాదెండవరోజుకథ యజ్ఞదానమహిమ	...	65
ఫలశ్రుతి పద్యము.		67

241

కృష్ణాపుష్కర నిరూపణ.

అశ్వానా

శ్లో॥ నహ్యజే, తేనమస్తుభ్యం । మహాదేవస్య వల్లభే ।

త్వద్భక్తి మః శందేవి । దేహికృష్ణా మహానదీ॥

గారదః॥ భగవత్ దేవదేవేశ । సర్వజ్ఞకరుణాకర త్వత్తః శ్రుత
మశేషంహి । కృష్ణామహాత్మ్య ముత్తమః కథంవ్రత విధిః కార్యా ।
కన్యాయుక్తే బృహస్పతౌ । కఃపుష్కరః కస్యపుత్రః । కామానాపూ
రణంకథం । తీర్థరాజః కథంపాతః । కథంపాపావనోదకం । ఏతత్సర్వ
మశేషేణ । వక్తుమర్హసి సాంప్రతం॥

టీక—నారదుఁడొకనాఁడు బ్రహ్మదేవుని యీ విధముగా
ప్రశ్నచేసెను. ఓ జనకా! నీవలన కృష్ణానదీ మహిమ పరిపూర్ణముగా
విన్నాను. పుష్కరమనగానెవరు? పుష్కరుని తండ్రియెవరు. పుష్క
రుఁడు తీర్థరాజెట్లయ్యెను. పుష్కరము నందేమి చేయవలయును.
సర్వము నాకు నవిస్తరముగాఁ జెప్పునుని.

బ్రహ్మ॥ తిస్రః కోట్యర్థ కోట్యశ్చ, యనితీర్థాని సంతివై, య
కోత్పన్నాని పుశ్యాని, తత్తీర్థం పుష్కర స్మృతః । పురాతుందిలకో
నామ । మునిఃపరమధార్మికః । ఆద్యంత రహితం శంభుమర్చ యిత్యా
దివానిశం । లబ్ధ్యాప్రసాదం శంభోర్యై । నతుపుష్కర తాంగతః ।
శివానుగ్రహ సామగ్ధ్యా దీశ్వరస్యాష్ట మూర్తిషు । జలరూపం సమా
సాద్య । శివేచాశ స్థితే సదా । పుష్కరః పుష్కరాక్షశ్చ । కామరా
పూరణక్షమః॥

టీక—పూర్వము తుందిలుడను బ్రాహ్మణుఁడు శివునిగూర్చి
చిరకాలము తపస్సుచేసి, శివునియొక్క యేనిమిది రూపములలో
నొకటియగు, జలరూపము నంది శివానుగ్రహమువలన, పుష్కరు
డను పేరొందెను.

శ్లో॥ పశ్చాదహంత వస్తప్తా । సమారాద్య శివంకరం । స్తుత్వా
సామూహం సమూహేన । లోకస్వప్త్యర్థ మిశ్వరం । అయాచిషమదా

తోసి | పుష్కరం తీర్థయాపితం | అహంకమండ కాస్థాస్య జగత్కార్యం కరోమ్యహం॥

టీక — తరువాత శివుని ప్రార్థించి లోక సృష్టి కొరకు పుష్కరుని తెచ్చుకొని కమండలమందుకొని, జగత్తులకు సృష్టించు సామర్థ్యము సంపాదించు కొంటిని.

శ్లో॥ కదాచి దధకాలేన | బృహస్పతిరుదారధీః | పుత్రోవ్యాగిరీనసాక్షః ద్రృష్మా ద్రృష్మాణోత్తమః | తపతస్థాయ వరమం | దుశ్శరంమామతోషయత్ | ప్రసన్నోహం | మునింద్రస్త్వయే! వరం వరయనువ్రత॥

టీక — ఒకానొకప్పుడు అంగిరస వహామని కొడుకు బృహస్పతి తపస్సుచేసి నన్ను మెప్పించగా సంతోషించి నీకు కావలసిన కోరిక గోరుమని చెప్పితిని.

శ్లో॥ యదిప్రసన్నో దేవేశ! | కృపాయది దయానిధే | గ్రహాధిపత్యం మాన్యత్యం | సర్వజ్ఞత్వంచ దేహిమే | త్వత్కమండలు సంస్థాయం | తీర్థరాజస్తు పుష్కరః | సోపిమద్వశ గోభూత్వా | తిష్ఠేదేవం, వరోమహ॥

టీక — అంతట బృహస్పతి నమస్కరించి, అయ్యా; నాయం దు తమకుకృపగలిగినచో నాకు గ్రహాధిపత్యము, దేవతలలో గౌరవము, నీకమండల పులోని పుష్కరుని, నాకొసగుమని ప్రార్థించెను.

శ్లో॥ ఏవమస్త్వితి తంచోక్త్వా | బృహస్పతి మతోషయత్, పుష్కరంతు సమాహూయ వచనంచే దమ బ్రవీత్ | త్వం పుష్కర మహాబుద్ధే! బృహస్పతి మనువ్రత॥

టీక — ఆప్రకారము వరమునిచ్చి, పుష్కర మహామూర్తిని పిలిచి, బృహస్పతికి నిన్నొసంగితిని. ఇంతటినుండి వాని ననుసరించుమని చెప్పితిని॥

పుష్కరుడు — శ్లో॥ ఇత్యుక్తః పుష్కరశ్చాహ | నమంచామిత్వదంతికం | త్వమేవశరణం మయ్యే | త్వద్వియోగోతిమస్సహః,

టీక — అంతట పుష్కరుడు నేనుమిమ్ములను విడిచినునజలను. అట్లుచేయుట నాకు మిగుల కష్టము.

బ్రహ్మ—శ్లో॥ బృహస్పతే వ్రతతస్త్యం । ఆత్మయా
హిమమాజయా॥

టీక—నిన్ను బృహస్పతికి విచ్చినాను నాయాజ్ఞాప్రకారము
నీవు సురాచార్యునివెంట జనక తప్పదని బ్రహ్మ, వచియించెను.

పుష్క—శ్లో॥ పునరావచ పుష్కరాఖ్య । ఆయాతశ్చేత్వ
మేవహి । త్వయాసాకంగ మిష్యామి । యత్రయత్రగమిష్యమే॥

టీక—అయ్యా మిమ్ముల విడువజాలను. తాము యెచ్చట
చ్చటికేగిన, నచ్చటచ్చటకు నేనుగూడ వచ్చెదననెను.

బ్రహ్మ—శ్లో॥ ఇత్యుక్తః పుష్కరం దృష్ట్వా । పునరావ
మునీశ్వరాః యదారాశి ప్రవేశస్యా తదావ్రభృతి స్వయా । ద్వాద
శాహమితేకాతే । వస్తవ్యంతు మమాజయా । ఆవత్సరంతు వస్తవ్యం ।
మధ్యాహ్నా ద్విముహూర్తకం । అంతే ద్వాదశవస్తవ్యం ! దినానిత్యం
యదాసుఖం । ఇత్యాజ్ఞాప్యధభగవాన్ తూష్టి భూతోహిపద్మజః॥

టీక—ఓ పుష్కరుడా! బృహస్పతి యేరాశియందు, యెప్పు
డుచేరునో, యాదినము మొదలు పన్నెందుదినములు రాత్రి-బవ
ళ్ళును సంవత్సరపర్యంతము వధ్యాహ్నము నిత్యము రెడగడియల
న్నర కాలమును సంవత్సరాంతమునందు తిరిగి పండెందు దినము
లును, నీతోకూడ నుండెను. కావున, నీవు బృహస్పతిని, యనుసరించి
యుండుము. ఆ సమయమునందు ముప్పదిమూడుకొల్ల దేవతలు
బృహస్పతితోగూడ వచ్చియా నదియందు నాతోఁ గలసియుందును.

శ్లో॥ పుష్కరాఖ్యం సమాహూయ । బృహస్పతి రశంధ్రితః॥
మేషాదిరాశి మస్థిత్యా । చరిత్యావత్సరం క్రమాత్ । ఏవంద్వాదశ
వత్సరాత్మకమితేకాతే । సదావర్తతే । పుత్రోహ్యం గిరసస్య వేదలి
దయం । బ్రహ్మాండ భాంజోదరే యాసద్యస్య కలేష్టదాస్సులలితాః॥
నత్పుణ్య పుంజాః పరాఃతాసు, స్నాతే యదామగ్నింధ్రసహితాః॥
కాలో మహాపుణ్యదః॥

టీక—బృహస్పతి పుష్కరుని పిలుచుకొని, మేషాదిరాసు
లలో ప్రవేశించుచునేడాదికి నొక రాశిచొప్పున పండెందు వత్సర
ముల కాలములో భూలోకములోఁ గల మహా పుణ్యనదులలో

పుష్కరుని ప్రవేశించఁ జేయును, ఆకాలము గొప్ప పుణ్యకాలము గంగ మొదలుకొని, రాగా కన్యారాశిలో బృహస్పతి ప్రవేశించి నపుడు కృష్ణాపుష్కరమగును.

శ్లో॥ ఆయాత్యంగి రసోయత్ర । తత్రాగచ్ఛతి పుష్కరః ।
నద్యస్సమస్తా ఆయాంతి । తీర్థాన్య పిశివాజ్జయా । బ్రహ్మరుద్రశ్చ
విష్ణుశ్చ । రుద్రశ్చ, ఇంద్రాద్యాన్సర్వదేవతాః । పితరోఽఋషయశ్చైవ ।
స్నాత్వాత్రనివసంతిహి । తత్రదత్తుంతు యద్రవ్యం అక్షయం భవ
తిధృవం॥

టీక — బృహస్పతి వచ్చినచోటికి పుష్కరుడు వచ్చును. బ్రహ్మయు, విష్ణువు, రుద్రుడు, దేవతలు, ఋషులు, పితృదేవతలు, ఋషులు వత్తురు. కావున నా పండ్రిందుదినములు స్నానము, దానము, శ్రాద్ధము కోటి గుణితమగును.

కృష్ణాపుష్కరమనందు ముఖ్యముగాఁ జేయవలసిన విధి.

శ్లో॥ యత్కేది నేతుకన్యాయాం । రాసాజీవే నమాగతే ।
తస్మిన్దినేతు కృష్ణాయాం । వవనం చోపవాసకం । అన్యదేశస్థితా
నాంతునతుత త్తీరవాసినాః । తీర్థవాసీనరోయన్తు గత్వాన్యం విషయం
యదిషాణ్మాసాంతంచవర్షాంతం । స్వదేశంచల భేద్యతి తీర్థశ్రాద్ధప్రకు
ర్వీత, ముండనంనోపవాసకం । కృష్ణవేణ్యోభయతే । యాజ్ఞా
ధ్యంతరేస్థితం । తత్క్షేత్రం ముక్తిదంప్రపాహుర్గర్గకన్యవదేవలాః । ధర్మ
వత్సాన్చగర్భిణ్యాం । మాంగల్యేనాపి వాకృతే । వవనంప్రపాహు
రాచార్యాఃసింహేకన్యగతే గుణ । సింహేగుణ, గౌతమి, కృష్ణక
ణ్యాస్తుదైవకన్యగత దేవపూజ్యే । తత్రైవయాత్రా అపిగుర్వి
ణీనాం । వివాహకర్తార్యవనం ప్రశస్తం । తీర్థదృష్ట్యాతతోనిన్వాన
వానాజలమాలిశేత్ ॥

టీక॥ ఏదినమందు బృహస్పతి, కన్యారాశియందు ప్రవేశించుచున్నాఁడో, యానాడే, క్షవరము. ఉపవాసము చేయవలసినదని కొందఱిమతము. ఇతర దేశస్థులకు, క్షవరము, ఉపవాసము, ముఖ్యము గాని, కృష్ణాతీరమందుండువారికి అవసరములేదు. ఆరుమాసములు

గాని, సంవత్సరముగాని యితర గ్రామములయందుండి, తిరిగి కృష్ణా తీరమందున్న స్వగ్రామమునకు వచ్చిన తీర్థశ్రాద్ధముచేయవలసినది. క్షవరము, ఉపవాసముక్కరలేదు. కృష్ణానదీ రెండుతీరములయందు (అనగా యీవలావలనందు) ఆమడలోపలనున్న గ్రామములన్నియు త్షేత్రములక్రింద లెక్కవేయఁబడినవి. గోదావరి, కృష్ణాపుష్కరము లయందు, భార్యా గర్భిణీతోనన్న, వివాహాదులుచేసినవారు. మూడుమాసములలోపుననైన, క్షవరముచేయించుకోవలయును, తీర్థము చూడగానే, కట్టుబట్టలతోనదిలో స్నానముచేయవలయును.

శ్లో—కన్యారాశి గతేజీవే, కృష్ణవేణీనదీతటే । స్నానందానం ! తథాక్షరం । త్రికోటికుల ముద్ధరేత్.

టీక—కృష్ణా పుష్కరమందు స్నానము, దానము, శ్రాద్ధము చేయువారు మూడుకోట్ల కులములనుద్ధరింతురు.

శ్లో॥—ప్రతః కాలేమహాపుణ్యం । మధ్యాహ్నమధ్యమంఫలం ఆపరాహ్ణే ధమంప్రోక్తం । స్నానం త్షారంతతంతథా । పితౄనద్దిశ్య విధివద్ధిరణ్య శ్రాద్ధమాచరేత్, తంతఃకృష్ణ తిలై స్సార్థం పిండదానం ప్రకల్పయేత్.

టీక—స్నానం, త్షారము, దానము, వ్రతము ప్రోద్దునచేసిన గొప్పపుణ్యము. మధ్యాహ్నము, మధ్యమంఫలము. అపరాహ్నమునందు, అల్పఫలమువచ్చును. పితృదేవతలనుద్దేశించి హిరణ్య శ్రాద్ధము చేయవలయును. నల్లని నువ్వులతో పిండములు వేయవలయును.

శ్లో॥—దానందద్యాన్యా హ్మణేభ్యో । గోసువర్ణ తిలాదికం । భూమిదానం యథాశక్త్యావస్త్రదానంచ శక్తితః । తులాపురుషదానాని । పితౄనద్ది స్యకారయేత్, పిండప్రదానకాలేతు, కన్యదానం సమాచరేత్ । పాణిగ్రహణ కర్తవ్యం । మనస్సంకల్పతస్తథా । ద్వయోఃపుష్కర యోరంతే । పాణిగ్రహణ మిచ్ఛతి । పితౄణాం కర్మకాలేచ షోడశమహదాన మధ్యోక్త కన్యదానస్య మఖ్యపక్ష త్వాత్ । సంకల్పతః కర్తవ్యం, నతు పాణిగ్రహణాదికం । కన్యారా

శింగతేజీవే । యోధర్మంననమాచరేత్ । అజాగశనస్తునామిత । తస్మ
జన్మ నిరర్థకం.

టీక॥—పితృదేవతలనుద్దేశించి, షోడశమహాదానముల చేయ
వలయును. కన్యాదానము, మనసాపాత్రను యిచ్ఛదలచినవాని
నుద్దేశించి సంకల్ప పూర్వకముగా దానముచేసి, పుష్కరవత్సరము
దాటిన పిమ్మట కన్యాదానము (అనగా విధివత్తుగా పెండ్లి) చేయ
వలయును. కృష్ణాపుష్కరమునందు, దానముచేయలేనివానిపుట్టుక,
మేక గొంతున వ్రేలాడు స్తనములవలె వ్యర్థము.

పుష్కర స్నాన ఫలము.

శ్లో॥ భాగీరథ్యా వర్షమేకం । ప్రాతస్నానేన, యశ్శుభం ।
కృష్ణవేణ్యా జలం స్పృష్ట్యా లభే త్కన్యాగతే గుణా । స్నానేన
వర్షజం పుణ్యం । గంగాయమునసంగమే । కృష్ణవేణ్యా జలంపీత్వా
లభే త్కన్యాగతేగుణ । తపసాయత్ఫలం పుణ్యం । నర్మదాయాశ్శత్రు
ర్యుగే । కృష్ణవేణ్యాం సకృత్స్నానాల్లభే త్కన్యాగతేగుణాసకృత్స్నా
నం కరోద్యస్తు నర్వపాపైః ప్రిముచ్చతే । దృష్ట్వా, స్పృష్ట్వా జలం
పీత్వా । కన్యాయుక్తే బృహన్పతౌ । నర్మదాయాం తపఃకుర్వాద్వారణ
స్సాం తనుంత్యజేత్ । దానం దద్యాత్కురుక్షేత్రే । లభేత్సుక్తిపదం
త్రయం । త్రివిధం కృష్ణవేణ్యాయాం । అధికం లభతేనరః॥

టీక॥ నిత్యము గంగయందు ప్రాతఃకాలమునందు స్నానముచే
సిన నెటువంటిపుణ్యము లభి .చునో, అటువంటి పుణ్యము పుష్కర
దినములలో కృష్ణానదీజలములు తాకినంత మాత్రముననే వచ్చును.
గంగా యమునా సంగమమునందు సంవత్సరము స్నానము చేసిన
వచ్చు పుణ్యము కృష్ణానదిలో నీరు పుష్కరదినములలో త్రాగినంత
పుణ్యము వచ్చును. నర్మదానదీతీరమునందు తపస్సుచేసినకలుగుపుణ్య
ము. కృష్ణాపుష్కరములో నొక్కదినమున స్నానముచేసినవచ్చును.

పుష్కరములెన్ని? ఏనదికి ఎప్పుడవచ్చును?

శ్లో॥ మేషేచ, గంగా, వృషభేచ నర్మదా । యగ్నేచవాణీ ।
యమునా కుశీరే । గోదావరీ సింహగతేచ కన్యాం । గతే దేవగురౌచ
కృష్ణా । కావేరీ తౌళ్యామభితామ్ర వర్ణీ । చాపేచ సింధూ మకరేచ

భద్రదా । ఘటేగుణభీమధీప్రణీతా । మీనేగతే పుష్కర మాహు
రా ర్యాః॥

- 1 బృహస్పతి మేషరాశికి వచ్చిన గంగాపుష్కరము.
- 2 బృహస్పతి వృషభరాశికి వచ్చిన నర్మదా పుష్కరము.
- 3 బృహస్పతి మిథునరాశికి వచ్చిన సరస్వతీ పుష్కరము.
- 4 బృహస్పతి కటకరాశికి వచ్చిన యమునా పుష్కరము.
- 5 బృహస్పతి సింహరాశికి వచ్చిన గోదావరీ పుష్కరము.
- 6 బృహస్పతి కన్యరాశికి వచ్చిన కృష్ణా పుష్కరము.
- 7 బృహస్పతి తులారాశియందున్న కావేరీ పుష్కరము.
- 8 బృహస్పతి వృశ్చికరాశికి వచ్చిన తామ్రపర్ణి పుష్కరము.
- 9 బృహస్పతి ధనస్సునకు వచ్చిన సింధూపుష్కరము.
- 10 బృహస్పతి మకరరాశికి వచ్చిన భద్రదా పుష్కరము.
- 11 బృహస్పతి కుంభరాశికి వచ్చిన భీమరధీ పుష్కరము.
- 12 బృహస్పతి మీనరాశికి వచ్చిన ప్రణీతాపుష్కరము.

పుష్కరదినములలో చేయవలసిన దానములు.

సంకల్పవిధి.

సంకల్పముచేసి ఏవంగుణవిశేషణ విశిష్టాయాంశుభతిజే, కన్యా
గతే దేవగుకాసార్ధత్రికోటిరీర్ధ సహిత పుష్కర వ్రయుక్త, కృష్ణాన
ద్యాం । వ్రధమే మిత్రరూపీ పరమాత్మప్రీతయే స్వర్ణ, రజత,
ధాన్య, భూదానాని, కరిష్యే ఆదౌ సువణదానం కరిష్యే॥

టీక॥ బంగారము; వెండి, ధాన్యము, భూమి 4 దానములు.
మొదటిదినము బంగారము. స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం ఏ వప్రిణ శ
నం స్వర్ణం హి శంకరం యస్మాదతశ్చాంతింక్రియచ్ఛమే॥ యీశ్లోకము
చదివి అస్మై బ్రాహ్మణాయ గోత్రముపేరు చెప్పి యిచ్చేవానిపేరు చెప్పి
మహావిష్ణు స్వరూపాయ, శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతయే. సువర్ణదానం తుభ్య
మహం సంప్రదతేనమః దానమిచ్చి దక్షిణ యివ్వవలయును.
శో॥ అనుభూత్వా నర్వభోగం సూర్యలోక మవాప్నుయాత్॥ బంగారము
దానముచేసినవారు సర్వసౌఖ్యము లనుభవించి సూర్యలోకము

చేరును. వ్రతదానమునకు శ్లో కముచదివి దక్షిణతోకూడ దాన మిచ్చిసీళ్ళు విడిచిపెట్టవలయును.

వెండి

శ్లో॥ పితౄణాం వల్లభం యస్మాద్విష్ణోర్వై శంకరశ్యచ రజితం పాతుమేనిత్యం । శోకసంసారసాగరాత్ ॥

వెండిదానమిచ్చిన రాజశోకము చేరును.

3. ధాన్యదానం—శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదా తారం । ఇహ లోక పరత్రయ । యస్మాత్సార్పివంమేన్య । దతశ్శాంతిం ప్రియ చ్చమే॥ ధాన్యదానము చేసినవారు కుబేరునివలె ధనవంతులగుదురు.

4. భూదానం—శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాం భూమిం । వరా హేణన మృధృతాం । అనంతసస్య ఫలదాయ మతశ్శాంతిం ప్రియ చ్చమే॥ భూమిదానము చేసినవాడు రాజుగా జన్మించును.

రెంకవ దినమునందు.

ద్వితీయదినే అర్యమృహపినీ, పరమాత్మవీరయే । వస్త్రులప ణ, గో, రత్న దానానికరిష్యే॥

ఉప్పు, వస్త్రము, ఆవు, గత్తుములు, దానములు చేయవలయును.

1. శీతవాతోష్ణ సంత్రాణాం । లజ్జయా రక్షణం పరం । దేహ లంకరణం వస్త్రుతశ్శాంతిప్రియ చ్చమే॥ వస్త్రుల తామయోమర్త్యో వసూనాం లోక మాపునయాత్

2. లవణదానం—శ్లో॥ యస్మాదన్నరసాస్సర్వే । వ్రజంతి స్వాదుతాం నదా । లవణంతాపిదాస్యామి । భీతోహం భవసాగ రాత్. ఫలం ॥ లవణస్య ప్రదాతాదులావణ్యం సమవాపునయాత్.

3. గోదానం—శ్లో॥ గవామాగేషుతిష్ఠతి, భువనాసి చతు ర్దశ । యస్మాత్సార్పివంమేన్యా । దతశ్శాంతిం ప్రియ చ్చమే॥ ఫలం॥ గోప్రిదాతాతుయో మర్త్యో । గోలోకం విమలాం శ్రియం॥

4. రత్నదానము—శ్లో॥ యస్మాత్సర్వేషు రత్నేషు । దేవా న్సర్వేవసంతిచ । రత్నదానేన మేశాంతిం । సంవ్రయచ్చతుమే సదా॥ ఫలం॥ రత్నానాంచప్రిదాతాతురాజరాజోభవేన్నరః.

మూడవదినము.

బెల్లము, కూర, గుట్టము, ఫలము, దానము చేయవలయును.

తృతీయే దినే త్వష్టాత్మక, పరమాత్మ వీరతయే, గుడ, శా
కాశ్వ ఫలదానాని కరిష్యే.

1. గుడదానం—శ్లో॥ రసానామపిసర్వేషాం । శ్రేష్ఠమిక్షు
రసంస్మృతం । యస్మాత్తస్మాత్పరాం వీరితిం । అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ
మే॥ ఫలం॥ గుడప్రదన్తుయో మర్త్యో, కుబేర న్నవమోదతే॥

2. శాకదానం—శ్లో॥ శక్యతేన్నమసేనాత్తుం । తేన శాక
ముదాహృతం । దదామి బాహ్మణాయైత చ్ఛాకం శోకవిచారినం ।
ఫలం॥ శాకవాతానరోయస్తు శిశ్లేణ సమదాతృజేత్॥

3. అశ్వదానం—శ్లో॥ అశ్వాహి వాహనం భానోః । శర
ణంహి శత్రుకతోః । త్వత్ప్రసాదేనమే భూయా లక్ష్మీసాఖ్యం నిరంత
రం॥ ఫలం॥ అశ్వదాతాతు యోమర్త్యో వ్యాశ్వినో లోకమాపున్
యాత్॥

4. ఫలదానం—శ్లో॥ ఫలం మనోరథఫలం । పుత్రపౌత్ర
ప్రవర్ధనం సర్వతానసమృద్ధ్యర్థం । అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఫలం॥
ఫలదాతా శరోయస్తు పురందర పురంప్రజేత్॥

నాల్గవదినము.

నెయ్యి, నూనె, తేనె, పాలు దానము చేయవలయు.

1. ఆజ్యదానం—శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం । సర్వ
క్రతుషునంధితం । దేవనామాజ్య మాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥
ఫలం॥ ఘృత దాతాతు యో మర్త్యో దీర్ఘాయుస్సభతేధృవం॥

2. తైలదానము—శ్లో॥ తిల తైలసముద్భూతం । సర్వారిష్ట నివా
రణం । తుష్టిదం బలదం యస్మాదశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే॥ ఫలం॥ తైల
దాతానరోయస్తు సరకం నైవపశ్యతి॥

3. మధురదానం—శ్లో॥ నానాపుష్పరసోద్భూతం । సిత్రూ
ణామపి వల్లభం । దానేన మధురపుష్పైః । మధురపం ప్రణాస్యతు॥
ఫలం॥ వాతాతు మధురోయస్తు । మాఫవస్య పురంప్రజేత్॥

4. క్షీరదానం—ప్రాణినాం జీవనం క్షీరం । పితృదేవ ప్రీయంసదా । శ్శాంతిదం పుష్టిదం యస్మా నతశ్శాంతి ప్రియచ్ఛత ॥ ఫలం॥ క్షీరదాన వరోయస్తు లక్ష్మీశ్రీ భ్యాం సమన్వితః॥

అయిదవ దినము.

ధాన్యపు బండి, దున్నపోతు (లేక గేదె) ఎద్దు, నాగలి, దానములు చేయవలయు.

5. పంచమదినే, వివస్వద్రూపీ, పరమాత్మ ప్రీతియే, ధాన్య శకట, మహిషీ వృషభహాలదానానికరిష్యే.

1. ధాన్యశకటదానం—వాహయోగ్యం రథంభుక్తిముక్తి ప్రదమ భీష్టదం । దదామి ధాన్యసంపూర్ణ మహంవిష్ణోసుతుష్టయే॥ ఫలం॥ సంపూర్ణధాన్య శకటం దత్వాస్వర్గేసుభి భవేత్ ।

2. మహిషదానం—॥శ్లో॥ యమవాహీచనుహిపి । మృత్యురూపేణసంస్థితా । సర్వవ్యాధిహరానిత్య నుతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ఫలం॥ మహిషీం చప్రదాతాతు గంధర్వాధి పతిర్భవేత్ ।

3. వృషభదానం—శ్లో॥ వృషభోధర్మ ఏవస్యా స్మహాదేవ ప్రీయస్సదా । ప్రదానే నాస్యపాపానాం శాంతిరస్తు సదామమ ॥ఫలం॥ వృషభస్య ప్రదాతాతు కై లానే సుఖమాఘ్నయాత్ ॥

4. హాలదానం—యుగరజ్జ సమాయుక్తం । రాంగలంజీవనం స్మృతం । బలరామయుతం యస్మాత్ప్రయచ్ఛామి ద్విజాతయే॥ఫలం॥ హాలదాతాతు యోవర్త్యో యీశ్వరస్య ప్రియోభవేత్ ॥

ఆరవ దినమునందు.

ఔషధము, కర్పూరము, కస్తూరి, మంచిగంధము, దానములివ్వవలెను.

షష్ఠే ఆరుణరూపే, పరమాత్మ, ప్రీతియే, ఔషధ, కర్పూర కస్తూరీ హరిచంద దానానికరిష్యే॥

1. ఔషధదానం—ప్రాణినాం జీవనోపాయం । సామోత్పాది తాపురా । ఔషధంత్వాం ప్రదాస్యామి. తేనాహంప్యాన్ని రామయః ॥ఫలం॥ ఔషధం రోగిణేకద్యాదానోగ్యంలభ తేన ॥

2. కర్పూరదానం—కర్పూరం రుచిరం విప్రగృహణేయం నుగ్రాహకపుష్కరధఫం । మేక్యా లక్ష్మీ సప్రియతాననా॥ఫలం॥

కర్పూరస్యప్రదాతాతు, కమలాయాః పురం వ్రజేత్ ।

3. కస్తూరీదానం—కస్తూరీ భాగ్యదోభవ్యా । దేవమర్త్య
ప్రియంసదా । దానేనసుఖదం భాగ్యం శాంతిశ్చాస్తునదామమఃఫలం ।
కస్తూరీ వ్రదదోయస్య, గంధర్వంబోకమాపునయాత్ ।

4. చందనదానం—గంధంమృష్టంమృదుసదా । తాపఘ్నం
హర్షవర్ధనం । సర్వదేవప్రియంయస్మా దతశ్శాంతిం వ్రయచ్ఛమే । ఫలం ।
చందనస్యప్రదాతామ, చంద్రదేణ సహమోదతే ॥

ఏడవదినమునందు.

ఇల్లు, పీట, వక్క, పల్లకీలు దానము చేయవలయును.

నప్తమేదినే భగరూపీ, పరమాత్మ ప్రీతయే, గృహ వీర
శయ్యాందోళికా దానాని కరిష్యే ॥

1 గృహదానం—శ్లో॥ దేవాదీనాం నివాసంత్యం । ప్రాణి
నాం శరణం తథా తదామే శ్రమవిశ్రాంత్యై । గృహం సోపనకరం
భవ ॥ ఫలం ॥ గృహదాతు యోమర్త్యో దీర్ఘాయుర్జాయతే । ధృవం ॥
గృహదానము చేయుసపురు యింటిముందర దానముచేయవలయును.
అలంకరించిన యింటో ప్రవేశ పెట్టవలయును. శ్లో॥ సోపనకరం
గృహం ప్రవేశయేత్ । దేహలీ సమీపే దానం కుర్యాత్ ॥

2 వీరదానం—శ్లో॥ విష్వరం బ్రహ్మదైవత్యం । యోగసా
ధన ముత్తమం । వీరం త్వాహం ప్రదాస్యామి సుఖమస్తు నదామమః
ఫలం ॥ వీర దానేన లభతే సింహాసన పదంవరం ॥

3 శయ్యాదానం—శ్లో॥ రాస్మాద శూన్యం శయనం । కేశ
వస్య శివస్యచ । తథా మమాప్యశూన్యం స్యాచ్ఛయనం జన్మజన్మని ॥
ఫలం ॥ శయ్యామాందోళికాదాతా సర్వాన్కామానవాపునయాత్ ॥
శ్వేతకంబళపరిధానం శయ్యాం దద్యాత్ ॥ తెల్లని కంబళి దున్నటి
వరచి శయ్యాదానము చేయవలయు.

4 ఆందోళికాదానం—శ్లో॥ వాహనా మతిశ్రేష్ఠాంతు । నృ
వాహ్యం వస్తువేష్టితం । ఆందోళికాం ప్రజాస్యామి । ఆరోహత్యం
ద్యజోత్తమ । పింఛదేశేదానం సధూశపింఛం గ్రాహయేత్ ॥

ఎనిమిదవ దినమునందు.

గంధపుచక్క, పువ్వులు, దుఃపలు, అల్లము దానము చేయ వలయును.

1 అష్టమినే అం శుమద్రాపీ । పరమాత్మ ప్రీతియే । గంధదారు, పుష్ప, మూల, ఆర్ద్రిక దానాని కరిష్యే॥

గంధదారుదానం—మలయాద్రీ సముద్రాభ్యంతం । నర్వభూరుహ నాయకం గంధదారు ప్రదాస్యామి । విష్ణు ప్రీతికరంశుభం ॥ ఫలం॥ గంధప్రదాతా యో మర్త్యో । లోకం గాంధర్వ మశ్నుతే॥

1 పుష్పదానం—శ్లో॥ మనోహరాణి పుష్పాణి । నర్వదేవ ప్రీయానిచ । అతస్తేషాం ప్రదానేన సౌమస్యం భవేత్తమ ॥ ఫలం॥ పుష్పాణాంతు ప్రదానేన క క్రిణ సహమోదతే॥

3 మూలదానం—శ్లో॥ మూలం మునినామా హారం । దుర్భిక్షేజీవనప్రదం । అశస్తాని ప్రదాస్యామి మూలాని ద్విజనైస్తమ ॥ ఫలం॥ మూలానాంతు ప్రదానేన, విష్ణునా సహమోదతే॥

4. ఆర్ద్రికదానము—ఆర్ద్రికం నర్వరోగాణాం । మాషధ రుచివర్ధనం । తస్యదానేన, మేనిత్యం, ఆరోగ్యం సుఖవర్ధనం॥ ఫలం॥ ఆర్ద్రికం యో నరోదద్యాద్గాంధర్వం లోకమాపున్నయాత్॥

తొమ్మిదవ దినమందు.

శ్రాద్ధము, పిండదానము, దాసీదానము, కన్యాదానము, చేయవలయును.

నవమేధినే, ఇంద్రరూపీ । పరమాత్మ ప్రీతియే । శ్రాద్ధ పిండ దాన, దాసీదాన కన్యాదానాని కరిష్యే॥

1. శ్రాద్ధము—శ్రాద్ధము మూడు విధములు. హిరణ్య శ్రాద్ధము. (అనగా డబ్బు సర్వపదార్థముల క్రిందపెట్టి శ్రాద్ధము చేయుట.) అయనశ్రాద్ధాదులవలె ఆమశ్రాద్ధము (అనగా బియ్యము పప్పు మొదలగునవి యిచ్చుట) అన్న శ్రాద్ధము. పుష్కరాదుల యందు హిరణ్య శ్రాద్ధము చేయవచ్చును అన్న శ్రాద్ధముచేసినతప్పు నేదు. బ్రాహ్మణుడు మాత్రమే అన్న శ్రాద్ధమున కధికారి. నదీతీర

ములయందు బ్రాహ్మణులుకూడ, హిందూ శ్రాద్ధముచేయవలయునని శాస్త్రము, దేశాచారముకూడఁ గలదు. దీనికి ప్రమాణములు కలవు. గ్రంథవిస్తర భీతిచే వ్రాయలేదు. ఫలం॥ శ్రాద్ధం కృత్వాతు ధర్మాత్మా । సంతానం లభతే నరః॥

2. పిండదానము—యశపిండి, గోధుమ, బియ్యపుపిండి, దేనిలోగాని నవ్వులుగాని, నవ్వుకిండిగాని కలిపి, రేగుపండ్లవలెఁ జేసి పిండములు వేయవలయు. పిండములువేయు క్రమము చక్రరూపముగా నిడు చూపఁబడినది. యావ్రకారముగాఁ పిండములు వేయవలయును.

2 దాసీదానం—శ్లో॥ క్షీరోద్ధార్ణవ సంభూతా । లక్ష్మీర్ధా సీసముద్భవ । తథాసంసార తరణే । భవమేవం నహాయినీ॥ శిరో భాగే దాసీదానం చేయవలయును. మూల్యంచాదాసీంచా దద్యాత్ । దాసీని యివ్వవలయును. లేక ప్రతినిధి డబ్బు నివ్వవలయును॥ ఫలం॥ దాసీం శయ్యాంచయో దద్యాత్స్వర్గలోకే సుఖభవేత్ ।

4. కన్యాదానం—త్వంగారీ శంకరామౌస్మైవరాయ విని వేదితా । దేవసంతతి వృద్ధ్యర్థం కన్యేవాంఛిత మస్తుమే॥ఫలం॥ సుహృషాయ, సుశీలాయ శ్రోత్రియస్యాత్మ జాయచ । కన్యాం దద్యాచ్ఛుభాలోకా, లభతే నాత్ర సంశయః॥

పదియవ దినమునందు.

హరిహరపూజ లక్ష్మీపూజ, నదీపూజ, గౌరీపూజ, చేయవలయు. కూర, సాలగ్రావ, పుస్తుకదానములు చేయవలయును.

దశమదినే, షర్జన్యాత్మక, పామాత్మప్రీతయే హరిహరపూజా లక్ష్మీగౌరీ, నదీపూజా చకార్యా, శాక, సాలగ్రావ, పుస్తుకదానాని కరిష్యే

1. లక్ష్మీ, గౌరీ, నదీ ప్రతిమలు చేయించి వానిని పూజించి బ్రాహ్మణునకు పూజా ప్రతిమను దాన మియ్యవలయు.

2. శాకదానం—శ్లో॥ శక్యతేన్నమనేనాత్తుం । తేనశాకము దాహృతం । దదామి బ్రాహ్మణాయైతచ్ఛాకం శోకవినాశనం॥ ఫలం॥ శాకదానర్యోయన్తు । శక్రేణ సమతాం లభేత్ ।

3. సాలగ్రావదానం—శ్లో॥ సాలగ్రావ శిలాచక్రే । భువనా
నిచతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యా దశశాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥
ఫలం॥ సాలగ్రామ శిలాదానం యోదద్యాదు తమోత్తమం । భూ
చక్రం తేనదత్తం స్యాత్స శైలవనకాననం॥

టీక—సాలగ్రావము దానము చేసిన అరణ్యములతోను నన
ముతోను భూచక్రమంతయు దానమిచ్చిన ఫలమువచ్చును.

4. పుస్తుకదానం—శ్లో॥ బ్రహ్మవక్త్రస్థితాదేవి : నృతిరూపీ
మహేశ్వరీ । మద్వాచి సర్వదానాట్యం । కురుషద్భాసన స్థితా॥ ఫలం॥
పుష్కరే పుస్తుకందానం । అన్నదానం కరోతియః । సర్వదానుఖిమా
ప్నోతి । పరత్రేహ చ మానవః॥

పదకొండవ దినమునందు.

ఏనుగ, అశ్వము, దాసి, సర్వదానములు చేయవలయును.

ఏకాదశదినే, విష్ణురూపీ పరమాత్మాన ముద్విష్యగజాశ్వాది సర్వ
దానాని కరిష్యే॥ ఫలం॥ గజాశ్వ రథదానంచ । దాసీదానం విశేష
తః । దానం కృత్వాను ధర్మాత్మా । రాజరాజో భవిష్యతి॥

పండ్రెండవ దినమునందు.

తిలలు, షోడశమహాదానములు చేయవలయును. మేకదానం
చేయవలయు.

1. తిలదానఫలం—శ్లో॥ ద్వాదశదినే పరమాత్మ వీరతయే ।
తిలాజాది షోడశమహాదానానికరిష్యే॥

శ్లో॥ తిలదానేన సర్వాపద్విని వారయతిధృవం॥

2. అజాదానము. ఫలం శ్లో॥ అజాదానం క్రమాద్దత్వాజ్ఞా
నీభవతినిశ్చయం॥

షోడశమహాదానములు.

శ్లో॥—గావ-సువర్ణ, మహిషీరత్నానిచ, సరస్వతీ । కన్యా,
పత్నీ, హయోనాగో, దాసీ, తౌల్యం, గృహం, మఘ, అజా-శయ్యా
చ, శకటం, మహాదానాని షోడన, (గ్రంథాంతరమందు) అనగా
యింకొకరి మతము, గావ-సువర్ణ - రజితం-రత్నానిచ, సరస్వతి॥

తిలాపి, కన్యా, గజాశ్వశ్చ శయ్యావస్త్రం తథాభువం । ధాన్యం-శక
ట, సుచ్ఛత్రం, గృహంసోపనక-రంతథావతాన్యాహూర్మహాదేవి, మ
హాదానానిషోడశ॥

టీక—ఆవు, బంగారము, గేదె, రత్నములు, పుస్తకము, పత్తి
గుట్టము, ఏనుగు, దాసీ, త్రాచు, యిల్లు, తేనె, మేక, పక్క, బండ్
కన్యాదానం. ఇవి 16 మహాదానములు.

పుష్కర దానఫలములు.

శ్లో॥—మిత్రాది పుష్కరస్య తాం పూర్వానుద్దీన భూతిలే
ప్రత్యహంయోవరః కుర్యాత్సాన్నిదానాదికంచయత్ । తత్సర్వమ
హమశ్నామి రవిమండల మధ్యగః॥

టీక॥—మిత్రుడు మొదలు పూషునివరకు ద్వాదశనామ ప్రీతి
గ పండ్రెండు దినములు దానములిచ్చిన సూర్యమండలమందు శ్రీ
మహానిష్ణవయుండి సంతోషించి మనకు మహాఫలముల నొనంగును.
మోక్షముచేకూరును.

పిండ ప్రదానవిధి సంకల్పము.

ఆచరూనముచేసి, ప్రాణ నాయుష్య, ఏవంగుణ విశేషణ
విష్టాయాం, పూర్వాతిథౌ, సార్థతిథౌచి తీర్థప్రయుక్త పుష్కరసహిత
కృష్ణావద్యాం, తీర్థశ్రాద్ధము, తిలోదక, పిండప్రదానానికరిష్యే. శుభ్ర
మైవప్రదేశమందు ఆప్రవేశతోనలికి, కొసలుదక్షిణముగానుండునట్లు
దర్భలువరచి, వానిపై తిలోదకములుంచి, చెప్పినరీతిగా పిండములుం
చవలయును. తీర్థశ్రాద్ధములయందు, పుణ్యకాలములయందు చేయు
శ్రాద్ధములయందు. యిదిగువనుదహించిన వారికి పిండములుంచ
వలయును.

శ్లో॥—ఆదౌ, పితా, తదామాతా నాపత్నీ, జననీ, తథా

మాతామహాన్నపత్నీకాః ఆత్మపత్నీస్త్యసంకరః ।

శ్లో॥—సుతభాతృపితృవ్యాశ్చ । మాతృహస్తహభార్యకాః ।

దుహితాభగినీచైవ । ద్రౌహిత్రోభాగినీయకః॥

శ్లో॥—పితృష్వసామాతృష్వసా । జామాతాభావుకన్సుషాః ।

శ్రీకృష్ణాపుష్కర మహిమా కథావర్ణి.

శ్వశురస్సాస్థిలకశ్చైవ స్వామినోగురుదీక్షితః॥

- 1 పితా. 2. పితామహుఁడు. 3. ప్రపితామహుఁడు,
4. మాతా. సాపత్నీయా (అనగా) సవతితల్లి. 5. పితామహి
6. ప్రపితామహి.
7. మాతామహః = తల్లితండ్రు.
8. మాతాః పితామహః = తల్లి తాత
9. మాతాః ప్రపితామహః = తల్లి ముత్తాత,
- 10 మాతామహి = తల్లి తల్లి.
- 11 మాతాపితామహి = తల్లి నాయనమ్మ
- 12 మాతాః ప్రపితామహి = తల్లి నా.మనమ్మ అత్తగారు
- 13 ఆత్మవత్సీ = తన భార్య
- 14 సుతః = కుమారుడు
- 15 భ్రాతా = అన్నదమ్ములు
- 16 పితృవ్యం = పిన తండ్రు పెద తండ్రు
- 17 మాతృలః = మేనమామలు
- 18 దుహితా = కూతురు
- 19 భగినీ = అప్పచెల్లెండు
- 20 దౌహిత్రః = కూతురు కొడుకు
- 21 భాగినీయకః = మేనల్లుఁడు
- 22 పితృవ్యసా = తండ్రు యవ్వ చెల్లెండు - (అనగా) మేనల్లులు
- 23 మాతృవ్యసా = తల్లి అప్పచెల్లెండు = (అనగా) పినతల్లి,
పెదతల్లి
- 24 జామాతా = అల్లుఁడు
- 25 భావుకః = భావమంది (అనగా) తోడబుట్టినదాని మగడు
- 26 స్నుషా - కోడలు
- 27 శ్వశురః = మామగారు
- 28 స్థాస్థికః - మేనమామ కొడుకులు - భార్య అన్నదమ్ములు
- 29 స్వామినప్రభువులు

30 గురనః - గురువులు

31 రిక్తినః - సాము యిచ్చినవారు

ప్రతిపిండమునకు ౧ అంగుళమువ్యవధాన మండవలయు పిండ
లము, కొకటి కొకటి తాకకూడదు.

ధర్మ పిండ శ్లోకములు.

విద్యుద్భిర్దృష్టిభిశ్చైవ | విషనానిదవాగ్నిభిః | శస్త్రాస్త్ర
దండసామాణే | ర్నఖభిశ్శృంగి భిర్గ్రహైః | క్షస్తా పస్మారలూ
తాదిభగంధరజహోదర్తైః | గండమాలాదిభిః పాండుక్షయావ్యాధి
భిర్ద్వితాః | చండాలాద్వైర్హతాశ్చక్ష్వి ఆశౌచేశయనేమృతాః |
బ్రహ్మస్వహరణాయేచ | సురానాన్యైర్హరిణః | గురుదారరతా
మూఢాః | పరదార, రతాశ్చమే | బ్రహ్మభూణ వధోపేతాయే
పిచాత్మహనోజనాః | కుబ్జాశ్చమూకాబధిహః | పితృమాతృకులోద్భ
వాః | జాయావంశసముదృష్టతాః | గాలవృద్ధాశ్చ సూతికాః యువా
నోగర్భ సంస్థాశ్చ, మిత్రాణి సుహృదస్తథా | తిర్యగ్యోసిషు సంభూ
తాః | ఇహచావ్యవృజన్మచి | తేషాంపిండో మయాదత్తోహ్యక్షయ్య
ముపతిష్ఠతు. ఇశ్యేకః పిండః కుశతిలో పరిపక్వీ నత్ | యీ శ్లోకములు
చదివి, ధర్మలమీద నొక పిండము వేయవలయును.

శ్లో॥ పితృనంశేమృతియేచ | మాతృనంశేకదైవచ | గురుశ్చ
శురబంధూనాం | యేచాన్వే గతివర్జితాః | తేషాం పిండో మయా
దత్తోహ్యక్షయ్యము ప్రతిష్ఠతు. అని రెండవపిండము వేయవలయును.

శ్లో॥ ఆ బ్రాహ్మణోయే పితృవ శబాతాః మాతుస్తథావంశ
భవానుదీయాః | వశస్వయేస్మిషు సుదాసభూతాః | భృత్యాస్తదైవా
శ్రితజేవరాశ్చ | మిత్రాణినఖ్యః పశనశ్చనానాః | స్పృష్టాశ్చ దృష్టాశ్చ
కృతోపకారాః | జన్మాంతరే యేమమసంగతాశ్చ | తేభ్యస్సవాపిండ
మహందదామి. అని మూడవపిండము వేయవలయును.

పిండములు పెట్టవలసిన వరున తెలిపె చక్రము.

దక్షిణము

పూర్వము

పూర్వము

30 ర,ర, సవతితల్లులుండిన
 30 21,21 మేనత్తలు
 27, 26 23,23 పినతల్లులు
 22,25, 25+22,22,+23,23+
 21,20,20,20
 20,20,20,20+
 20 20, 30 20--20
 20,20,20+20, 20,20,20
 2 20,20,20,20,+14-కొడుకు-
 ,23 భార్యపిండము.

+ గుర్తు ఆవరునలో నన్నదమ్ములు, అప్పచెల్లెలు దెలుపును.
 ఉదాహరణ-23. పినతల్లి,23. ఇ-కొక పినతల్లియున్న+
 చిట్టచివర ఆమె అని తెలియవలయును.

1 పితా. పితామహ. మొదలు 81 రిక్తినః. వరకు నిం
 దులో వరున తెలిపియున్నది.

ఉత్తరము

కృష్ణానదీ పూజా.

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం
 శుభతిథౌ, సార్థ త్రికోటితీర్థం సహిత పుష్కరతీర్థ మహాపర్వణి,
 సమస్త పావక్షయార్థం, జ్ఞానాజ్ఞాన నమస్తమర్దోష పరిహారార్థం
 కృష్ణవేణీనదీపూజాంకరిష్యే|| అని సమస్కరించి కలశపూజ చేయ
 వలయును.

కలశమునకు కుంకుమగాని, గంధముగాని మూడు దిక్కుల బొట్లుపెట్టి, పుష్పములు వేసి చెయ్యి మూసిపెట్టి శ్లో॥ కలశస్యముఖే విష్ణుకంఠే రుద్రనచూశితాః । మూతేతత్త్రస్థితో బ్రహ్మమధ్యే మాతృ గణాస్మృతాః । కుక్షేతుసాగరా స్సర్వేకలశాం బుసమాశితాః॥ అని చదివి ఆ యుదకమునకు నమస్కరించి కలశములోని నీళ్ళు పూజాద్రవ్యములమీద చల్లవలయు. దేవతమీద చల్లవలయు. తననెత్తిమీద చల్లుకొనవలయును. కృష్ణానదీ ప్రతిమకు ప్రాణప్రతిష్ఠ చేసి నమస్కరించవలయును. తరువాత నదిని ధ్యానము చేయవలయును. అక్షతలు, పుష్పములు చేతపట్టుకొని స్థిరమైన బుద్ధితో శ్లో॥ పద్మాస్యాం పద్మవత్రాక్షీం । పద్మ గర్భస్వయాపిణీం । చింతయే త్పద్మపాదాబ్జాం పద్మాసన నివాసినీం । సహ్యాజేతే నమస్తుభ్యం । మహాదేవస్య వల్లభే త్వద్భక్తి మనిశం దేవి । దేహీ కృష్ణామహానదీ ఇతిధ్యాత్వా । కృష్ణ వేణీనదీ దేవతాయైనమః । ధ్యానం సమర్పయామి॥ అని పువ్వులు, అక్షతలు విగ్రహముమీద వేయవలయును.

శ్లో॥ ఆవాహయామిదేవేశం । సర్వాభీష్టప్రదాయినీం । సర్వ పాపహరాం దేవం । మహాదేవ ప్రియాంశివాం॥ కృష్ణానదీ దేవతాయైనమః । ఆవాహనం సమర్పయామి॥ పువ్వులు అక్షతలు వేయవలయును.

శ్లో॥ స్వర్నరత్న సమాయుక్తం దివ్యరత్నోప శోభితం । దివ్య సింహాసనం కృష్ణే । దాస్యామి ప్రతిగృహ్యతాం॥ కృష్ణవేణీ దేవతాయైనమః । నవరత్నం ఖచిత్రసింహాసనం సమర్పయామి॥ అని పుష్పములు, అక్షతలు వేయవలయును.

శ్లో॥ కృష్ణే కృష్ణాంగ సంభూతే । దేవాసుర నమస్కృతే । విష్ణుప్రియే మయాకర్తం గృహణార్హ్యం నమోస్తుతే । కృష్ణానదీ దేవతాయైనమః । అఘోర్యం సమర్పయామి॥ ఉద్ధరిణతో నీళ్ళు చల్లవలయును.

శ్లో॥ చంద్రచూడ ప్రియేదేవి । భక్తాభీష్ట ప్రదాయినీ । సం గృహణ శుభేశ్యామే । పాద్యమే తన్నయార్పితం॥ కృష్ణవేణీ దేవతాయైనమః । పాద్యం సమర్పయామి॥ అనిఉద్ధరిణతోనీళ్ళు వేయవలయును.

శ్లో॥ మృగనాభి సమాయుక్తం । కర్పూరాద్యైస్సువాసితం ।
పానీయంచ మయాదత్తం । సమ్యగాచ మనీయకం । కృష్ణవేణీ దేవ
తాయైనమః । ఆచమనీయం సమర్పయామి॥ ఉద్ధరిణతో నీళ్ళు పోయ
వలయును.

శ్లో॥ క్షీరాశ్యేక్షురస్యైః పుణ్యైర్ధర్మాచ మధునా ధా । పంచా
మృతై స్సావయిష్యే । కృష్ణవేణీ సమోస్తుతే॥ కృష్ణవేణీ దేవతాయై
నమః । పంచామృతస్నానం సమర్పయామి॥ పాలు, పెరుగు, నెయ్యి,
తేనె, పంచదార, చెరుకురసము మొదలగునవి చల్లవలయును.

శ్లో॥ ఉణీరగంధ సంయుక్తం । సర్వాషధి సమన్వితం । మయా
హృతం జలంకృష్టే । స్నానంకురు శివప్రియే॥ కృష్ణవేణీ దేవతాయై
నమః । శుద్ధోదకస్నానం సమర్పయామి॥ తమలపాకుతోగాని పుష్ప
ముతోగాని స్నానము చేయించవలయును.

శ్లో॥ సర్వలక్షణ సంపన్నే । దీనోద్ధరణ శాలిని । కాశేయ
వస్త్రయుగ్మంచ । శుభేతే ప్రదదావ్యహం॥ కృష్ణవేణీ దేవతాయైనమః ।
వస్త్రయుగ్మం సమర్పయామి॥ అని వస్త్రము లియ్యవలయును.

శ్లో॥ కంచుకం కాంచనందివ్యం । విధాత్రా నిర్మితం పురా ।
అహందాస్యామిదేవే । కృష్ణాబీష్ట ప్రదాయిసి । కృష్ణవేణీ దేవతాయై
నమః । కంచుకాభరణాది సమర్పయామి॥ అని అక్షతలు దూదితో
చేసిన వత్తిమత్తియని వాడుక గల యజ్ఞోపవీతము రెపకె తాంబూల
మీయవలయును.

శ్లో॥ న్వచ్ఛం నిర్మలమత్కర్థం । పురతిస్వీకృతం శుభం । కంఠ
నూత్రం గృహణత్వం । దదామ్యాభరణానిచ॥ కృష్ణవేణీ దేవతాయైన
మః । నానాభరణార్థ మక్షతాః సమర్పయామి॥

శ్లో॥ చందనాగరుకర్పూర । మృగనాభీ సమన్వితం । గంధం
గృహణదేవేసి । దేవదేవాంగభూషణే॥ కృష్ణా దేవతాయైనమః ।
శ్రీగంధం సమర్పయామి॥ గంధము సమర్పించవలయును.

శ్లో॥ శాలీయాం శ్చంద్ర వర్ణాంశ్చ హరిద్రామిశ్రితా శుభా
అక్షతాంశ్చార్పయేతుభక్తం । గృహణ శ్రీహరిప్రియే॥ కృష్ణానదీ దేవ

తాయైనమః । కుంకుమాక్షతా సమర్పయామి । అని అక్షతయవేయ వలయును.

శ్లో॥ కరవీరైర్జాతా కనుమైశ్చంపకైర్వికులైశ్శుభైః । శరవతైశ్చ శ్చకలాహరైరర్చయేత్వాం హరిపితౌ ॥ మయాదత్తమిదం పుష్పం కుంకుమదళసం యుతం । మ్యాగృహణదేవేశి । కృష్ణాక్షణీ నమోస్తుతే ॥ అని పుష్పము సమర్పించి పుష్పలతో పూజింపవలయును.

1. కృష్ణాయైనమః । 2. కృష్ణవేద్యైనమః । కృష్ణాంగ సంభూతాయైనమః । 4. కృత్తివానజటాజూటవిహారైన్యైనమోనమః । 5. కృష్ణాభీష్టప్రదాయైనమః । 6. కృపార్ద్రం భూతహృదయాదైనమః । 7. కృష్ణపాదనముద్భవాయైనమః । 8. కృచ్ఛ్రినాసినైన్యైనమః । 9. కృషివలామోదదాయన్యైనమః । 10. కృష్ణస్వరూపనోహరాయైనమః । 11. కృపామోదకారిన్యైనమః । 12. కృతకవినాశినైన్యైనమః । 13. కృతార్ద్రభూతసకలానురాయైనమః । 14. కృపాకటాక్షనీక్షణాయైనమః । 15. కృత్తిమధ్వంసశీలాయైనమః । 16. కృత్తివానప్రసూయైనమః । నానాధపరిపూర్ణ పుష్పాణి సమర్పయామి ॥ పుష్పం పూజయేయవలయును.

శ్లో॥ చంకనాగరుకర్పూర । ఘృతగుగ్గుల సంయుతం । గృహణధూపం వందే । కృష్ణాక్షణీ నమూమ్యహ ॥ కృష్ణానదీ దేవతాయైనమః ॥ ధూపచూఢూపయామి । ధూపమీయవలయును సాంబాళి వేయవలయును.

శ్లో॥ ఘృతవర్తిషు దీపంతే । మయార్పిత మిదంశుభం । గృహణమంగళం దీపం । సర్వైశ్వర్య ప్రదాయినీ ॥ దీపం సమర్పయామి దీపమువెలిగించి చూపింపవలయును. ధూపదీపానంతరం ఆచమనీయం సమర్పయామి

శ్లో॥ క్షీరంచగుడ సంయుక్తం సర్పిషాయుతమాదరాత్ । మయా నివేదితం భుజ్క్వ ॥ వంచభక్ష్యసమన్వితం । కృష్ణానదీ దేవతాయైనమః । అమృతనైవేద్యం సమర్పయామి నైవేద్యము పెట్టవలయును.

శ్లో॥ పూగీఫలైశ్చ కర్పూరైర్నాగవల్లీ దలైర్యుతం ! తాంబూలం గృహ్వతాం దేవి శరణాగత వత్సలే ॥ తాంబూలం సమర్పయామి, తాంబూలమీయవలయును.

శ్లో॥ వ్రతపూర్తిం మహాకీర్తిం దివ్యస్ఫూర్తిం హరిప్రియే ।
సహ్యాజే కృష్ణవేణీత్వం । కరుమేదేవి వత్సరే॥ కృష్ణా దేవతాయైనమః ।
పుష్ప సమర్పయామి పుష్పైః చల్లవలయును.

శ్లో॥ స్వర్గపాత్రస్థితం దేవి । కర్పూరేణసమర్చితం । నీరాజనం
మయావత్తం । గృహణవశ మేశ్వరి । కృష్ణానదీదేవతాయైనమః । నీరా
జనం సమర్పయామి । కర్పూరముజేలిగించి చూపింపవలయును.

శ్లో॥ సువర్ణ మంత్రపుష్పం న । మహాభక్త్యాసమర్పితం । నానా
రత్నసమాయుక్తం । సహ్యాజేత్వం గృహణమే॥ కృష్ణవేణీదేవతాయైన
మః ! సువర్ణమంత్రపుష్పం సమర్పయామి॥ పుష్పాక్షయే సమర్పించ
వలయును.

శ్లో॥ స పోహం సావకర్మాహం । తస్మాత్సావం వ్యపోహయ ।
త్రావోమాం కృపయాదేవి । ప్రదక్షిణకృతంనవో॥ కృష్ణానదీ దేవతా
యైనమః ప్రదక్షిణననుసారం సమర్పయామి । ప్రదక్షిణముచేసి
నమస్కరించవలయును.

ఛత్రం సమర్పయామి । చామరయుగళం సమర్పయామి ।
నృత్యం సమర్పయామి । గీతం శావయామి । ఆనర్ణదర్శయామి ।
సర్వోపచారాస్సమర్పయామి॥ అక్షతలు వేయవలయును.

శ్లో॥ యస్మత్ప్రత్యాచనామోక్త్యా తవః పూజాప్రయాదిషు । న్యూ
నం సంపూర్ణతాంయూతి సర్వోపదే తిసహ్యాజాం । అని, అక్షతలునీళ్ళు
విడువవలయును.

శ్లో॥ మహేశ్వర జటాజూట నాగవల్లి దళాకృతీ ।

సహ్యాపర్వత సంచారీ ప్రసీద పరమేశ్వరీ॥

మజ్జనాంగ సంస్పర్శనిమిత్తమ వినాంగతాం । గంగాం శివాం
ప్రపూర్వానే॥ ప్రసీద పరమేశ్వరీ॥ గ్రాజచేసినప్రసాదముతీసికొనవలయును.
కృష్ణాపూజ సంపూర్ణము.

మొదటికథ భూదానమహిమ

భీష్ముడు చతుర్ముఖునకు నమస్కరించి మహాత్మా పుష్కరది
నమున చేయు దానములలో ప్రథమదివసమునఁ జేయుదానముల వల

ధిరాజులు కూడ వానిచూచునోబడి వానికి పాదాంతములై వాని శాసనము శిరసానహించి నడుచుచుండువారు ఇట్లు వాడు లోకకంటకుడై జీవితమును గడుపుచు యేబదియేండ్లుజీవించి యొక చండాల వనితకై మాలగూడెముచేరగా నా పంచములందఱు వీనిబాధపడ జాలక గుమిగూడి యొకయింట మాలవడుచు మదనమహా రాజ మహోత్సవచుచుభవించు సవసరమున నా గుడిసెకు నిప్పుపెట్టి సజీవులుగా నా కరణముగారిని వలపుకత్తెతో సహవరలోకమునకంపిరి. ఈ వార్తవిని సమీపగ్రామవాసులందఱు మాలవారికి నవన్మరించి యిలవేల్పులవలెఁ బూజించిపోయిరి. ఈవార్త రామనగరము చేరిన తోడనే కొందఱాకరణముగారి యింటికిఁజోయి పూర్వపునిరోధము దీర్చికొన వ్రయత్నముచేసిరిగాని యాతనికుమారుడు పసివాడు. ఆతని తల్లి కరణముగారి భార్య కడుసాధ్య భర్తచేయు దుండగముల ఆమెకుయిష్టము లేకపోయినను పెనిమిటి కూటకు భిన్నమునేయ కుండ కాలము గడిపినది. పతిమరణదుఃఖ మొకమూలకుఁ దిగ ద్రోచికొని తన గుటిమీదీవచ్చిన దండును బ్రతిమాలి యా వంతు బంపుటకు సహాయముగా నొక గృహస్థుని బ్రతిమాలి సమస్త న్యవహారములు వానివలన నెరవేర్చించుకొనుచు తనమాట మించితనముచే సుఖముగాఁ గాలము గడుపుచుండెను. మన కరణముగారు మాలగూడెములో మాడి మసికాగానే యునుమాటలు వాని నియమలోకమున కీడ్చుకొనిపోయి యథాశాస్త్రీయముగా యమ లోములొగల సరక బాధలననుభవింపజేయు చుండిరి. వానికుమారు నకు యుక్తవయస్సు వచ్చినది. విద్యావంతు డైనాఁడు. పదుగురు లో, పేరుప్రతిష్ఠలు సంపాదించుచు తనకు చిన్నతనము నుండి తోడు నీడగా నున్న బ్రాహ్మణునకు గారణాంతరమున తనతండ్రియవహరించిన భూమిని నెపముగా దానమిచ్చినట్లు వ్రాయవలసివచ్చినందున, నట్లువ్రాసి తరువాత నాభూమిని మరల క్రయరూపముగాఁ బుచ్చుకొనవలచి ప్రకృతము పదిమందికి వెల్లడియగునట్లు సంకల్పరూపము గా పితృదేవతల నుద్దేశించి భూదానము చేసిన వానవత్రము రాగిరే కుమీద వ్రాసి కనటదానముచేసి, యప్పటివ్యవహారపు దిక్కునుండి

నగలుగు ఫలములను వినియున్నాను. యీదానములవలన తరించిన వారలుగలరా? అట్టిమహానీయుల చరిత్రయొక్కటి నాకు సెలవొసంగు మన నా కమలాననుండుఁ గాంగేయునిఁగాంచి, సీపు నమస్తము, దివ్యదృష్టిచే నరింగినవాడవు అయినను తోకోపకారముకొరకు నన్ను ప్రశ్నించితివి. నాదనకుసఫలన వినిన యితిహాసములు పెక్కులుకలవు. పుష్కరుఁడు నదిలోప్రవేశించిన దినమునఁ జేయవలసిన స్వగృజిత ధాన్యభూదానములలో భూదానమహిమ యనంతము భూదానము వలన తరించిన మహానుభావుని చరిత్రయొక్కటి చెప్పెదనాకర్ణింపుము. నర్మవానదీతీరమున రామనగరమును బ్రాహ్మణాగ్రహారము కలదు. అందునివసించు వారందరు పండితవ్రతాంకులు. కర్మవకులు. నశ్య వంతులు, దైవభక్తి పరాయణులు. కాని యేమిదురదృష్టమో యా యూరికి నొకకూరుఁడు కరణముగా నియమింపఁబడి ఆగ్రామస్థుల నందరిని పెక్కుకష్టములపాలుచేయుచు యీ యమాయకపు ఛాందసులభూముల నపహరించుచు క్రమక్రమముగా నా యగ్రహారీకుల బిచ్చగాండ్రను గావించెను. యాగ్రామాధికారికి పరస్త్రి పరధనముల నపహరించుటయన్న పండుగ హీనవక్షము నిత్యమునకొక హత్యయైన లేనిది కడుపునిండ నన్నము కంటినిండ కూరుకురాదు. నిత్యము చూడిగోవుల నరకుకటిక కసాయికై నను కొంచెము కనికరము కలుగునుగాని, మన కరణముగానికి దయయన నెట్లండునో తెలియదు. ఆతఁడు బలవంతముగా స్వాధీనముచేసికొనని స్త్రీ యాచుట్టుప్రక్కల నాకాలములో లేదని శపథము చేయవచ్చును. ఒక వేళయుండిన నా స్త్రీ బలవంతముగా ప్రాణములు తీసికొనక తప్పదు. వానికై యేడ్చి చచ్చిన పతివ్రతలు వేనవేలు వానిబాధకు తాళజాలక వానిస్వాధీన మయిన స్త్రీలనుగాంచి సహించలేక బలవంశముగా ప్రాణములను దీసికొనిన పురుషులు లక్షోపలక్షులు వేయేల అకరము మొనరించిన పాపములు వ్రాయుటకు చిత్రగుప్తుల చేతిలోనుండు గంటములు వదునుపోయినవి అనిచెప్పుట యొక గొప్పకాదు. తుదకు వానియింట కుడితి తొట్టెలో ముక్కుముంచుటకు కాకిభయవశము, యమునికై న జనునని వారుగలరు. గాని వానికి బడియని మానవుఁడులేడు. రాజా

విముక్తిగావించెను. కాని యదార్థపునానముకాదు. దీనివలన నా బ్రాహ్మణునకు గలిగిన వ్యవహారపుచిక్కుతోలఁగి పోయినది. నరలోకములో యమయాతనల సమన్వయించుకరణముగారి కొఱకు హఠాత్తుగా నింద్రలోకమునండియొక విమానమువచ్చి, కరణముగారిని యమయాతనలనుండి తప్పించి యింద్రలోకముజేర్చిరి. యమదూతలు తెల్లమొగమువైచి, పరువెట్టి తమమేలికయగు ధర్మరాజుగారికి విన్నవించిరి. అంతట చిత్రగుప్తుల ద్వారకరణము కుమారుఁడు సిత్యప్రీతిగా నొనర్చిన కవటభూదాన మహిమ వలన నీగ్రామాధికారి నరక విముక్తి నొందెనని తెలిసికొని భూదాన మహిమను గొని యాదుచు యమదూభూమిదాతలకు సమస్కరించెను. గాంగేయా! కవటభూదానమున కింతటి మహిమయుండ యదార్థముగా భక్తిపూర్వకముగా పుష్కరదినములలో భూదానము చేసిన వచ్చు పుణ్యము చెప్పగలమా? గోచర్మ మాత్రముభూమిని దానమిచ్చిన వానిపుణ్యమువచియింప సహస్ర జిహ్వలుగల శేషుఁడు చాలడని బ్రహ్మవచ్చియించెను.

శ్రీ దేవుని గ్రంథాలయం

(రెండవకథ)

దేవుని గ్రంథాలయం (కృష్ణా జిల్లా.)

రెండవదినమందుఁ జేయు గోదానమహిమ.

మహాత్మా! గోదానము చేయుటవలనఁ దరించినవారలు కలరా? యుండిన వారి మహిమయు, చరిత్రయు, వినవలయునని వేడుక పొడముచున్నది యని భీష్ముండగుగా బ్రహ్మ యావిధముగాఁ జెప్పఁదొడఁగెను.

శాంతనవా ! గోదానముయొక్క మహిమయు, గోవుయొక్కయు మహిమయుఁ జెప్పటకు ముమ్మూర్తులు సమర్థులుగారన, నావంటి వానికి వశమా? అయినను, నీవువేషుక పడి, యడుగుచుంటివి గావున నాజనకుండగు విష్ణుమూర్తివలన వినిన పుష్కరేతి హాసమునంగల గోదానమహిమ యొందుకలదు. దాని వినుపించెద. సావధానమతితో నాలకింపుము.

శ్రీధానంబు ముప్పదిమూఁడుకోట్ల దేవతలకు పూజనీయంబయిన శ్రీశైలసమీపంబునఁ ప్రవహించు కృష్ణానదియందు పుష్కర

మున జరిగిన చిత్రచరిత్రయొక్కటి వక్కాణించెద. కళ్యాణకటకము రాజధానిగా భూమిని, పరిపాలించు వరేణ్యుడను రాజశేఖరుడు సకటుంబముగా శ్రీశైల మల్లిఖార్జును నేనింపనది, తిరిగివచ్చుచు మార్గమధ్యమున నచ్చుచుఁ బోవుచుండు జనంబులవలన కృష్ణానది యందు, పుష్కరుడు ప్రవేశించుటవిని, తన పురోహితుని వలన పుష్కరమహిమను దెలిసికొని, స్నానముచేసి తరియింపదలంచి యా నదిని సమీపించి స్నానమాచరించి పితృతర్పణాదులగావించి, నిత్య దానములొనరించి దేవతాపూజగావించి సుఖానందయిన నదికి స్నానార్థముగాఁ జనుదెంచు వారలగాంచి యానందించుచుండ నక్కడికి యాత్రార్థమరుదెంచిన వారందఱు సాధువులకు పాత్రులగు విద్వాంసులకు దానపాత్రులకు, వారివారి యధాశక్తి దానములొనఁగఁచు నారోజు పుష్కరుడు ప్రవేశించి రెండవది యగుటచే గోదానములు జేయుచుండుటఁజూచి, వరేణ్యచక్రవర్తి పురోహితానుమతంబున నొక దాన పాత్రుడు, నత్యరతుడు, కర్మిష్ఠి, తీర్థయాత్రాపారవశ్యుడగు, భూసుర గ్రామణింగాంచి సగౌరవముగా సశాస్త్రీయముగా భక్తిపూర్వకముగా అర్చ్యమూపియగు పరమాశ్మప్రీతిగా గోదానమొసంగు నాసాధువు నాహ్వానించి పాదప్రక్షాళనమాచరించి దక్షిణ తాంబూలపూర్వకముగా సాలంకృత గోదానమునొసంగి పాలుపితుకుకొనుటకు కంచు చెంబు బంగారుకొమ్ములు, వెండిడెక్కలు, కుడితి పోసికొనుటకు నొక గంగళము సంవత్సరమునకు దగిన ఘాసము. (గడ్డి) నవ్వుపిండి ఉలవలు, మొదలగు వదార్థములతో నాగోవును అబ్రాహ్మణునియింటికి బంపెను. ఆక్షణమున దైవయోగంబున నాకాశమున, నాహారము కొరకు బయలువెడలి నంచరించుచుండు నొకపావురమును, దేగ తరుముకొనివచ్చి ముక్కుతోపొడవగా రెక్కలుపిరిగి వరేణ్యమహారాజ పటకుటీరముచేత నేలఁగూలెను. క్రిందపడి రోలుచు విల, విల, దన్నుకొని నోరుదెరచి స్వర్గలోక ప్రయాణమునకు సిద్ధముగానున్న పావురమునజూచి, పరమదయాళువగు వరేణ్యుడు అపిట్టను కాపాడదలంచి పల్లవములఁబోలిన తన మృదుహస్తములతోఁ నాకళరవమును లేవఁదీసి తొడ్గపెనిదుకొని నోరుదెరచివేలవేసిన నాలుకమీఁద దానా

ను దీర్చుటకై గోదానమొనంగిన బ్రాహ్మణుని పాదము కడిగిన నీరు నమిషమందలి వల్లెరముననుండగా నాయుదకము పుష్పముతోదీసి, రెండుమూడు చుక్కల పిట్టనాలుకపై చిలకరించెను. పాపచూకల వరము గుటకప్రేసి మ్రింగినది. యామహారాజు కరుణాభుడుగావున దానిబాధఁజూచి, కనులవెంట నీరుగార్చుచు, చేతులకు నావల్లెరము లోని, నీరములదికొని, దానిశరీరమంతయు నిమరుచు నోరుతెరచి నపుడు బ్రాహ్మణ పాదోదకము నాలుకమీఁదఁ జల్లుచు, దేగ దెబ్బ వలన వెల్లువయైవచ్చు నెత్తుటిని గోవుత్రాగఁగా మిగిలిన జలముతో కడిగి దుడుచుచుండ, పావురము జీవితకాలము భూమిమీఁద నరిపోవుట చేత కాలమను నల్లత్రాచు, అదృశ్యరూపమున, నాపిట్ట ప్రాణ వాయువులఁ బీల్చి వైసెను. కాలము నరిపోయినవారిని బ్రతికించుటకు దేవుడంతవాని చేతగాదుకదా. రెప్పపాటులోపల భయంకరాకారగు యమదూతలు యాతనా శరీరమును గొనివచ్చి పావురముమొక్క సూక్ష్మశరీరము యాతనా దేహమునందుఁ బ్రవేశింపఁజేసి, యమలోకమునకుఁ గొనిపోవుచుండ నాకాశమునుండి వేయి సూర్యులు పొడమిపట్లు వెలుతురు కనులకు మిరుమిట్లుగొలుపునిమానమొకటి గోలోకమునుండి చుక్కతెగివడినట్లు వేగముగా యమదూతలముందు వ్రాలెను. యమకింకరులు దిచ్చవడిరి. పావురపు యాతనాదేహ మేమయినది తెలిసికొనలేకపోయిరి. దివ్య దేహ మొక్కటి యాపూల విమానముమీఁద గోమాతచే నేవింపఁ బడుచుండెను. ఎట్టకేలకు యమదూతలు తెలివినొంది తమ యేలిక యగు యముఁడ బ్రార్థింపఁ బాపపుణ్యలేఖకులగు చిత్రగుప్తు లాపాపురపు పూర్వకృత పాపఫలములఁ బ్రదర్శించు ఛాయాపటమొక్కటి యా విమానముముందు వ్రేలఁజేసిరి. ఆ పటముపై నూరుజన్మముల నుండి యా పావురము నేసినపాపములు యనుభవించిన శిక్షలు లిఖింపబడియుండెను. ఈపావురపు జన్మకు కారణమైన పూర్వజన్మకథ యిట్లుగా వ్రాయఁబడెను.

ఈమె పూర్వమున నొక బ్రాహ్మణస్త్రీ రెండుత్సరములు భర్తతో కాపురముచేసిన పిమ్మట భర్త గతించెను. అప్పటికి పడు

నారు వత్సరముల ప్రాయము. తండ్రి యంధుఁడు. తల్లి సోదరులు ఆమెను పుట్టినింటికిఁజేర్చి గారాబమునఁ బెంచసాగిరి. యశావంతదేవమున యామె విటసమూహమును జేరఁగిసి యిట్టికడ సర్వదాయుండు తండ్రియు వంశమర్యాదలకై దేవులాడు తల్లిని తన యధేచ్ఛా విహారమునకు భంగకారులనియెంచి యన్నమున విషముపెట్టి వారిని పరలోకమునకనిపి, సోదరుల తన విటులచేఁ జంపింపదలంప యెట్లనో వారా పొలకువ కనిపెట్టి యిల్లువిడిచి పారిపోయిరి. అంతట నామెయింట రాత్రిపగలుఅనక యీజాతి యాజాతియనక పలు గాఁకీమూకలు పెక్కులున్నశాసనమున చచ్చిన గొడ్డుదొరికినపుడు రావఁబందులు గ్రద్దలుగుంపులుగూడిన యట్లుగూడిన విటసమూహమును తనయశావనమున నంతసింపజేయుచు తుదకొకకటికివానిపాలయి గోహత్యాదులయందారితేరికొంతకాలమువానిచేకామసౌఖ్యసముద్రమున నోలలాడింపఁబడి వాని థాకకు తాళఁజాలక యొకనాఁడు నిద్రించుచుండ వానినిఁజంపి తాను కుంటినకత్తెయ్యి యనేకగృహములఁ గూల్చిదోసి సరిసారములకు భంగము దెచ్చుచుండ కొందఱు ధూర్తులామెను జలవంతముగా ధాన్యము పాతరవేయుటకుగాను దీసిన గోతిలోద్రోసి మట్టిపోసి పరలోకమునకనిపిరి. యమలోకముననామె చేసినపాపమునకు క్రమముగా శిక్షలనుభవించుచు నేటికి నూరుజన్మములు గడపినది. ఇంక నూరుజన్మములు శిక్షయనుభవంప వలసి యున్నది. ఇదిసరిసారమును కూలద్రోసినయిండ్లలో నొకపత్రివతాదుఃఖ మీ పాపుజన్మమునకు గారణము. అంతట గోమాత భృశ్యులావటమును జూచి యమభటులారా? యీమెపాపములు నేటికి ధ్వంసములయినవి. వరేణ్యమహారాజు నేఁడోనర్చిన గోదానమున నాగోవుద్రాగఁగా మిగిలిన నీటిలో స్నానము చేయించఁబడినది. గోదానపుణ్యాశ్మనివేత మరణకాలమును స్పృశింపబడినది. ఇది పుష్కరకాలము. కృష్ణానదిచుండి వచ్చినగాలి సోకినఁజాలు. ఈవండ్రిండుదినములు చుట్టుప్రక్కల నైదు క్రోసుల దూరముననుండు మహాపాతకములు భస్మములగును. ఎవరిపుష్కర మహిమ యాదు నమ్మకములేక పరిహసింతురో యీపాతకములు వారి నాశ్రయించును. పుష్కరము రెండవ దినముజేయు గోదానము యితర స

మయములకంటె కోటిరెట్లు ఫలితమొసంగగలదు. గోదానమునకు సంకల్పముచేసి విడిచిననీకు గంగాది మహానదీ వ్రవాహాదకముల కంటె వేయిరెట్లు పుణ్యమొసగునని శాస్త్రములు ఘోషించు చున్నవి. అని చెప్పి గోదాతల యమదూలతను వంపించి యాభద్ర ముఖని గోలో కమునకు దీక్షానిపోయిరి. కావున నోశాంతనవా? గోవుయొక్క మహిమ చెప్పుటకు ముమ్మారులు సమర్థులుగారు. మఱియొక పుష్కర సమయమున గోవును దానమిచ్చిన గోవును పూజించిన తుదకు గో పూజను చూచిన బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకములు పటాపంచలై పోవు. అటులనే శాస్త్రము ఉప్పు రత్నము రెండవదిన మునఁ జేయఁదగిన దానములు అని బ్రహ్మ వచియించెను.

ముఁడవ కథ.

భీష్ముఁడా గోదానమహిమవిని, యవరిమితానందము నొంది తృప్తి యదినమందు నొసర్పవలసిన దానములు, నాని మహిమయు వచియింప వలయునని బ్రహ్మను ప్రార్థింపఁగా నా పితామహుఁ డిట్లనియె.

గాంగేయా పుష్కరపు ముఁడవదినమునందు బెల్లము, శాకము, గుట్టము, ఫలము ముఖ్యముగా దానము చేయఁదగిన వస్తువులు ఒక్కొక్క వస్తువ దానమొసంగిన మితిలేని పుణ్యమొసంగును. అశ్వదానమహిమ యంతింతయని వచియింప వలసవడదు. అని పరిమేష్టి వచియింప, భీష్ముండ్లిట్లనియె.

ఓ, వేదపురుషా! ఆశ్వము మిగుల వెలగల జంతువు. అనేకములగు యువయోగములుండును. కావున హయదానము, మితిలేని పుణ్యమొసంగగలదు. ఫలదానము చేయుట సులభముగదా. దానివలన గూడ మహిమగలదాయని ప్రశ్నింప కమలాసనుండిట్లనియె.

శాంతనవా! నీవట్లు సాశయింపలదు. శక్తివంచనలేక, భక్తితోఁ జేయుదానము దేశ, కాల, పాత్రములఁబట్టి, ఫలితములందు వ్యత్యాసములుండును. ఉత్తను కాలమునందు, దగిన పాత్ర దొరుకుట, దుర్లభము. అశ్వదానము చేయుసామర్థ్యముగల మహారాజున కంతపుణ్యమువచ్చును. ధనహీనుఁడు భక్తితో నొసంగిన ఫలదానమున సంత

పుణ్యము సంపాదించవచ్చును. అట్లయిన, ధనవంతుఁడు ఫలములు దానమిచ్చిన తక్కువ పుణ్యమాయని సంశయమువలదు. శ్రీద్ధాభక్తులనుబట్టి కాలమునుబట్టి, ఫలితము చేకూరును. పలదాన విశేషమొకటిచెప్పెద నాకర్ణింపుము.

హినులయమునకు వింధ్యమునకు నడుమ ఖాండవమను యగ్రహారి మొఁపగలదు. అందువేద, వేదాంగ సంపన్నులగు బ్రాహ్మణోత్తములు పెక్కురుగలరు. అందు భద్ర ముఖుడను భూసుర శిఖామణి మహాతపస్వి, నత్యవాది, నిరతాన్నయిత, ఏకపత్నీవ్రతస్థుఁడు పరమ భక్తశిఖామణి, పరోపకారపారీణుఁడు. వేయేల! సుగుణములగని, అట్టి మహానుభావుఁడు కాలక్రమంబున లోకంబునఁగిరి నార్జించుచు కాలముగడువచుండెను. యొకకృష్ణాపుష్కర సమయంబున నాభూసుర శిఖామణి కృష్ణాస్నాన మాచరించి, తన, పౌలములో. పండిన, గుమ్మడిపండు శ్రద్ధగాదాచి, యాతీరవాసియగు, పండితునకు భక్తిపూర్వకముగా దానమొసంగెను.

అప్రతిగ్రహిత, నిరతాన్నదాతగాన, నానాది యాపండువండించి, పుష్కరస్నానమున కరుదొచ్చిన బీనపాణులకు, భోజనము పెట్టించెను. బ్రాహ్మణులు దృప్తిగాఁదిని, తినినంత పారవేయటస్వభావముగావున నొక బ్రాహ్మణుఁడు గుమ్మడి కూరనుతిని, దానియందలి ప్రేమవేతఁ బారవేయఁజాలక గొంతువరకు మింగి, హస్తప్రక్షాళనసమయమందు. వాంతిఁ జేసికొనియెను. కొంచెమునీరు, గుమ్మడి ముక్కలు వెల్లిపోయినవి.

బ్రాహ్మణ భోజనానంతరము, ఉచ్చిష్టభోజనములుతీసి, వీధిలోవేసిరి. కరువుకాలముకాఁబట్టి యాయెగిలి విస్తరాకులలోని, యన్నము, కూరలు, భక్ష్యములు, భుజించుటకు, యానాదులోకమూల కాచుకొని యుండిరి. ఒకకుక్క, యాకలిగొని, తొందరతో నా బ్రాహ్మణుని వాంతాశనము (కక్కిన యన్నము) తినుటకు బరుగిడివచ్చి, యన్నమును భ్రాంతిచే, నావాంతిలోఁబడిన గుమ్మడిముక్కను నోటితోకరుచుకొను సంతలో తనయెంగిలివిస్తళ్లు కుక్కతినిపోవునను భయముతో, నాయానాదివాడొక దుడ్డుతో మోదెను.

పాపమాదెబ్బ కుక్కకు తలమీఁదఁదగలుటచే నోటనున్న గుమ్మడి
ముక్క గొంతుదిగకమునుపే యా శునకము పాణిమలు విడువ
వలసివచ్చెను. వాన రాకట, పాణిపోకట, యెవడికిఁ బెలియదని
పల్లెటూరి యనాగరికపు స్త్రీలు సా మె త చె వ్వు చుండుదు.
నోటనున్న గుమ్మడి ముక్క, కడుపున చేరుటకు పా
ప్తములేదు. చూచితినా కర్మసరిభ్రమణ చమత్కారము. అంతట
నావేపి శరీరమునుండి దివ్యమంగళ విగ్రహముకటి బయలువెడలి
తనమీని తళతళలు, సూర్య కిరణములవలె దళదిశల గుబులుకొని,
పిసాళింప, చూపరు లచ్చెరువఁది, రిచ్చవడ, భూతమో, ప్రేతమా
పిశాచమో, రక్కసియో, యని యజ్ఞానులు ధైర్యముతో, పిక్క
బలము నూపుచుండ, ధైర్యముఁలవారిది యేమో చిత్రమని వెట్టి
చూపులతో చూచుచుండ భక్తిపరులు, మహానుభావా, నమస్కార
మని నడుములకు బట్టలుచుట్టుకొని సాష్టాంగపడుచుండ, కొందరు
బుద్ధిమంతులు, పుష్కర దేవత, భద్రముఖుని నిరతాన్న దానము
నకు మెచ్చి ప్రత్యక్షమాయెనచుచుండ ఛాందసులు స్వస్తిసామలు
చదువుచుండ నాయూరివా రాజులగోపాలము క్షణములోవల భద్ర
ముఖగృహంగణమున నిలువఁబడినది. భార్యాయక్తుడై భద్రముఖుఁ
డుగూడ నాగుంపున నొక చూపరిగా నిలువఁబడెను. అంతట నా
దివ్యమూర్తి యో భద్రముఖుడా! నేను, నీ వంశమున పదునెనిమి
దవ పురుషుఁడను. పుణ్యపట్టణమున పూర్వము రెండువేల వత్సరముల
క్రిందట నొక యన్నసత్రమున కధికారి నై వ్యవహరించుచు దైవయో
గమున నా సత్రపుసొమ్మునుండి నూరురూపాయలు హరియించితిని.
ఆధర్మద్రవ్యము హరించిన పాతకమునకు వేయి వత్సరములు మహా
నరకము లనుభవించి అయిదువందల వత్సరములు సూకరయోనులం
బుట్టి నూరు వత్సరములు మురికినీళ్ళయందు పురుగులుగా జన్మించి
నన్నూరు వత్సరములనుండి కుక్క పుట్టుకలెత్తుచు, జచ్చుచు క్రమ
క్రమముగా నీగ్రామము చేరితిని. మావంశమున నత్తగుల్లలు పుట్టు
నముద్రముననే ముత్యపుచిప్పలు పుట్టునట్లు నీవు మావంశమున, బుట్టి
సత్కర్మాచరణ నిష్ఠాగరిష్ఠుడవై, కాలము వెడలించుచుండుటయేగాక

Sundaka Kotireddi Jaru.

82

శ్రీకృష్ణాపుష్కర హి కథావళి.

యీ పుష్కరదినమున నీ వొనరించిన గుమ్మడిపండు దానము, సత్పాత్ర కొనంగుటచే మనవంశీయులు తరించిరి. దానము పుచ్చుకొనిన చింతామణియును బ్రాహ్మణుఁడు సద్బ్రాహ్మణులకు చేసిన యన్న దానమహిమ యింతయని వచియింప బ్రహ్మాదులకుఁ దరముగాదా. బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమగు నీవొసంగిన గుమ్మడిపండుముక్క రసము నా నాలుక కోసినందున రెండువేల వత్సరములక్రిందట చేనొసర్చిన పాత కములు నశించి దివ్యరూపముధరించి, పూర్వజ్ఞానముతో బ్రహ్మలోక మరుగుచున్నాఁడను. పుష్కరదినములలో చేసిన దానము స్వల్పమయినను మితిలేని ఫలిత మొనంగునని చెప్పి, యాపురుషుఁడు స్వర్గలోకమున కేగెను. ఈ విచిత్రమును చూచిన జనులందఱు భద్రము ఖునకు నమస్కరించి పుష్కర ప్రభావమును పొగడుచు వారి గృహంబుల కేగిరి. కావున నోభీష్మా పుష్కరదినమునఁ జేసిన ఫల దానముయొక్క మహిమ యమితము. ఇంతింతయనరాని పుణ్యముల నొనంగుచుండును. ఈ యతిహాసము పుష్కరదినముల పఠించిన ఫల దానమహిమ చేకూరగలదు. అశ్వదానమహిమ, శాకదాన మహిమ యు, విచిత్రముగా నుండును. తరువాత నిమ్మళముగా వచియించెద. సంధ్యాకృత్యములు నెరవేర్చుకొందము అని గంగాతీరమున కరిగిరి.

నాల్గవకథ తిలతైల దానమహిమ

కౌరవవంశాలంకార! భీష్మ! సావధానుఁడవగుము తిలలు పితృ ప్రీతి, తిలతైలము సకలాంజ్ఞములను శాంతింపజేయును. శనిబాధ తొలగించును. అవమృత్యువ నపహరించును. శరీరమునకు బలమొసంగును. న్యూనకు సంతసము చేకూర్చును. నువ్వులనూనె పుష్కరదినములలో నాల్గవదినమున దానమిచ్చుటచే సకలపాపములు నశించును. దీనినిఁగూర్చి యొక పవిత్రతేజహాసము శ్రీమహావిష్ణువ్రవలన, వినినదివచియింతును. వినుము. తూర్పు సముద్రతీరమున నొక పట్టణముకలదు. ఆగ్రామమున. కృష్ణమిత్రుఁడను బ్రాహ్మణుఁడు పోడశకర్మలు విద్యాంసులనడుమ నిర్భయముగాఁ జేయించగలవాడు. ఆగ్రామము సాలె జాండ్ర బలిజ మొదలగువారిచే నింపబడినది, వారుబట్టలునేయు

వ్యాపారమున వాసిగాంచి ధనవంతులై యుండిరి. ఇతరపట్టణము నుండి వర్తకులువచ్చి బేరసారములు చేయుచు నుండువాడుక కలదు. గొప్పగొప్పవర్తకులు, ధనవంతులు యాగ్రామస్థులు కృష్ణమిశ్రుడు పండితుడని యాదరించి, వానినే పురోహితునిగా నియమించుకొని, శుభాశుభములు జరుపుకొనుచుండువారు. కృష్ణమిశ్రుడు, విద్యావంతుడైగాక, మాటనేర్పరి. ద్రవ్యమార్జించు తెలివితేటలు గలవు. అందరికి దలలో నాలుకవలెనుండి, కొంచెము భూమి చిన్నమేడ, నగ, నట్ర సంపాదించుకొని, అనకూలవతియగు భార్యతో కాలముగడుపుచు, సంతానములేదను విచారముతప్ప వేరు విచారములేక జీవించుచు, పేరు ప్రతిష్ఠలు సంపాదించెను. వేయేల కృష్ణమిశ్రుడుగారు రానిది ఆయూరిలో ప్రముఖులగడవకు పనుపురాయరు, వారుచెప్పనిది పచ్చని తోరణమాయూరిలో కట్టరు. ఇట్లు నలుబదియేండ్లుదాటినవి. విడుగుపడినట్లు కృష్ణమిశ్రునకు, భార్యా మరణదుఃఖము హఠాత్తుగ సంప్రాప్తమాయెను. ఆవదిదినములు దుఃఖవరవశుడై, ప్రపంచమంతయు మునిగినట్లుండెను. గాని శ్లో॥ భార్యాహతా ఛత్రకపాలభిన్నం. అనగా భార్యపోయినగొడుగుమీద కొపెరపోయినట్లు పెండ్లాముచచ్చిన పెండ్లికొడుకని స్త్రీలు వచియించినట్లు కృష్ణమిశ్రునకు తిరిగి వివాహమాడ బుద్ధిపుట్టినది. దీనికిముఖ్యకారణము ధనాశభార్య లేనిది పురోహితము నిలువదనియు, సభాపూజ్యత లేదనియు, సంతానము కలుగునేమోయని యింట్లోదీపంపెట్టువారై నాయుండవలదాయని యు యేమేమో యోచనలు చేసి నలుబదియేండ్లుదాటి యేబదియేండ్లుసమీపించెనే, ఇకముందాపిల్లకు తనవలన గలుగఁజూపు సౌఖ్యముస్వల్పమైనయుండునా యుండదాయని యోచనలేక నాశరీరము దార్ధ్యమైనదని విఱివీగుచు కొలదికాలములో యీడేరి తనచేతి కక్కరకువచ్చుకన్యలకై రాయబారుల నంపసాగెను. ఇంతకు సంసారము కొంచెము పచ్చగా నుండుటయే యిటువంటికొరికలు పుట్టుట “ధనమూలమిదంజగిత్” ద్రవ్యముండినగాని కార్యముండునా? ద్రవ్యాపేక్షకలవారు తమసుఖమే మంటగలుపుకొందురు. పరుల కష్టములు సుఖములు విచారింతురా? ఈరాయబారులు వెనాకినీ తీరవాసులకడ చంద్ర

ముఖయను సార్థకనానుముగల కన్యనుగాంచి తలివండులకు ధనాశ
 జూపి రెండువేలకా కన్యనుకొని కృష్ణమిత్రునకు వివాహముగావించిరి.
 యాచంద్రముఖ పచ్చగాపండిన దబ్బవండువంటి మేనితో పిక్కలపై
 దిగజారు నల్లగా తుమ్మెద రెక్కలవలె సందెడు తంగట్టుతో, నగలునా
 గెములు కేకపోయిన నపుకపుడే వెలువడుచున్న యావ కపచభూష
 ణయై సాక్షాలక్ష్మీవలె తనకంటబడిన చంద్రముఖని చూచిన తోడనే
 మైమరపుజేంది పూర్వపు భార్యవియోగదుఃఖము మరచుటయేగాక
 యిదిగూడ యొకమహాయోగమనుకొని లోలోన నుబ్బిపోవుచువెంటనే
 నూరు బంగారు నాణెములనుకొని యామెకు పలసినయాభరణములచే
 యించెను. రెండువేలు చేత బడిన వనితలిదం
 డ్రులు, బంగారు బొమ్మ వంటివిల్ల, రెండువేలు బలాదూరని
 కృష్ణమిత్రుడు, మనకు బత్యమునూరురూపాయలు దొరకినవని రాయ
 బారులు మితిలేని సంతోషమున మునిగిపోవుచున్నారు. మన చంద్ర
 ముఖ మొదట తనకు నొకమారుగా నగలు వచ్చినవని యానంద పడి
 నదిగాని యా యానందము మెరుపుమెరసింట్ల వృడేపోయినది. కారణ
 మేమన క్షణక్షణమునకు నాపిల్లకు సఖివృద్ధికొందుచున్న యావనప్ర
 భావము యేబదినంపత్సరములు సమీపించిన పెండ్లికొడుకు జ్ఞాపకము
 వచ్చినపుడెల్ల చంద్రముఖ మారుగూనిపడి యునికి పొంగి చెక్కుల
 మీదికి దిగజారు కన్నీరు పరులుచూతులేమోయని భుజము మీద
 నున్నవల్లెచెంగుతో తుడుచు కొనుచు తలవెంట్రుకలు మాత్రములేక
 తనకంటె మూడువత్సరములుమాత్రమే పెద్దయై చక్కదనాల కిక్కయ
 గు గంగయను యక్కగారి మనోవేదన యామె నడవడి దలపోయుచు
 గాలము గడపుచుండ కొలదికాలములో పుష్పవతియై కృష్ణమిత్రుని
 యింటికి కాపురముచేయబోయెను. కొత్తకోడలు, ఆడదిక్కులేదు. ఆ
 మెయె యింటి కధికారురాలు. కృష్ణమిత్రుడు పడుచుపెండ్లాము నెడబా
 యలేడు. సరుస్త విధములఁ బోషించుచున్నాడు. చంద్రముఖరీతీదేవి
 వలె యరుగు పొరుగు వారికి, గ్రామస్తులందరికి మురిశెములమూ
 టయనియూ, కృష్ణమిత్రుని యదృష్టరేఖయనియు గొనియాడ బుద్ధిపు
 ట్టించుచున్నది. కాని పరిశీలించి చూచిన చంద్రముఖవిచారగ్రస్తురాలి

వలెకనుపించకమానదు. కృష్ణమిశ్రుడు యిటువంటి పిల్లనుయెడఁబాయలే
కనో, శరీరదార్ధ్యములేప్పి నూ తానుచేయవలసిన పురోహితమునకుగా
నొకప్రతినిధి (అనగా) (గుమస్తా) నియమించి ముఖ్యమయిన షనియు
న్నప్పుడేగాని చిల్లరపనులన్నియు తనప్రతినిధినెరవేర్చి వచ్చినసామాగ్రి
డబ్బు నిత్యము యింటికితెచ్చియిచ్చునట్లు వామనుడను పదునెని
మిదియేళ్ళుపయస్సుగల విద్యావంతుని నియమించి జీవయాత్ర గడపు
చుండె. యాకుర్రవానిది నూగ్రామము కాదు. గావున భోజనములేని
పూట నిక్కడనే భుజించుచు చంద్రముఖ సంరక్షణకు లోనై యుండ
వలసి వచ్చెను కృష్ణమిశ్రుడు, వామనుఁడు ద్రవ్యార్జనాపకులు.
చంద్రముఖ సంరక్షకురాలుగాఁ గాలము గడుచుచుండె. చంద్రముఖ
మొగము నానాటికి శోభాయుక్తయై విచారకళంకము లేచిపోయినట్లు
కనఁబడుచుండెను. వామనుఁడు మిక్కిలి యందగాడు కాకపోయినను
అందవికారిగాడు. యశావనము శరీరలోపములన్నిటినిపోగొట్టును. ఇట్లు
చంద్రముఖ వామన కృష్ణమిశ్రులతో సుఖముగాఁ గాలక్షేపముచేయు
చుండెను. ఇంతలో నాగ్రామములో విషూచి జాడ్యము ప్రవేశించి
నది. [అనగా కలరా] ఆజాడ్యములో కృష్ణమిశ్రుడు కలరాకు నాహా
రముగాఁ బోయెను. చంద్రముఖ విచారగ్రస్తురాలయినది. కొలఁది
కాలములోనే, వామనుని నేర్పఁజేయుచే నామె విచారము తగ్గిపో
యినది. చివరకు చంద్రముఖ చలివిడిచినది. కామసౌఖ్యమును గోరు
వారు అభిమానత్యాగము చేయకతప్పదు ఇంతలో వామనుని భార్య
కాపురమునకువచ్చినది. చంద్రముఖ యింతకుముందు, భర్తను, ఉపభ
ర్తనుసాకినట్లు, వామనుడు, భార్యను యువభార్య చంద్రముఖని,
దిద్దవలసివచ్చెను. కృష్ణమిశ్రుడు పెద్దవాడు. తెలివిగలవాడు. కావున
సంసారమును గుట్టుగాఁగడిపినాఁడు. యొకవరలో రెండుకత్తులిమిడిచి
నాఁడు. ఇప్పుడు చంద్రముఖ తెగించినది. వామనుఁడభార్యగడనుడి.
వామనునిప్రజ్ఞ వారిముందు బనికిరాలేదు. చంద్రముఖ యింట్లో
కాపురము, వామనునిక ప్రాణసంకటమువచ్చినది. ఎట్టకేలకు చంద్ర
ముఖ వామనుని ప్రాణములుతీయుటకు నిశ్చయించినది. దైవవళమున
కృష్ణాపుష్కరములు వచ్చినవి. పురోహితుఁడు కాపున వామనునకు

బొత్తుగా తీరుబడిలేదు. నాల్గవదినమువచ్చినది. తైలదానములు చాల వచ్చినవి. నూనె యింటికిఁ జేరవేసినాఁడు. చంద్రముఖ వామనుని ప్రాణముదీయుట కాదినమున ముహూర్తము నిశ్చయించి యింటికి దెచ్చిననూనె వామనునకు దానమిచ్చెదనని చెంబులోబోసి యాతని భార్యను లోబరచుకొనుటకు, వామనునికి సమస్తపాపాపనోడనార్థము తైలదానమని సంకల్పము చేయించుకొని, ప్రేమచేత చమత్కారముగా నాతనికాళ్ళుకడిగి, తైలకుంభము దక్షిణ, తాంబూలము నిచ్చి దానవిధినెరవేర్చి, రహస్యము చెప్పవలయునని గదిలోనికి దీసికొనిబోయి, యంతకుపూర్వము పోయ్యిమీదనుంచి సలసలకాచిన నూనె నొకమూలనుంచి, స్వతంత్రముగా వామనుని దిగంబరుని గావించి, చంద్రముఖ, వామనుని రహస్యావయము మీఁద గరిటెను చమురుపోసెను. వామనుడు మాటలేకయె ప్రాణము విడిచెను. చంద్రముఖ తనమీదనుండి నేరమును తప్పించుకొన వ్రయత్నించి వామనుని భార్యను గదిలోనికి నీమగడు పిలుచుచున్నాడని, పిలిచి తాను వెలుపలికి వచ్చి యాయింటికి చిచ్చుముట్టించెను. పాపము వామనునిభార్య యీ మాయ తెలిసికొనలేకపోయినది. అగ్ని కావంతియయినది. ఇట్లు భార్యాభర్తల ప్రాణముదీసి; నాయిల్లు చిచ్చుపెట్టినది వామనునిభార్యయని వీధినిబడినది వదిమిండి పోగయినారు. చల్లార్చినారు కాని వామనుడు, భార్యయు యమలోకమునకేగిరి. ఈ సందడి తగ్గునప్పటికి రాత్రి పండ్రెండుగంటలయినది. చంద్రముఖ యారాత్రి తన పీఠముడికాడగు విటుని రావించి సర్వాభరణభూషితురాలయి తృప్తిదీర కామసౌఖ్య మనుభవించుచుండ నొంటరిగానున్న చంద్రముఖని, సరస్వతసంగమున మాయపుచ్చి గొంతు పెసికిచంపి నగలు మూటగట్టుకొని పిక్కబలము చూపినాడు విటగాడు. చంద్రముఖ యమదూతల స్వాధీనమయినది. వెంటనే, దేవతావిమానమువచ్చినది. దేవదూతలకు, యమదూతలకు, వివాదముజరిగినది. తుట్టతుడకు నారదుడు మధ్యవర్తిగా నేర్పడినాఁడు. చంద్రముఖ, పాపచరిత్ర పఠించినారు. ఆమె నడవడిలో నీ కవటముగా విటుడగు వామనునకిచ్చిన తైలదానము తప్ప యామె గావించిన పుణ్యములేదు. కానియాదా

నము పుష్కరములో నిచ్చినదిగావున, నామె యొనర్చిన ఘోరపాతకములన్నియు నశించి, స్వర్గలోకమామె చూడవలసివచ్చె. మఱియు చంద్రముఖ వామనుని ప్రాణముదీయుటకు ముందు తుదిగా మరగ గాచినపాలు నాభర్తకు పాలుయిష్టము. నీవు నాభర్తవే కావున, పాలుద్రావమని తాగించినది ఆదినము క్షీరదానముగూడ చేయఁ దగినదినము. చంద్రముఖకి నామెయొనర్చినధర్మమే యామెకు సాయమై యామె పాతకములనుండి రక్షించెను. శాంతనవా! ధర్మసూక్ష్మములు గ్రహించుట మిగుల దుర్లభము. దేశకాలములఁ బట్టి దానములు సత్యవాక్కు, పరోపకారము మితితేని ఫలప్రదములగును. సర్వమునకు త్యాగముప్రధానము. పుష్కరమువంటి, పుణ్యకాలము లభించుట దుర్లభము. ఆ జన్మాంతముచేసిన మహాపాతకములు పుష్కరదినములలో నొక స్వల్పదానముచే నశించి పుణ్యలోకము చేరునని, నాఁడుదు సిద్ధాంతముచేసి స్వర్గలోకమునకు చంద్రముఖని వంపెను.

అయిదవ కథ - వృషభదాన మహిమము.

నైమిశారణ్యంబున, సత్రయాగసమయంబున, శౌనకాదులు సూత మహామునింగనుంగొని, దానమహిమలనడుగుచుండ, ప్రసంగవశమున పుష్కరకాలంబున నయిదవదినంబున, జేయు వృషభదానము వలనఁగలుగు ఫలముఁ దెలియఁజేయుమని ప్రార్థింపగా, సూతుండు, శాబాలి మహర్షి యీప్రశ్న మున్నొకమారునేయఁగా వ్యాసచోది తేతిహాసము వచించితి ననియు, దానిని మీకాతఁడు వచియించునని చెప్పఁ సూతునిముదలచే సభానదులకు, హరిః ఓం. అని కథాప్రారంభముగావించెను.

కర్నాటక దేశమున గోకర్ణమను పుణ్యక్షేత్రమునకు సమీపమున, సింహనగరమును, రాజధానిగాఁజేసికొని, చందుడను మహారాజు కర్నాటక దేశమును పరిపాలించుచుండెను.

చండమండలాధిపతి, కఠినహృదయుడు, మాయావి, అన్యతవాది. ప్రజలపాలిటి కాలయముఁడు. ప్రత్యక్షరాక్షసుఁడని కీర్తిగడిం

చిన మేటి. చోరులు, జారులు, జూదరులు, త్రాగుబోతులు, టక్కరులు, కుంటెనగాండ్లు యాభూపాలునకు ముఖ్యమంత్రులు, స్నేహితులు, జితగాండ్లు, సేనలు, సేనాధిపతులు, పంచాయితీదారులు, మధ్యవర్తులు సేవకులగా రాజ్యము పాలించుచుండును. యాతని దేశములోని ప్రజలు కంటఁదడిబెట్టి యేడ్వకుండ నిదురించిన, రోజుకనబడరు. పతివ్రతలు వ్రతదినము బలవన్మరణము సెందిని, వార్తచెవి నిపడని, పూటయుండదు.

చందుడు పరద్రవ్యము పరస్త్రిలను, హరించనిది కూడకుడువడు, నిద్రించడు. ఇదివానికి నిత్యవ్రతము. మతియునాశని, జంతువులను, మనుష్యులను, చిత్రపథచేయుట వినోదము. క్రూరమృగముల హింసించుటకు ధైర్యమురాజునకు లేదు. వానియనుచులూ పేరెయెరుగరు. లేడులను, మేకలను, పిల్లులను, కాకులను, పిచ్చికలను, గోవులను, గేదెలను నిత్యము చిత్రముగా వధియించును. పిల్లులకు నాలుకగోయించును. గోవులను, రంపముచే నాలుగు కాళ్ళమాత్రము నరికించి కొట్టుకొనుచుండు గరిటలుకాలవేసి నిత్యమువారెలుపెట్టుచు ప్రాణములదీయును.

తనకు స్వాధీనముగాని స్త్రీలను, మొండిమొలలతో, స్తంభములకు రెక్కలువిరిచిగట్టి, నోట గుడ్డలుకుక్కి తేళ్ళచేకుట్టించి, బరమాలతో దినదినము శరీరమున రంధ్రములువేయించి యారంధ్రముల కారముగూరుచు, క్రాగబెట్టిననూనె, చీపుళ్ళతో మూద విదలించుచు త్వరగప్రాణములు పోవకుండ దినమువిడిచి దినముగ్రుక్కెడు మంచితీర్థముపోయుచు రామ రామ వచియించుటకు వ్రాయుటకు దోచనట్టి బాధలువెట్టుచు వారియేడుపువిని సంతోషముతో కేకలు వేయుచు కాలక్షేపముచేయుచుండును. వేయేల చందుని దుండగములు వ్రాయమొదలిడిన యుగములు యుగములు తిరిగిపోవలయును. గాని పాపములుచేష్టలు తరుగవు విరుగవు.

కాలకర్మవశమున తమకు దుష్టప్రభువు సంప్రాప్తమయినందుకు ప్రజలల్లాడి భగవంతుని మమ్ముల ద్వరగా జంపుకొనిపోమ్ముని దైవప్రార్థన లాచరించుచుండిరి. యైశ్వర్యమదమున కన్నుగానక ప్రజల

నేనుపించుటయేగాని యీ యధికారము యీ సంపత్తు మూడు నాళ్ళ పట్టడగుటలో తెల్లవారును. శరీరముమాత్రము శాశ్వతమా? నీటిబుగ్గ. సర్వము తెలిసియుండి మదాంధ కారము కనులకుగప్పి తాము ప్రభువులమని విక్రవీగుటయుగాని, కాలమున కందరు లోబడవలసిన వారే.

చందుడు పావీచిరాయువననట్లు నూరువత్సరములు జీవించి, భూలోకములో తాననుభవించవలసిన సౌఖ్యములనుభవించి ప్రజలను బాధించు తెరగులు, నేర్చుకొనుటకోయనునట్లు యమలోకము చూడ బోయెను. యేషతివ్రతయుసురోగొట్టి శీఘ్రముగాజూపవలసిన వాడే. యమలోకమున గలసరకములకన్న క్రొత్తవి చందుని పాతికములకు ధర్మశాస్త్రములు నిర్ణయించ, నానరకకూషయు సిద్ధముచేయుటకు భూమిమీద నే గొన్నిదినములుంచిరాయనునట్లు చిరకాలజీవిగానుండెను. అదియెవానికి గలగౌరవము. దుష్టసర్పవేయెండ్లు బ్రతుకును. దుర్మార్గులు భూమిపై చాలకాలము జీవింపును. ముళ్ళకంచకు నీరు పోసి పెంచనక్కర లేనట్లు దుర్మార్గులకే సహాయము దొరకకయే చిరకాలము జీవింతురు.

చందుని మరణమునకు మానసంబున సంతసించనివారుండరు. కాని, బయటికి విచారమునూచించుచు, కుమారునకు బట్టముగట్టించి.

చండమహారాజుగారు యమలోకమున శిక్షల ననుభవించుచు తాను భూలోకమున స్త్రీపురుషాదులను దండించునపుడు వారనుభవించు బాధలయందలి కష్టములను తెలిసికొనుచు గచ్చపొదలలో, నుచ్చకాల్వలలో, తేళ్ళగుంటలలో యమేధ్యకర్దమములలో నెఱుగఁ గాన మాడ యిరుపబొమ్మల కౌగలింజలలో, కాలిన యినుపశలా కలు గుచ్చుటలో కలిగిన సౌఖ్యము లనుభవించుచు యుగాంతరములు గడపెను. పాపములు చేసినపుడు సంతసమేగాని యనుభవించు నపుడు కష్టముగా నుండక తప్పరా? ఎన్ని యుగములు గడిచినను చందుని పాతకపర్వతములలో నొక యంగుళమైన తగ్గియుండలేదు. కాని పంశమమాత్రము సుఖముగా వర్ధిల్లి మహాసాధువులు పుట్టొంది పంశ భివృద్ధితోపాటు రాజ్యాభివృద్ధి గావించిరి.

తుట్టతుదకు చందుని వంశమున ప్రతీవుడను రాజచంద్రుఁ
డుదయించి సాధుసేవాపరాయణుడై తన వంశీయుల చరిత్రలు
క్రమ క్రమముగా పరిశీలించుచు చందుని చరిత్ర విని యతని పాప
ములు పోగొట్టుటకు ప్రయత్నముచేసి దివ్యజ్ఞానము కలవారి నాశ్ర
యించి చందుని ప్రకృతిస్థితిని పరిశీలించగా నా చందుడు యమయాత
నలంగుడిచి పదివేల వత్సరములనుండి మరుదేశమున పిశాచమై తాం
డ్రచెట్టు మీదనుండినట్టు విని, పండితప్రకాండలఁ బిలువించి మహా
సభగాంచి చందుని వృత్తాంతము ప్రకటించి వాని పిశాచ జన్మ
బోవు నుపాయము చెప్పుడని వేడఁగా నా సభనుండి జ్ఞాననిధియను
మహాముని కృష్ణాపుష్కరము ప్రవేశించినది. అయిదవదినమున పిశా
చ విముక్తికొఱకు వృషభదానము గావించిన చందుడు పిశాచత్వము
వదలి స్వర్గలోకవాసియగును యని వచియించెను.

ప్రతీవు డా పుష్కరదినమున వృషభదానము గావించెను.
దానమునొసంగుటయే న్యవధిగా చందుని పిశాచజన్మవదలి మఱియు
యుగాంతము లవర్జ్యంతము అనుభవించవలసిన పాపము లన్నియు
నశించి దివ్యరూపము ధరించి మహేంద్రలోకమున మహేంద్రుని
యర్ధాసనమున గూర్చుండు యోగ్యత కలిగినది. కావున నో మహా
మునులారా! పుష్కరదినములలో వృషభదానము సేయుటవలనఁ
గలిగిన పుణ్యము వచియింప బ్రహ్మాదులకు దరంబుగాదని జాబాలి
వచియింపం సభ్యులు సంతోష సముద్రమున నోలలాడిరి.

ఆరవకథ - కర్పూర దానమహిమ.

వసిష్ఠుఁ డొకనాఁడు గంగాపుష్కర సమయమున కర్పూరదా
నము చేయుచుండుటఁగాంచి మహాదాతయగు శిబిచక్రవర్తి గురువు
గారికి నమస్కరించి కర్పూర మీనాఁడు దానముచేయుట కేమైన
కారణముకలదా? అది మేము వినఁదగిన వచియింపవలయునని విన
యముగా బ్రార్థించిన శిబిచక్రవర్తింగాంచి వసిష్ఠుం డీవిధముగా వచి
యించెను. రాజా! ఇది గంగాపుష్కరము. ఆరవదినము. ఈ దిన
మున కర్పూరము దానముచేసిన మిగుల పుణ్యము. కర్పూర దానమ

హిమను లెలియఁజేయు పురాతన కథయొకటి కలదు. వ్రసంగవశమున
 పగస్తు పొకమూరు నాకు వచియించెను. స్వపాపహరమగు నాకథను
 వచియించెద నాకిరింపునుని గణపతికి నమస్కరించి కథాప్రారంభ
 మొనరించెను. చంద్రభాగా నదీతీరమున మలయవతియును బ్రాహ్మ
 ణగ్రహారము కలదు. దానిలో వేసవే గాంగ పారినాడు, సదాచార
 పరాయనాడు, రామదీక్షితుడను ఘోషురుండు ఉంధశిలాచ్ఛత్తుల జీవిం
 చుచు భక్తితత్పరుండుగ వున సర్వహా భగవద్దాసుమయు స్మరియించుచు
 కాలము గడుపుచుండెను. రామదీక్షితు లొక కృష్ణాపుష్కరములో
 నారవగాఁడు కన్నానానముచేసి, నానసమయమున బ్రాహ్మణునిపాద
 ములు కడిగిననీళ్ళు వాటి నుండుగల పందిటిముందు పారబోసెను.
 దైవసంకల్పము బ్రహ్మాదులకుఁదెలియ తిరియుగదు ఆసమయమున
 పందిటికిగల స్తంభపు తొట్ట నున్న బౌద్ధమూషిక అసగా చిట్టెలు
 కను) పాము పట్టుకొని మ్రొంగుచుండెను. ఎలుక ప్రాణావసాన సమ
 యమున బ్రాహ్మణుఁడు పారబోసిననీళ్ళు చుక్కలుచెడరి మీఁదపడి
 నవి. అసీ గారకమునువే చానిప్రాణము పోయినది. వెంటనే యమమా
 తలు ఆమెలుక ప్రాణములను స్వాధీనమును చేసికొనినారు. క్షణ
 ములోనే, దివినుండి విష్ణుమాతలనుపంపు, యమమాతలకు ఒడికిపూజ
 గావించి, యాయెలుక జీవమును, నొకదివ్యచంగళ శరీరమునఁ బ్రవే
 శింపఁజేసి, విమానానూఢులొలిపించెను. దీసికొనిపోయిరి. బిక్కముగ
 ములతో రిక్తహస్తములతో యమమాతలు తమలోకము చేరిరి.

విమానానూఢులొలిపిన శ్రీ విష్ణుమాతలలో విజయుడను
 వానిగాంచి, నాకేళుని పట్టువచ్చినది. నేనెవరిని, నన్నెక్కడికి
 గొనిపోవుచుంటి, దయచేరించి వసింపమని ప్రార్థింప, విజయు డామె
 వృత్తాంత మీరీతిగాఁజెప్ప ప్రారంభించెను.

అమ్మా, నీవు మల గవతీ యగ్రహారముననుండు రామదీక్షి
 తుని భార్యకు నాలుగు జన్మములకుండు నాడబిడ్డగాఁ బుట్టియుంటి
 వి. ఆజన్మలో నీవుచిచ్చతనములో వైధవ్యముపొంది, వ్రంపచసౌఖ్య
 మునకు దూరురాలవై, యత్తవారి యాస్తిసంహయ, పుట్టినింటికఁ జేర
 వేసి సాధుశీలయగు రామదీక్షుతుని భార్యను, ఆడబిడ్డనుగదాయని

లేనిపోని నేరములారోపించి, నీసోదరునిచేతఁ గొట్టించుతు, భార్య భర్తల సౌఖ్యముచూచి, యోర్వలేక, వారిపడకటిఁటిలోని, పువ్వులు, అత్తరులు, వన్నీరు, అగరుపుల్లలు, దొంగిలించి, యానలపారవేయుచు, వారిసౌఖ్యమునకు భంగముచేయుచు, గొంతకాలము జీవించి కాలధర్మము నొందితివి.

సుగంధ ద్రవ్యములు హరించుటచేత, చుంచుకన్న నెక్కితివి. చిట్టెలుకవైతివి, నీవుబాధలుపెట్టిన రామ దీక్షుతుని భార్యచేత చీపురు దెబ్బలు తినుచు దానివాకిటవసించు వ్రాతపట్టినది. అతడు పూర్వపు జన్మలో నీవొక స్త్రీని నవతి మచ్చరముచే, విషముపెట్టి చంపితివి. పాపముచేత నిప్పుడు పామునోటఁబడిచచ్చితివి. దొంగిలించిన పువ్వులు, వదినెమిది కోపమున, శూద్రముత్తయిదువ చేతిలోపెట్టిన పుణ్యమున, రామదీక్షితుఁడు, పుష్కరములో కర్పూరదానము చేసినయడకము నీమీద నప్రయత్నముగాఁ జోసినాడు. దానివలన నీపాపములు, నీవనుభవింపవలసిన యమయాతనలునశించిపోయినవి. నీవు గంధర్వలోకమున పదివేలవత్సరములు సుఖమనుభవించి మహారాజకూతురుగాఁ బుట్టగలవు. పాపశేషమున క్షయవ్యాధిచే బాధింపఁబడుచు మరణించగలవు. తరువాత బ్రాహ్మణ స్త్రీవిగాబుట్టి పుణ్యాత్మరాలవై స్వర్గమున కేగెదవు. అని విజయు డా చిట్టెలుకకు పూర్వజన్మ వృత్తాంతముచెప్పెను. అప్పుడావిమానారూఢురాలయిన దివ్యస్త్రీ రామ దీక్షుతుని, భార్యను, చూడవలయును. సమస్కరించవలయును. నాయందు దయయంది వారి దర్శనముచేయఁచవలయునని ప్రార్థింప నావిజయుడు యామంగళమూర్తిని రామదీక్షుతుల దంపతులకుఁ జూపించి యామెవృత్తాంత సర్వము నివేదించెను. పూర్వజన్మమున ముత్తయను పేరుగల చిట్టెలుక దివ్యజ్ఞానముతో నుందరాకృతితో, వినయవిధేయతలతో, నాపుణ్యదంపతులకు సమస్కరించి తానుచేసిన యపరాధము మన్నించవలయుననియు నాకు తాముచేసిన యుపకారమునకు నామేని చర్మము చెప్పులకుగాను కోసియిచ్చిన ఋణముదీరదని పలుమారుఁ మ్రొక్కి విమానారూఢురాలయి గంధర్వలోకముచేరి సమస్తసౌఖ్యములు అనుభవిం

చుచు పరమానందము నందుచుండెను. ఓశిబి భూపాలా! పుష్కర దినములలో కర్పూరదానమెగాదు, యేదానముచేసిన కోటిగుణిత మయి అనంతఫలితమయి విచిత్రఫలప్రదములైయుండును. అని వశిష్ఠుండు చెప్పగా నాశిగిథరణీరమణుడు వశిష్ఠాను మతంబున పుష్కర దినములలో యథాశాస్త్రీయముగా నియమితదానముచేసి యాస్తి కులగు తోడిరాజులకు మార్గదర్శకుడయి భవిష్యదాజి శిఖామణులకు నాచార్య రూపుడయి మహాసాధ్వీ రత్నమగు భార్యతోగూడ స్వర్గలోక సౌఖ్యములనుభవించుచు గురుసేవాపరాయణుడయి జీవయాత్రగడుపుచు పాపురరూపము దేగరూపమునందివచ్చిన కీతిహోత్రేందుగిల పరీక్షయందు శరీరముకోసి ఇందుగిలకిచ్చి పాపురము ప్రాణమురక్షించెనను కీర్తినాచంద్రదర్శము ముల్లోకములనాటి మృతజీవుడయి స్వర్గలోకమున నివసించె కావున పుష్కరుడు కృష్ణవదిలోఁ బ్రవేశించిన యారవనాడు కర్పూరదానము చేయవలయును.

బ్రహ్మమానసపుత్రుడు నారదుడు భూలోక సంచారిము చేయుచు మాల్యవంత పర్వతప్రాంతమున సంచరించుచుండగా నొక విమానముమీదనుండి దివ్యపురుషు డొకడు చనుదెంచెను. నారదుఁ డాపురుషుని వృత్తాంత మారయ పొందరింటి చాటున గూర్చుండి చూచుచుండెను.

ఆ పురుషుడు సమస్తాభరణ భూషితుఁడై బంగారు పావలు దొడిగి వేద్రహస్తలు ముందుతోనజూప దేవతాస్త్రీలు పార్శ్వముల వింజామరలు వీవ కొందరు దివ్యపురుషులు వెంటరా నా ప్రాంతమున సరోవరతీరంబునంగల యుద్యానవనంబున కరిగి యందున్న రత్న వీరమున నివశించి యొక్కంత తడవు గంధర్వాంగనలు నాట్యము ననువ వీక్షించి సరోవరంబున దేవతానారాంగనలతో జలక్రీడల విశోదించి వీతాంబరధారియై పరమేశ్వరు నారాధించి కల్పపుష్ప దామముతో నలంకరింపఁబడి కామధేనువువలన సంప్రాప్తములయిన పంచవక్వాన్నములతో నిండిన బంగరు పల్లెరములు దేవతాంగనలు తీసికొని వచ్చి ముందర నుంచగా న్నేహితులతో సరస నల్లావము లాడుచు భుజించిన పిమ్మట దాంబూలాదుల గ్రహించి యానంద

మున మునిగి తేలియాడుచు సుగంధపు వాసనలు నలుదెసల పిసా
లింప దేవేంద్రభోగ మనుభవించి నృత్యగానాదుల కాలక్షేపము
చేయుచుండెను. సూర్యాస్తమయము దనుక సతనముగా చూడ
ముచ్చటగా గడచినది సంద్యారాగము నలుదిక్కుల వ్యాపించుచుం
డఁగనే నా దివ్యపురుషుని మొగము కళాహీనమై దుఃఖిరస భరిత
మయినది. నారదుడు విభ్రాంతిఁజెరిగి చూచుచుండెను. అతడు నొక
దివ్యసేవకుడు వెంటరా విచూసమునుండి వచ్చిన పురుషుడు సమీప
ముననున్న చవిటివర సమీపమునకు బోయెను. అచ్చట నొక్కటి
యె తాటిచెట్టు. దానికి నొక తొట్ట. ఈ విమానమునుండి
వచ్చిన దివ్యపురుషుని యా సేవకుడు బలవంతుడుగా
శిరస్సు నడుము నొక మున్నగావంచి మాతాతొట్ట గోత్రోసి కాళ్ళు
నేల వ్రేలాడుచుండ వానిని విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోయెను. చీకట్ పడినది.
కాకఘూకాదులు స్వేచ్ఛావిహారములు సుఖపనాగెను. అంధకార
బంధురమగు నా చవిటిభూమిలో నాపురుషుఁ డొకడెడలటకు మోద
లుటకు వీలులేక నిద్రలేక శ్యామలన్నియు నొకకుప్ప యయినట్లుగా
సూర్యోదయ పర్యంత మాధునము తాటితొట్టలో నిలిచియుండెను.

సూర్యభగవానుఁడు తూర్పుకొండ నలంకరించినాఁడు. మం
గళవాద్యములతో దివ్యమాన మాతాతొట్ట సమీపించినది. రాత్రి
సేవకుడువచ్చి యాపురుషుని బలవంతుడుగా వెంపలకు దీసినాఁడు.
తల్లికడుపునుండి పిండము బయటపడునట్లు సామృత్తిలి యాపురుషుడు
బయటపడినాడు. శరీరమంశయు గత్తసికమయినది. వెంటనే దివ్యాం
గనలు ఆమృతరసము చిలికించి నాడు. పసినిమ్మపండువలె శరీరము
మిసమిసలాడుచు చూపకలకు విరోధము కలుగజేయుచున్నది. సూత
నవస్త్రాభరణములు ధరింపజేసినారు. ప్రాతఃకాల కృష్ణములు జరిగి
నవి. సిరసంటినారు మజ్జన భోజనాదులు, ఉద్భావ వనవిహారాదులు,
యథాప్రకారముగా జరిగినవి. స్నానలోకమున వెళ్ళినాడు. నందనవన
మున విహరించినారు. సాయంసమయమున యథాప్రకారము తాటి
తొట్టలో ప్రవేశపెట్టి వచ్చు సేవకునిఁజూచి నారదుఁడుగారు వీనివృ
త్తాంతము నవిస్తరముగా వినుపింపుమని కోరగా దేవదూత నారదు

నకు దివ్యపురుషుని వృత్తాంతమతయు నీ క్రిందివిధముగా వినుపించెను.

అయ్యా! యీ దివ్యపురుషుడు సర్వదానదీ ప్రాంతముననున్న యమరకంబక హ్వతసతూపమాననండు కన్నపురాధీశ్వరుండు. విశ్వావసుడను మహారాజు. ఇతడు సదాచార సంపత్తుగలవాడై భగవద్భక్తియుక్తుడై, వినయప్రధానుడై, విమలశీలుడై, వేదశాస్త్రవిచారగతుడై ప్రజల బిడ్డలవలె కాపాడుచు కాలము గడుపుచుండె. మరియు దత్తాత్రేయ ఋషివలన సమస్త దానములు చేయు విధానము వాని మహిమలు విని భూదానము, సువర్ణదానము, గజాశ్వధ గోదానాదులు, యథోక్తదక్షిణలతో నిర్మింపఁబడిన దాతల యావజ్జీవము, శత్రువులకలిటి దండధరుడై రాజ్యము పాలించి కీర్తిభూరహము దేశదేశముల నాటెను. ఒక బ్రాహ్మణునికుగాని యితరునకుగాని చేరెడు కొంపవేసి దానము చేయజేడు. గొన్నగొప్ప దానములు చేయు మేయ బొంగులు, డూలూలు, యిటికరాళ్లు, సున్నము, యినుపమేకులు దానములీ మవలయునా యని గృహదానమునందు నిరాదరణ చూపించినాడు. కొంతకాలమునకు దేహము చాలించి మహేంద్ర భువనమున కరుదెంచినాడు దివ్యరూపము, మహాభోగము భూదానాదులపలన సంప్రసత్తము లయినది. నిరతాన్నదాత గావున నిశ్యము కామధేనువునైన సకలపదార్థములు భుజించుటకు దొరుకుచుండును. గృహదానమునకు దనాదరము చూపుటచే నా లోకమున నీతడుండుటకు పాదము నిర్మించి యుండలేదు. భూలోకమున నీతని కీ తాటితొర్ర నివసించు గృహముగా కర్మఫలమునఁ జేకూరినది. ఈరాజు చేసిన భూదానమున నొక చెట్టుతొర్రలో వాయసమిధునము చిరకాలము నివసించి సుఖ హనుభవింపెనది. ఆపుణ్యమున నీమరుభూమి యీనికి నివాసభూమిగా నియమింపబడినది. ఇదివీనిచరిత్ర. పెట్టనివారికి పుట్టనిదే సాక్షి. పెట్టినవారికి పుట్టుటయే సాక్షి, శ్లో॥ నాదత్తం నోవతి వ్రతుః॥ అనగా పూర్వజన్మమున నిష్పనిది యాజన్మమునఁబుట్టదు. అనిగదా శాస్త్రము. ఈమాటలు నాటిదుండు విని, తన దివ్యదృష్టి వినియోగ పరచి యాతని వంశీయుల విచారించి తెలిసికొని జే పరమేశా

యని రత్నపురంబున కరిగి ప్రకృతము వానికి పదునాల్గవ పురు
 షుడుగానున్న చంద్రచూడ, నరేంద్రునిగాంచి, విశ్వావసువృత్తాంత
 మంత, మహాసభలోవచియించెను. చంద్రచూడుడు, నారదునివలన,
 నన్భుత వృత్తాంతమువిని, విశ్వావసు, ప్రీతిగా, నొకదివ్య సౌధముగ
 ట్టించి, వేదవేదాంగ పారంగతులగు, బ్రాహ్మణబీదకుటుంబమునకు
 దానమొసంగి వారి నాయంట కాపురముండునట్లు నియమించెను.
 నారదుడా చంద్రచూడుని వీడ్కొని, విశ్వావసుని దర్శించుటకు మ
 హేంద్రపురమునకరిగెను. చంద్రచూడు డొనర్చిన గృహదానమహి
 మచేత, ఇంద్రలోకమున విశ్వావసునకు రత్నఖచితమగు దివ్యసౌధ
 ము మహేంద్రుడొసంగెను. ఆయింట సుఖముగా నిద్రించుచున్న
 విశ్వావసు నారదసంచుమీంద్రునిగాంచి, సాష్టాంగసమస్కారమొన
 రించి, తనకు చిరకాలమునుండి, ఉండనిల్లు, పడమంచములేదని
 సకల సౌఖ్యములు వ్యర్థముగాఁద పోయుచు, తాటిబొరియలో నిత్య
 ము పడుకొనుచు తొలంగజేసినందులకు నారదునకు తిరుగా సాష్టాం
 గసమస్కార మాచరించి, నుతియించెను కావలసిన పవార్థములనన్ని
 టిని, యిచ్చి గృహదానము చేయవలయును. చంద్రచూడుడు దాన
 మిచ్చినదినము కృష్ణాపుష్కరమున నేడవదినమగుటచే, స్వర్గలోక
 మున, విశ్వావసునకు నిత్యముయొక క్రొత్తరకమగు మేడయు, విచి
 త్రములగు శయ్యాతలములు కల్పింపబడుచు డెను అప్రయత్నము
 గా నజ్ఞానముతో నైన కృష్ణా పుష్కరమునఁ జేసిన దానము స్వల్ప
 మైనను మేరుతుల్యమై తరగని ఫలములు యుగాంతపర్యంత మొసంగు
 చుండును. ఆదానము, తగిన పాత్ర, తగిన కాలము, సమకూరిన, వాని
 యదృష్టమడుగనా. కావున పుష్కరదినములు వ్యర్థపుచ్చక, కడుపు
 కట్టుకొనియైన, తగిన పాత్రను విచారించి దానముచేయవలయునని
 నారదుడు స్వర్గలోకమున ప్రకటించెనని సూతుడు శౌనకాదులకు
 వచియించినట్లు సాగదాంతర్గత నదీమహిమా భాగమునఁ జెప్పబడి
 యున్నది. సర్వేజనాస్సుఖినోభవంతు.

ఎసిమిదవకథ ఆర్ద్రకదానమహిమ

శ్రీయుక్తపాదులై లాసయున సాంబమూర్తి గజానన పడాన
నందీశ్వర, భృంగీశ్వర, చండీశ్వర, కర్తి ముఖేశ్వరాది పరివారవృ
తుండై, సంధ్యాతాండవ మాచరించి సంతోషముగాఁగూర్చుండియుం
డగా వామభాగంబున నన్న పార్వతి, మింటివంకఁజూచి, నాథా!
నేడేలకో ప్రొద్దుటినుండి ఏమానములు, వినువు విరామములేకుండ
పరువిసి పోవుచున్నవి. సాయంసమయ తాండవదర్శనార్థము నిత్యం
వచ్చు దేవతాకోటిగూడ విరళముగా వచ్చియున్నారు. కారణమేమి
యైయుండును. అని ప్రశ్నింపగా నా మహేశ్వరుఁడు మందహాసరుచి
రాననుండై ప్రేమసి కొండ బిడ్డవు. ముగుదవు. ఏమానములరాకపోక
లకు గాగణము గావలయునా? నేటికి నెచిమిది దినములనుండి కృష్ణా
పుష్కరము జరుగుచున్నది. నేనును నీవుచుపోయి స్నానమాచరించి
వచ్చిన మాటనురచితివా! యని శంకరుఁడు ప్రత్యుత్తరము నొనం
గెను. పార్వతి దేవి శంకరా వినపుమేరరివి నీమాటలు విచిత్రములు.
పుష్కరము తెలియకపోలేదు. నేను మరచినా మీనెత్తిమీఁది దేవత
బొబ్బరిల్లిపొంగిపోవుట కనపడుటలేదా! కృష్ణవేణమ్మ పుష్కరమహా
త్సవముంతయు భవానమ్మమీదుగానే పారిపోవుచున్నది. అదికాదు
యీపుట సందడి మిక్కుటముగా నున్నదిగావున యెక్కువలేమైన
యున్నవాయని యడిగితిని, యచుచుండగనే వీరభద్ర భద్రకాళులు
ఏమానముగండివచ్చి భవానీశంకరులకు నమస్కరించి గూర్చుండిరి.

భద్రకాళీ పార్వతికే తిరుగా నమస్కరించి యుగారు పుష్క
రమని సహ్యా (అనగా) కృష్ణానదీ సందర్శనమున కరిగితిమి. అచ్చ
టమూడులోకములలోని ప్రజలు ఏమానముల మీదనుండిచూడ
దోమలవలె గుంపులుగుంపులుగా వచ్చుచుండిరి. యీరోజున మిక్కుట
ముగా భూలోకము పిక్కటిల్లి పోయినదన, నాశ్చర్యములేదు. ఈ
రోజున చేయవలసినదానధర్మములు మీకొడుకుగారికి నేమి తెలియ
దు. ఎవరినైన కొట్టిరమ్మనండి, గబగబ వాని ప్రాణములుదీసి వచ్చె
దరు. నాకు నీరోజున చేయవలసిన కృత్యములు చెప్పరాయని యడు

గా యడగగా నాకేమియు తెలియదు. మీమామగారి నడిగిన కొండకూతురాయని వెక్కిరింపలు, వేళాకోళాలు మొదలు పెడతారు. ఏమండీ! కోడలుయేమి యో యడగుచున్నది, చెప్పండి. పుష్కరమున నేమిచేయవలయునో చెప్పండి. అని కాళి నన్నడిగినది. నాకేమియు తెలియదు. కొండకూతురవంటారు, మాటిమాటికి యేమయినా అడిగితే మీమామగారు అన్నాను. అని పార్వతి యడగగా శశిశేఖరుఁ డిట్లనియె.

కృష్ణాపుష్కరమున నెనిమిదవ దినమున దుంపలు, పువ్వులు, గంధపుచెక్క, అల్లము దానముచేయవలెను. ఇంకలొ పార్వతి చూచి తివాయమ్మాయి మీమామగారిని నెనేయడిగినా యిటులనే చెప్పెదరు. అల్లం దానము చేయవలెనట, వెండిమా, బంగారమా, దుంపలట, అల్లమట, యేమి తెలియని నాతో మీరిసిన నిజమని నమ్ముతాను. సరియో, కొడుకు కోడలుకూడ నమ్ముకురా? మన పర్వతశాయి యిట్లనియె. భవానీ! పరిహాసము కాదు. ఈ విమానములగుంపు చూచి తివా? యిటుకమ్ము చిత్రము చూపించెద. లోకములో కొందరు మూఢులు దానములుచేసిన పుణ్యము వచ్చునో యనియ, బ్రాహ్మణులు జీవించుటకోటకు ధర్మశాస్త్రములు వ్రాసినారనియు, పుణ్యపథములు లేవనియు నాస్తికులు వాగుచుండెదరు. దానమునకు కాలము, పాత్రము, శాస్త్రము, యుపయోగము, భక్తి కావలయుగాని వస్తువ వెల గలదియా? స్వల్పమా? గొప్పదియా యను విచారము చేయవలదు. అల్లము దానముచేసిన పుణ్యవతి విమానముమీరి గంధర్వలోకమున కేగుచున్నది. ఈచిత్రములఁ జూచుటకే విమానములు గూడినవియని పార్వతిని పిలిచి మాపుణ్యక్షురాలిని చూపించెను. యామెచరిత్రము నీవిధముగా చెప్పెను.

దండ కారణ్య ప్రాంతమున, శృంగభేరిమను వల్లెలూరు గలదు. ఆగ్రామమున, భద్రవతియను బ్రాహ్మణవనిలికలదు. ఆమె కులాచార ధర్మముల విడనాడి, యధేచ్ఛా విహారములుసేయుచు యశావనమంతయు గడిపివేసినది. తుదకొక బోయవాని పాలబడి పానికి గానినయై, వానికి పాదములొత్తుచు, వాని యాజ్ఞకులోబడి,

వానిచేత దెబ్బలుతినుచు, పడరాని మాటలుపడుచు, వానికుటుంబము నకు బోనకతైయయి రాత్రింబవళ్ళు, విధి, విరామములేని, బండ చాకిరిచేయుచు, వానియచగ్రహము నుపాదించి, వానివలన కామ సౌఖ్యములందుచు, వానిని విడిచిపోలేక, వాడుపెట్టు కష్టములు పడఁ జాలక, వానినివిడిచిపెట్టిన, ముసలితనముచేత, తనను, పరులుదగ్గరతీయరు, పొట్టగడవదని భయముచేత వాని వాకిటనే కుక్కవలె పడియుండి, దొంగతనమునందారితేరి, పెక్కుమానాలు చరసాలలకేగి వచ్చి బోయవానిచేత వెడలగొట్టఁబడి, తుట్టతుదకు, కల్లునమ్ముటకు రెడ్డివానిచేత జేరి వానిచేత బావాయని పిలుపఁబడుచు, కల్లునమ్ముచు మూలమామగులచే పరిహసింపబడుచు, వారికిగులామై, వారలతో గలిసి, మెలసి కాలక్షేపముచేయుచునుండగా దాని యదృష్టవశమున కృష్ణాపుష్కరమురాగా, రెడ్డివానితోగూడ కల్లునమ్ముటకు కృష్ణాతీరముననున్న ముక్తిపురముచెరినది. యేటియెద్దన దుకాణమువేసినది. రెడ్డిగాడు కోమటి దుకాణములో నొకరు. పెసలు కందులు నవ్వులు, బెల్లము మొదలగు సరుకలు, దొంగతనముగా, దుకాణమునండి తెచ్చి చెడిపోయిన బ్రాహ్మణముండకునిచ్చి అమ్మించుచుండును. ఒకనాడ దుకాణముచుండి బుట్టెడు అల్లము, దొంగతనముగా తెచ్చి కల్లుదుకాణములో పెట్టి యమ్ముమనెను. నయనుచెల్లినను దీనికి పూర్వపు విటగాండ్రుచూచినపుడు మనసుపలచఁబడుచుండును. కాని దీని మొగము చూచువాడులేడు. బయటికిమాత్రము, వ్యభిచారము వదలినట్లు నటించుచు, రెడ్డితోగాలక్షేపముచేయుచు, కామలోలుపయ్యెయుండెను. నిన్నటిదినమున, పుష్కరచూతార్థమరుదెంచిన యొక బ్రాహ్మణునకు, పైత్యప్రబల్యమైనాదము ప్రారంభమయినది. కంటకలికమువేయుటకై, అల్లముకావలసివచ్చినది. నదీతీరమునదొరకలేదు. వాని తిలిదండ్రులల్లాడి ఘోషించుచుండ నాకల్లుపాకలోని యామనిషి పుణ్యము పండినది శాఁటోలు కొంచెము అల్లపుముక్క పెట్టినది. యాముక్క చితుకగొట్టి కంటిలో రసము పిండినారు. పైత్యము తగ్గినది. పిచ్చి వదలినది. మాటవరుసకు చుట్టుప్రక్కల నుండువారు 'యీతల్లియల్లము ముక్క

బ్రాహ్మణుని బ్రతికించినది' అని స్తోత్రము చేసినారు. ఆమాట రెడ్డి విని నా సొమ్మంతయు దానధర్మములు చేసి పాడుచేయుచుంటివా యని చేతియందుగల దుడ్డుకరచే బాదెను. ఆదెబ్బ ఆయముపట్టున తగిలి యాయాడుది చచ్చినది. వాడు దుకాణమువదలి పోలీసువారి భయమునకు పారిపోయినాడు. దానిప్రాణము పోయినతోడనే యమ దూతలు నాగపాశముల బంధించి యాతనా శరీరములో ప్రవేశించి జేసి యమలోకమునకు తీసికొనిపోవ యత్నించుచుండగా స్వర్గలోకము నుండి దేవదూతల విమానము వచ్చినది. యమదూతల తిరస్కరించి రెడ్డిగానిచే బావాయని పిలువబడు భద్రవతిని విమానముమీద నెక్కించిరి. చిత్తగుప్తు లరుదెంచి యామె పాప పటముల దెలియజేసిరి. ధర్మనూక్తములు గ్రహించుట దుస్తరము గావున నీమె పాతకములు యీ దినమన నామె యొనర్చిన యార్ద్రక దానమున యామె జన్మ ప్రభృతిచేసిన మహాపాతకముల నన్నిటిని భస్మి పటలము గావించినది. కృష్ణాపుష్కరముల నెనిమిదవ దినమదు చేసిన ఆర్ద్రక దానమువలన నొక ప్రాణి రక్షింపబడినది. యమ లోకము చూచుటకుగూడ నర్హతలేదు. పాపపుణ్యాములు శుష్కములని, యార్ద్రములని రెండువిధములు. తెలిసి చేసిన పాతకములు శుష్కములు. అజ్ఞానమున చేసిన పాతకములు ఆర్ద్రములు. యీ మహాదానములచేత శుష్కార్ద్ర పాపములు కూడ నాశములందును కావున నీమెను మీరు వదిలివేయమని దేవదూతలు విష్ణులోకము నకు భద్రవతిని తీసికొని పోవుచున్నారు. ఆ వేడుకను చూచుటకు దేవతలు గుంపులుగుంపులుగాఁ బోయి మా పుణ్యవతిని సందర్శించి వచ్చుచున్నారు అని పార్వతికి నా పుణ్యవతి విమానము చూపించి శంకరుడు సంతసింపజేసెను. అచ్చటివారందరు యీ విమానము నకు నమస్కరించిరి. పార్వతి యీశ్వరునకు నమస్కరించి తాను పలికిన పలుకులయందు తప్పులుండిన మన్నించుమని నమస్కరించి కోడలునకు పుష్కరవిధాన మువదేశించి పంపెను.

శౌమ్మిదననాటి కథ

1 శ్రాద్ధము 2 పిండదానము

శాంతనవుండు, బ్రహ్మదేవునకు నమస్కరించి దేవదేవా! నా కొక సందియము కలదు. నివారిగచవలయునని వినయముగాఁ బ్రార్థించి యిట్లనియె.

“శ్లో॥ సప్తవ్యాధా దశార్ణేషు । మృగాఃకాలాంజనేగిరా । చక్రివా
కాశ్శరద్వీపే హంసాన్ససిమానసే...ప్రస్థితామూర మధ్వానం”

అని యాబ్దికంబున త్యక్తమయిన పిమ్మట పఠింతురు. దీని తాత్పర్య మేమి. వీనిని పఠించుటకుఁ గారణమేమి దయచేసి వచియించవలయుననిన, నా వద్దయోని భిక్షున కిట్లనియె. ఇది శ్రాద్ధము పెట్టినందువలనఁ గలుగు లాభమును దెలుపు ఫలస్తుతి. శ్రాద్ధపిండదానములఫలమును బొధించు ఫలపాఠము కథ శ్రీద్ధాభ్యుదయై వినుము.

మగ రణ్యమున సుతపుడను మహామూని, గృహస్థాశ్రమ ధర్మ పరాయణుడై సద్యస్కంద యాగములుచేయుచు విద్యార్థులకు పాఠములుచెప్పుచు భగవంతుని ద్యానించుచు కాలము గడుపుచుండెను. ఇట్లు కాలముగడుపు సుతఁ డని కడకుఁ గపింజల ఋషీశ్వరుని పుత్రులు నలుగురు విద్యాభ్యాసముచేయుటకు తండ్రికడ సెలవుఁజేసికొని సుత పుని సమీపమున విద్యాభ్యాసముచేయుచు విధివచ్చిహ్మచర్యము నడుపుచు మధూకరవృత్తి నవలంబించి గురు శుశ్రూషాపరులై విద్య గరచుచుండిరి. వారు విద్యాభ్యాసముచేయు సమయమున కాలక్రమమున ద్యాదశ వర్షక్షామమేర్పడి అనావృష్టిదోషమున పంటలులేక పశువులు త్రాగుటకుగూడ నీరుదొరకక జీవనదులుగూడ వట్టిపోవ నారంభించినవి. మనుష్యుల కన్నోదకములు కరువయినవన వనముల మృగముల గతివేరుగఁ జెప్పవలయునా! మహాటవుల వృక్షములరాపిడి పలనఁ గలిగిన నిష్ప ఫోరంబుగా నడవుల దహించుచుండ వనస్ప గంబులకు నిలువనీడ దొరకక జనపదంబులఁ జొరబారసాగెను. గ్రామములనుండు పశువులు, మచుజులు, కాననముల పాలుగాఁ జొచ్చిరి.

మనుజులు ఆకలిబాధకుఁ దాళఁజాలక గండమూలాదులుదొర
కక వశువుల పోషింపఁజాలక, హోమధేనువుల విడువజాలక బురదగుం
టలలో నీరుద్రావుచు రాలిన పండుటాకులో యెండాకులో తిని శల్యా
వశిస్తులై మనుజులల్లాడఁ జొచ్చిరి.

విశ్వమిత్రు డంతవాసిని మాలగుడిసెలలలో నగ్ధరాత్రి దొంగతన
ముగా నెండవేసిన గోమాంసము నాశింపఁజేసినది యాకలిబాధయే
గదా! ఇంక సామాన్యులు త్సుచ్ఛాధ సంహింపలేని వేరుగఁ జెప్పవ
లయునా? సుతపుని విద్యార్థులు దేశమునకుఁ బోవజాలక విద్యయం
దలి యాన విడఁజాలక, గురుశుశ్రూష మానలేక జీవయాత్ర శుష్క
వర్ణములచేఁ గడుపుచు గురువుగారి హోమధేనువులను పోషించుచు
పదివత్సరములుగడిపిరి. క్రమముగా గోవులు లోకాంతరము చేరినవి.
శల్యావశిష్టయై యొకటిమాత్రము దినమునకుఁ బుడిసెను క్షీరముల
నిచ్చుచు ఆయుష్కాలము తీరిక భూలోకమును విడువఁజాలక యా
సుతపుని శిష్యులపాలిటి యమమాతవలెనిత్యము వారిచేత సేవచేయిం
చుకొనుచు జీవించియుండెను. వారు నిత్యము నడువలేని గోవును
చేతులమీద నెచ్చటనైన గడ్డిగల ప్రదేశములకు మోసికొని పోవుచు
మేతపెట్టుచు కాలక్షేపము చేయుచు క్షామమాదీరునట్లు భగవంతుని
వేసకొనసాగిరి.

క్షామము తీరలేదు. గోసేవ వారికిఁ దప్పలేదు. యొకనాఁడు
గోవును మోసికొని యడవికిఁబోయి యాకలిబాధ సంహింపలేక యా
నలుగురు గుమిగూడి రహస్యాలోచనముచేసి యాపద్ధర్మము నిరూ
పించి యా గోవునుచంపి నలుగురు తినుటకును గురువుగారితో పులి
వచ్చి గోవును మ్రింగినదని యబద్ధమాడుటకుఁ దీర్మానించుకొని
గడ్డిని, దుంపలను శ్రోవ్యుటకు సాధనములగు ఆవుగాల చిన్న గొడ్డలి,
కొడవలి మొదలగు సాధనములతో నాయావును చంప సిద్ధులయిరి.

యాసమహమున నలుగురిలో చిన్నవాఁడు మిగిలినవారిజూచి
మనము గోమాంసము భుజింపఁబోవుచున్నాము. ఇది కడుదూష్యము.
కాగణములేనిది పొట్టకూటికి జంతువును చంపరాదు. పితృప్రీతిగాగాని
దేవలూప్రీతిగాగానిచేసినహత్యహత్యగాదని శాస్త్రవాదులువక్కాణిం

తురు. కావున దీనినిమన పితృ దేవతాప్రీతిగాఁజంపి భుజింతమని చెప్ప
వారంగీకరించి పితృ దేవతల నుద్దేశించి యాగోవునుపరిమార్చిరి. మాం
సము భుజింపసిద్ధమగుచుండగా నొకడు పితరులపూజించి భుజింపవల
యుననవారిలో పెద్దవాడు కతాయయిమిగిలిన మువ్వరు భోక్తలుగాఁ
గూర్చుండి యథాశాస్త్రీయముగా శ్రాద్ధముపెట్టి యా గోమాంస
మును నలువురు భుజియించి గురువును సాయంసమయమున సమీ
పించి గోవు వ్యాఘ్రముపాలయినదని వచియించిరి.

సుతపుడు దివ్యదృష్టిచే సర్వము తెలియఁదగినవాడైనను, శిష్యుల
మాటయందలి, నమ్మకముచే, నిజమని, నమ్మియూరకుండెను. కాల
క్రమమున, ట్రామముతగ్గి, పాడిపంటలు యథాస్థితికివచ్చెను. కపింజల
పుత్రులు విద్యాభ్యాసము పూర్తియయిన పిమ్మట, గురువుగారియను
మతిచే, గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించి, సత్కర్మాచారానవరులైః
యాత్మవేత్తలై యాసలువురు సోదగులు కాలక్రమమున, పరలోక
గతులయిరి.

గోహత్యాపాతకము, యన్యతదోషము వారిని, శిక్షార్హులగాఁ
జేసినవిగాని, యాగోవధ, పితృప్రీతిగాఁజేసినందున పూర్వజన్మజ్ఞాన
ములభించినది. ఘోరనరక బాధలులేక, దశార్హ దేశములయందు
వారు నలువురు కిరాతులుగా నేడుపర్యాయములు వుట్టిరి. కిరాతజాతి
యంకుద్భవించినను, పితృ దేవతావాత్సల్యమున, వారికి పూర్వజ్ఞానము
కలుగుచుండుటచేత, దుష్టకృత్యములుచేయక, యీశ్వర ధ్యానముచేఁ
గాలముగడుపుచు నేడుజన్మలయినతరువాత, కాలాంజన పర్వత
మందు, లేళ్ళగాజన్మించిరి. అప్పుడుకూడ వారుచేసిన దోషమువారికి
స్ఫురించుచున్నది. తరువాత, శరద్వీపముననొక మడుగులో చక్రవా
కవక్షులుగా బుట్టిరి. వారికంతకు జ్ఞానాభివృద్ధియగుచుండె. తరువాత
వారు మానస, సరోవరమందు హంసలుగాఁబుట్టిరి. హంసలు పూర్వ
జ్ఞానమున ప్రతిజన్మయందు పరమేశ్వరుని ధ్యానముచేయుచుండిరి.
ఇట్లుండ నొకనాఁడు గంధర్వప్రభువు మహావైభవముతో స్నాన
మునకురాగా నొక హంసమునకు, నేనురాజునై వుట్టినబాగుగానుండు
నని తలంచెను. యొకహంస ప్రధానిగానుండదలచెను. మిగిలినహంస

లు బ్రాహ్మణులమై . తత్వవేత్తలమై మోక్షమందవలయునని కోరుచు భగవంతు నారాధించుచుండ నొక జాలరివాడు వలవేసి హంసలను తుదముట్టించెను. హంసల కోరికప్రకారము వారి వారి జన్మలు నాడికి న ప్రాప్తమయినవి. పితృప్రీతిగా గోవధచేయు మని బోధించినవాడు అర్చించినవాడును బ్రాహ్మణులై విరాగులై పరమహంసలై పరమపదయాత్ర సలుకడలించిరి. భోక్తలుగా గూర్చుండి భుజించినవాడు రాజమంత్రీగాఁ బట్టి యైహిక సుఖము నందపేక్షితులై యుండిరి. వారికిగల పూర్వజ్ఞానము స్ఫుటముగా ప్రకాశించుటలేదు. యీ సంగతి బ్రాహ్మణుఁగా బుట్టిన హంసలు గ్రహించి వారిని భూమిమీద విడిచి వారు వైకుంఠమునకు బోవ లేక వాగుల పిలుచుకొని పోవు యుపాయ మూలోచించు చుండ నొక బీసబ్రాహ్మణుడు విద్యావంతుడు, వివాహార్థము యాచనకు బయలుదేరి మోక్షాపేక్షితులగు బ్రాహ్మణుల పాలికివచ్చి యాచించెను.

అంతట నీవు మొదటచదివిన శ్లో! సప్తవ్యాధా దశాన్తేషు...
...హంసాస్స రసిమానసే.....
యని యొక చీటిన్యాసి యీ కాగితము రాజుగారవద్దకు తీసికొని పోఁను. నీకు వివాహము చేయునని చెప్పి బ్రాహ్మణుని రాజకడ కంపగా రాజు చీటిని చదువుకొని మంత్రీచేతికిచ్చెను. అప్పుడువానికి పూర్వజ్ఞానము స్ఫుటమై మన సోదరులు సుహృద్భ్రాతృ మరుగుచు మనకై నిరీక్షించుచున్నారు. మనలను కష్టమనమని జాబు వ్రాసి నారు. ఇవి మన పూర్వజన్మలని తెలుసుకొని యీ బ్రాహ్మణునకు రాజ్యమిచ్చి రాజమంతుని లిగువురు భక్తియక్తులై సోదరులను కలసి కొని కపింజల పుత్రులు నలుగురు మోక్షమందిరి. పితృప్రీతిగాఁజేసిన గోవధ మోక్ష కారణ మయినపుడు పుష్కరదినములలో భక్తిశ్రద్ధలతో పితృశ్రద్ధము, పిండప్రదానము చేసిన వద్దు ఫలితము వచ్చి యిండుట దుర్లభము. శాంతనవా! నీవు మిగుల మేధావంతుడవు. నీ భక్తికిమెచ్చి నీవు శ్రద్ధముపెట్టునపుడు పిండములకై నీముందు చేయిచాచుట మరచితివా. ఆనాడు పిండము దర్శనమింద వేయవల

యునుగాని చేతఁ బెట్టరాదని శాస్త్రమును నమ్మిన నీయట్టి విజ్ఞానికి
పిండ్లదానమహిమ చెప్పజాలనని బ్రహ్మ విరమించెను.

పదియనవాటి సాలగ్రావదానమహిమ

కౌరవకుల భూషణుండగు శాంతనవుండు చతుర్ముఖు నమన్ని
రించి పుష్కరుడు కృష్ణానదియందు ప్రవేశించిన పదియవ దినమనం
దు చేయఁదగిన సాలగ్రావదానమహిమ వినవలయునని నాకు మిక్కి
లివేడుకఁ బొడముచున్నది. దయయుంచి వచియింపవలయునని ప్రార్థిం
చగా నానయమొగములవేల్పు వత్సా శాంతనవా భూషణుండలి
యిసుక రేణువులు మింటుచుండు చుక్కలు లెక్కపెట్టవచ్చునుగాని
సాలగ్రావ దానమహిమ గోదానమహిమ పచియింప సమర్థత గల
వాడు సృష్టిలోలేడు. సాలగ్రావమునకు వెలలేదు. దానిని వెలయిం
తయని నిర్ణయించగూడదు. అట్లు నిర్ణయించినవాఁడును అనిర్ణీతమైన
వెలయిచ్చి కొనవాఁడును మహాపరికముల పాలగుదురు. సాలగ్రావ
ము విష్ణు స్వరూపము. శ్రీమహాక్షయపు, వజ్రకీటకము నామ
ముతో సాలగ్రావమునఁ బ్రవేశించి తనచిహ్నము లేర్పరుచును.
మత్స్య, కూర్మ, వరాహాది రూపములు చక్రరూపములు కలిగి
యుండును. గోపాలమూర్తి వడ్డ్యకృషీతారామమూర్తి లక్ష్మీ
నారాయణమూర్తి మొదలగు మూర్తులు సాలగ్రావములందు గానఁ
బడును. నిర్మలమగు మూర్తుల భక్తిశ్రద్ధలతో పూజించిన
పరమాత్మ యాపూజ స్వయముగా స్వీకరించును. సాలగ్రావము
నందు పదునాలుగు లోకములు కలవు. ఒక సాలగ్రావము
దానమొనఁగిన బ్రహ్మాండదాన ఫలితము పచ్చును. శ్రీద్ధాభక్తులు
గలిగి పూజించుకొని బ్రహ్మణునఁ సాలగ్రావ మొనంగిన నొక
ల్పాంతము బ్రహ్మలోకంబున నివసించు సాలగ్రావమున కభిషేకము
చేసిన నొకయదకబిందువ కొక గోదానముచేసిన ఫలముపచ్చును.
సాలగ్రావోదకము శిరస్సునఁ జల్లుకొనినఁ గంగన్నాన ఫలితము
పచ్చును. సాలగ్రావము కనులారజూచినఁ పంచమహాపాతకములు
నశించును. ఒక్కమారు సాలగ్రావతీర్థము యుద్ధరిణెడు పుచ్చుకొనిన

శాశ్వత స్వర్గలోక ప్రి క లు గు ను. ప్రాణావసాన స మ
యమున సాల గ్రావము స మీ వ మం దుం డి న య మ
దూత లాప్రేతను సమీపించజాలరు. వేయేల యెవనియింట సాల
గ్రావము పూజింపబడుచుండునో యా వాడకట్టున భూత ప్రేత పిశా
చాదులు తొలగిపోవుచు. సాలగ్రావ మే గృహమందుండునో యా
యిల్లు సాక్షాద్వ్యక్తుంతమని దేవతలు సమస్కరింతురు. యాయింట
లక్ష్మీ తాండవ మాడుచుండును. ఋషివరు లాగుమ్మముముందర
సంచరించుచు కావలికాయుచుండురు. సాలగ్రావాన్ని సేయువారిని
సందర్శించినఁ జాలును. పాపవాతూల పర్వతములు భస్మమము కాగ
లవు. సాలగ్రావము పెద్దల నాశ్రయించి తెచ్చుకొని నియమముతో
పూజించి తగిన పాత్రమునకు దానముసఁగిన వానిఫలితము అనుభ
వైకవేద్యముగాని చెప్పటకు యింతయని యూహించుటకు సాధ్యము
గాదు. కాని సాలగ్రావ తీర్థమహిమను తెలియజేయు యతిహాస
మొందుకలదు. సావధానుడవై యాలింపుము. పుణ్యకథ లాలించు
వారికి వినువారికికూడ విశేషమగు పుణ్యమువచ్చును. పుష్కరము
పదియవనాఁడు సాలగ్రావదాన మీయలేనివాఁడు యీకథను వినిన
దానశతాంశము ఫలితమును సంపాదించుకొనును. దుష్టులగు పాపుల
చరిత్రలు వినిన వానిపాపములో నూరవవంతు మనకుచేరును. పాప
పుణ్యములు మనము చేయకపోయినను సహవాసమువలన పుణ్యపాప
ములు చేకూరునని శాస్త్రములు చాటుచున్నవి. శ్లో॥ అననాచ్ఛయ
నా ద్యానాత్సలా పాత్సహ భోజనాత్ । సంక్రమం తీహపాపానితైల
బిందురివాంఛసి॥ యనగా కలిసికూర్చునుట, యొకదిక్కున పరుం
డుట, యొకరితోయొకరు మాట్లాడుకొనుట, యొకరితోకలిసి నడు
చుట, యొకవంక్తిని భుజించుట వీనివలన పుణ్యపాపములు యొకరివి
యొకరికిచేరును. పాపులతో సహవాసముచేసిన పాపములు పుణ్య
లతోసహవాసము చేసిన, పుణ్యములు, నీటి మీద నూనె
చుక్కవలె వ్యాపించి వెంటనే పడలకయుండును. నీటిమీద జిడ్డు
తేరుచుండుచు గావున పుణ్యకథలు వినుటయే ముఖ్యము. నీవడిగిన

సాలగ్రావ దానమహిమ చెప్పనలవికాదు. తీర్థమహిమచే నీవే యూహించుకొనుము.

సిరుల కిరవయి ధర్మాత్ముల కునికీవట్టయి వీరులకు పుట్టినిల్లయి కర్మ బ్రహ్మవాదులకు నట్టులయి సదాచారములకు తావలమై, సౌందర్యవతులకు సదనమై, రత్నరాసులకు నాకరమై, చదువుల సరస్వతియై సకల సౌభాగ్యములకు కల్పభూజమని లోకములఁ గొనియాడఁ దగిన కన్యాకుబ్జమను పట్టణమునకు పతియయి మదన మోహనుడు రాజేంద్రుడు పరిపాలించు చుండును. యాతని పరిపాలనమందు కుటిలగమనము నరులయందేగాని ప్రజలయందు గానరాదు పక్రత, స్త్రీల ముంగురులయందును చంచలత యబలనేత్ర ప్రాంతములయందును లేమి నారీరత్నముల నడుముల యందును కార్మిన్యత పక్షతుల పయోధరములయందును దయా రాహిత్యము చెరుకు విలుకాని సాముగరడీల యందు మాత్రమే నిలిపి మంచి గంధమున నొక పాదము అగ్నియందొక పాదముబెట్టి ధర్మరాజవలె పరిపాలించుచుండును.

ఒకనాడు దుష్టమృగములఁ జంపుటకై సపరివారముగా మహారణ్యములం బ్రవేశించి పంటపైరులును ప్రజలను పాడునేయు కఠినమృగములను జంపి యలసి సమీపమందుగల యొక సరోవరముచేరి యలసట తీర్చుకొని స్నానార్థము సరస్సులో ప్రవేశింపఁబోవుచుండ జాబాలియను సంయమిందుఁడు అంతేవాసులతోగూడ మధ్యాహ్న కకృత్యముల నిర్వర్తింప జరుదెంచెను. రాజచంద్రుఁడా ఋషికుంజరునకు నమస్కరించి కుశలప్రశ్న లారసి తన కృత్యములు నెరవేర్చుకొనుచుండెను. ఋషియ, తన వైదుక క్రియాకలాపము, నివర్తింపఁజేసికొని యాశ్రమమునకు బోవుచు సపరివారముగా నా రాజరత్నమును తనయింటికి విందునకునిమంత్రించి తీసికొనిపోయెను.

అంతట నా ముష్టింపచుండు దేవతార్చనచేసి వైశ్య దేవాదులు నిర్వర్తించి దేవతార్చనయందలి సాలగ్రావాభిషేక తీర్థము మదన మోహనున కొసంగి శిష్యులకిడి మిగిలిన తీర్థ మాశ్రమమున నొకచెట్టు మొదటబోసి వారుభుజించి తాంబూలాదుల స్వీకరిం

చి యిష్టాగోష్ఠియయిన పిమ్మట సంయమిందునివలన ధర్మోపన్యాసములు వినుచుండ తీర్థముపోసిన చెట్టుమొదటి కొక కాకివచ్చి వ్రాలెను. అందులో సాలగ్రావ తీర్థముతోపూజాక్షతలు (బియ్యపుగింజలు) కూడ పడియుండెను. రుద్రాభిషేక తీర్థము నిత్యము వృక్షమునకు బోయు నీటివలన మిక్కిలి తేమయుండుటచేత సాలగ్రావతీర్థము పూర్తిగా నింకలేదు. ఆతీర్థములోనుండు బియ్యపుగింజలమీది యాశచే నావాయనము చెట్టుమొదటగల తీర్థములో ముక్కుముంచి బియ్యపుగింజలను తీసికొనితినెను. రెండు మూడువారు లాతీర్థముతోగూడిన పూజాక్షతలు వాయనము మ్రింగెను. రాజభటులు మౌని శిష్యులు చూచుచుండిరి. అంతట నా కాకియెగిరి యొక చెట్టుమీద గూర్చుండెను. కాలమహిమ దెలియుట కాయాశ్వరుఁడుగూడ నమర్దుఁడుగాడు. ఆచెట్టు తొర్రలో నొక త్రాచుపాముగలదు దాని విషపుగాలిసోకి నజాలు జంతువులు నిర్జీవములగును. పాము చెట్లమీదనందు పట్టగుడ్లను మ్రింగుటకు బుసతో బయలుదేరెను. ఆవిషపుగాలికి కాకి మృతినొందెను. కాలముదీరిన ప్రాణమువాయుటకు నేండ్లు కావలయునా పూండ్లు కావలయునా తెప్పపాటుకాలముపట్టదు. ఇంతలో మింటినండీదేవదుందుభులు మోయుచుండ కాకినుండి వెలువడిన దివ్యపురుషునిమీద పూలవాన గురిసినది. దివ్యవిమానమువచ్చినది. మనన మోహనుఁడు భటులు అక్కజంపడి చూచుచుండిరి. ఆదివ్యపురుషుడు జాబాలిపాదములకు నమస్కరించి తన పూర్వవత్తముచెప్పి తానొక ఋషిశాపమువలన కాకిగాపుట్టిననియు సాలగ్రావతీర్థస్పర్శచే నాశాపము విముక్తియయినదనియుచెప్పి మోహనునకు సాలగ్రావమహిమ బోధించి యాకాకి స్వర్గమునకుబోయెను. మోహనుఁడు జాబాలివలన పూజావిధానము గ్రహించి సాలగ్రావమొందు తీసికొని తనరాజ్యముచేరి సాలగ్రావార్చనచే వైకుంఠముచేరెను. కావున సాలగ్రావతీర్థము సోకినమాత్రనే మహాపాపములు సశించుచుండ సాలగ్రావదానము వలనకలుగు మహిమ నీవేయూహించుకొనుమనిచెప్పి చతుర్ముఖుడు సృష్టివ్యాపారమున ప్రవేశించెను. సాలగ్రావదానమహిమ వినువారికి నమస్తశుభములు నేకూరును.

పదకొండవనాఁడు దాసీదానమహిమ.

సూతుఁడు శౌనకాదులకు పుష్కరమహిమయు, విధియు బోధించుచు నేకాదశి దినమునందు గజాశ్వరధదానము దాసీదానము చేయవలయునని బోధింపగా తుందిలుడు దాసీదాన విధానము దాని వలనగలుగు మహిమయు వచియింపవలయునని ప్రార్థింపగా సూతుం డిట్లు వచియింపసాగెను. మునీంద్రులారా! సావధానులుగండు.

ఈ పై నవచియించిన దానములు మహారాజులు చేయఁదగినవి. సంవత్సరములగు గృహస్థులకు, దాసీదానము సాధ్యము. గావునశక్తి వంచన లేక దాసీదానముచేయవలయును. దాసీదానము రెండువిధములు. యొకటి దేవదాసి రెండవది సామాన్య దేవదాసి, యనగా, దేవాలయములందు, స్వామికి, నిత్యము త్రికాలములయందు నృత్యగానములుచేయుచు, మంగళహారతులిచ్చుచు స్వామిసేవించుటకుగాను, స్వామికి సమర్పించుట, యొకచిన్నదానినికొని, దానికివిద్యాభ్యాసము చేయించి, నృత్యగానాదులునేర్పి, దానినియావజ్జీవము పోషించుచు స్వామికర్పించుట దేవదాసీ దానము. సామాన్య యోగ్యురాలగు యొకదానిని, యొకసత్కుటుంబమునకు పరిచారముసేయుటకుగాను సమర్పించుట దానిపోష్యము దాతచేయుటచే విశేషము ఫలముకలుగును. లేక యోగ్యతఁగలిగిన మనిషి నొకదానిని, యువచారముచేయుట కర్పించుట దానివలన సమస్తదోషములు నశించును.

మునీంద్రులారా! దాసీదానముచేయుటచే, తిరించిన యొకపుణ్యాత్ముని చరిత్రయొక్కటి చెప్పెదసావధానులుగండు. మంధరపర్వతమునకు నమోపమున, యింద్రప్రస్థమును పుటభేదనముకలదు. ఆపట్టణము, హరికరశాఖవలె, సుదర్శనాశ్రితమై, రమామనోహర, విలాసయుతంబై, సుయోధన సభవలె, భీష్మరాజనందన పరాక్రమాటోపకథావిశేషంబై, గురుబుధసేవితంబై, సురలోకంబుభాతి వ్రకాశించుచు, ముద్దుల మూటకట్టయి సిరికిదానకంబై యలరారుచుండును. ఆరాజధాని యభినందనుఁడను నృపాలశేఖరుఁడు పాలించుచుండును. ఆతఁడు ధర్మమూర్తి, భక్తితత్పరుడు, సదాచార పరాయణుఁడు,

ఆర్తతాణపారీణుడు, రాజనీతివిశారదుడు, చుట్టాలపాలిటి కామగవి, యాచక, కల్పభూజము అని ఖ్యాతిగాంచిన సాటిభూవళులలోమేటి యయి, యలరారుచుండెను. ఆతడొకనాడు విలాసముగా పర్వతసీమ లఁజూచి తన గ్రామమునకు పరిసరోద్యానమున ప్రవహించు సెలయే టిపొంత, దానదాసీ జనంబులతో విహరించుచు, నాయేటి పొంత విశాలమగు శిలాతలంబున, పాలిపోయిన దేహముతో, శల్యావశిష్టుడై గాలియు నీరుమాత్రము, బలవంతముగా స్వీకరించుచుండిన బ్రహ్మచారింగాంచి, యాతనిరోగము నివారణసేయుటకు ధర్మవైద్యశాలకుబంపి, ఘనులగు వైద్యవేత్తల కప్పగించి, వానిదేహస్థితి, నిత్యమువిచారించుచుండెను. ఆరుమాసములుగడచినది. రోగముమరలు మొగముపట్టలేదు సరిగదా వ్యాధిస్వభావము గ్రహించిన వైద్యుఁడొక్కడైనగనుపి. చలేదు రాజుగారు వైద్యులరావించి సభచేయించి యాబ్రాహ్మణుని వ్యాధిని మీరు వారముదిసములలో బాగుచేయనిచో, మిమ్ముల మావైద్యశాలనుండి తొలగించెదమని శాసించిరి. రాజజ్ఞకులోబడకతప్పదుకదా. అందఱువల్లెయనిరి. రోగనిదానము నకు గ్రంథములు, తిరుగవేయుట ప్రారంభించిరి. ఇదియీవ్యాధి, యీకారణమునఁబుట్టినదని, నిర్ధారణచేయఁజాలకపోయిరి. లంఘనములుచేసిన, శోషిల్లనిది, వైద్యులకన్నగప్పునది, మనోవ్యాధి, యని యొక బుద్ధిమంతుడు, యాబ్రాహ్మణుని సమీపించి, నీవ్యాధిమిగుల దుర్ఘటమయినది. నీవు చిరకాలము జీవించవు నీవ్యాధికారణము, మేము తెలిసికొనినాము. నీవుదాచవలదు. నీమనంబులోని కోరికనూకు జెలుపవేని నీవునశించుటయేగాక నూరు బ్రాహ్మణకుటుంబములు వైద్యశాలమీద జీవించుచున్నవికావున మాకుటుంబ వృత్తిపాడుచేసినవాడవగుదువని, వైద్యప్రవరుఁడందఱు బ్రతిమాలిరి. అప్పు డాబ్రాహ్మచారి, తనకుగలరోగ కారణమురహస్యముగా పుట్టెడుసిగ్గుతో వచియించెను. అంత నావృత్తాంతము రాజుగారికి, విన్నవింప, మహారాజుస్వయముగా వచ్చి, యారోగిని బ్రతిమాలగా, తుట్టకుదకు, ప్రభువుయొక్క బలవంతముమీదను తనప్రాణములమీఁదనున్న తీపిచేతను, తనరోగకారణమివిధముగా వచియించెను. అయ్యా, నేను భృగువంశీయుడను,

నాపేరురఘుమిత్రుఁడు. నాతఁడీ నురారిమిత్రుఁడు, చూయమ్మ, విద్యున్నాల. నేను నైష్ఠిక బ్రహ్మచారిని. యథాశాస్త్రీయముగా సాంకాధ్యయనముచేసినాడను. తీర్థయాత్రలనే కుచు మఁధరమును సందర్శించి, యిచ్చట పుణ్యతీర్థంబుల, సునుంగుచు చిన్నతనమందేగతించిన, మాతాపితలకు దర్పణములు నేయుచు కాలముగడుపుచుంటిని. దేవయోగమును గడచిన సూర్యగ్రహణ కునకు, నాసెలయేటిబండమీఁదఁగూర్చుని, శ్రశ్న బ్రహ్మ యజ్ఞమునేయుచుండ నీగ్రామమందలి, యొక మేడమీద విలాసముగా సంచించు నొకయువతినిగాంచితిని. నాకనులముందు మెఱపు మెరసికట్లయినది. అప్పటినుండియు నాకీవ్యాధి యుట్పన్నమయినది. యాహారమురుచి తప్పినది. మంచి తీర్థము విషప్రాయమయినది యిది నా వ్యాధికారణమన, రాజమాళి భయమందకుము నీ వ్యాధి నేను పోగొట్టెదనని, మరునాడు, ప్రాతఃకాలమున తన పట్టణమునంగల స్త్రీలనందరిని, యలంకరించుకొని, యంతఃపురంబునకు రాచాటఁబనిచి. తెల్లవారినది. రోగియు తాను దేవమందిరమున, గూర్చుండి, వచ్చిన స్త్రీలనందఱిని స్వామికి నమస్కరించి, రోగి యొనకు ఫలతాంబూలముల స్వీకరించి, వెడలవలయునని దాసీలచేడెప్పించి. ఆవ్రకార ముగ్రామవాసులందఱు రోగియొనగిన తాంబూలముల గ్రహించి యిండ్లకుంజనిరి మిగిలినది రాజకుటుంబమొక్కటియే. అంతఃపురాంగనలు రామొదలికిరి. క్రమముగా నందఱు వెడలిరి. పట్టమహిషియు, నామెకుమార్తెయు వచ్చిరి పట్టమహిషికి తాంబూలమెనగి, యారోగి యామెకుమార్తెకు ఫలమొసంగి, యామెకురముబట్టికొనెను. యాచిన్నది గంపెడు సిగ్గుతో విడిలించి, వడలించుకొనఁజూచెనుగాని, సాధ్యవడలేదు. రాజమహిషినిలువబడెను. అభినందనుఁడు భార్యను పిలిచి, వనపుత్రుకను, యీనైష్ఠిక బ్రహ్మచారికి, దాసిగానిడ్చుచున్నాను. కాళ్లకనుగుటకు నీటిజారితెచ్చునెను. ఆచిన్నది క్షణకాలముస్థబ్ధురాలాయెనుగాని, యీశరీరము తల్లిదండ్రులది. వారి యిష్టముపచ్చినట్లు నేయుచున్నారని, భక్తితో నిలువఁబడెను. పెనిమిటిమాట జపదాటరానిని, నీటిజారితెచ్చినది. అభినందనుఁడు, రఘుమిత్రుని పాదములుకడిగి, తనకుమార్తెను

రన్న ప్రభను, దాసీగాస్వీకరించి, యవచారములు చేయించుకొను చుండుమని ధారాపూర్వకముగా దానమొసంగెను రఘుమిత్రుని వ్యాధిగారడివలె మాయమయిపోయినది. రఘుమిత్రుడు యీచిన్న దాని హస్తముస్వీకరించినతోడనే, నావ్యాధినిమ్మలించినది. అన్యథా బుద్ధిలేదు. నైష్ఠిక బ్రహ్మచారి చెంత స్త్రీయుండగూడదు. నీపుత్రిని, నీయిష్టమునచ్చినవానికిచ్చివేయుము. సర్వమునీయధీనము. రోగముపోయినది. తీర్థయాత్రలకుఁబోయెదనని బయలువెడలెను. మీరుభరించగలిగిన భరించుడు. లేనిచో యాసాత్తు మీయదిగాని, నాకుహక్కు లేదని, రాజు, వెడలిపోవుచుండెను. ఈలోపల పశ్చేకముననున్న, దానోదకము దాసియొకతె విసిరిసారఁబోసెను. ఆపోయటలో రెండు నీటిచుక్కలు భూమినుండి చింది వ్రక్కనున్న యెండు చెట్టుపెబడెను. చూచుచుండగనే, చెట్టుచిగుర్చుటయేగాక, యాచెట్టు తొట్రనుండి యావృక్షమును గూలద్రోచుకొని యొక పిశాచము ఘోరాకృతితో వెలువడి దాసీదాన ధారోదకముతోతడిసిన నేలమీదఁబడి, ప్రాణము లనెడబాసెను. ఈవిస్మయమును రాజకుటుంబము, రఘుమిత్రుడు వితాకుపడిచూచుచుండిరి. వారికిదేహభ్రాంతియేలేదు. ప్రాణవాయువులుమాత్రము చక్కగా సంచరించుచున్నవి. ఇంతలో పూలవాన, యాపిశాచము మీదను, రాజకుటుంబము మీదను చిత్తజల్లుగాఁగు రిసినది. పిశాచమునుండి రాజపురుషుఁడొకఁడు బయలువెడలి, యభి నందనుని కాగలించుకొని, వత్సాభయపడకుము. నేను, నీతల్లి వంశమున, నైదవ పురుషుఁడను. సుమంతుడనువాడను. చంద్రవంశమండనుండగు పురూరపుని వంశమువాడను. సకల భోగభగ్యములనుభవించుచు, విద్యాధనగర్వంబుల క్రిందుమీదుగానక, పండితులను, పెద్దలను, చూచియుచూడనట్లు నటించుచు, సమయమువచ్చినప్పుడగౌరవపరుచుదు కాలముగడుపుచుంటిని. ఇట్లుండ నొకనాఁడు పండితుఁడొకడునిండు పేకొలగంబున సాటిరాజ మండలంబు పరివేష్టించియుండ, చనుదెంచి దేవీ నవరాత్రముల పరాశక్తిని పూజించెద, ద్రవస్యహాయము కావలయునని యాచింపగా, పదిమందియున్నారనియు వారిముందర, ప్రతిష్ఠి కొఱకు యిరువదియైదు గూకలిత్తునని కాగితముమీద పద్మవాసి

యుంటిని. నాదాతృత్వమునుగూర్చి పదిమంది పొగడిరి. తరువాతనా బ్రాహ్మణుని, ప్రొద్దునయని, సాయంత్రమని, పూటపూటకు తిప్పియొకనాడు పండితుఁడురాగా పిశాచమువలె వెంటఁబడినావేమయ్యయని, కోపదృష్టిపారించి, ద్రవ్యమువదలఁజాలక నాబ్రాహ్మణుని, దీరస్కారముగా బలికితిని అచ్చు డాపండితుఁడు, విద్యావంతుడను, నాగ్రహచారమేమి, నీవెంటఁబడుటకు. సర్వత్రమేము పూజింపఁబడుదుము. వాగ్దత్తముబాకీవంటిది. నిన్నుఋణవిముక్తునిఁ జేయుటకే, నేనువచ్చి యుంటిని. నీవే, పిశాచమవై, యందఱివెంటఁబడుమని శపించి వెడలిపోయెను. వెంటనే, పిశాచజన్మవచ్చినది. ఇప్పటికి రెండువందల వత్సరములనుండి పిశాచరూపమున నందరిని బాధించుచుండ, యేబది వత్సరములకు పూర్వ మొకమంత్రవేత్త నన్ను బంధించి, యావృక్షముక్రింద పాతిపెట్టెను. ఇప్పుడునీమోసంగిన దాసీదాన పవిత్రోదకబిందువులు, చెట్టుమీదఁబడుటచే నాపిశాచజన్మవడలిపోయినది. నేను స్వర్గమునకుఁబోవుచున్నాను. ఓరఘుమిత్రా, నీవు వివాహమాడక పోవుటచే, నీపితరులు సరకమునఁ బడపోవుచున్నారు. నీవు బ్రాహ్మణకన్యను వివాహమాడి నాదాహితీని స్వీకరించి సుఖపెట్టుము. మీ యిరువురకు సేవసేయఁగత్నప్రభ, యుభయవంశములను తరింపజేయునని చెప్పి స్వర్గమునకుఁబోయెను కావున దాసి దానప్రభావమింతింతయని, వచింపనలవికాదు. ఇంక పుష్కరదినములలో దానముచేసినవారికిగలుగు ఫలము బ్రహ్మాదులుగూడవచింపలేరని సూతుఁడువచియింప ఋష్యాదులందఱు మహదానందముఁబొంది అనంతర కథాశ్రవణకుతూహలులైరి.

పండ్రెండవనాటి యజ్ఞదానమహిమ.

ఇట్వాకు చక్రవర్తి రాజ్యము చేయునపుడు రాజభటుఁడొకడరుదెంచి దేశవృత్తాంతములు చెప్పుచు పండరిపురమునకు పదిత్రోసుల దూరమునందు నొక గొల్లయిల్లాలు చూచినవారి పూర్వజన్మ వృత్తాంతము చెప్పుచుండెనని చెప్పెను. ఇట్వాకుడాశ్చర్యపడి తనగురువరుండగు వశిష్టుని రావించి, మహాత్మా, మాభటుఁడొకఁడు నినారాయనుపల్లె గ్రామమునందొక యాభీరవనిత పూర్వజ్ఞానముకలది.

కలదని వచించెను. మనము చూచివత్తమాయని ప్రశ్నించెను. వశిష్ఠుడా చూటవిని, యిది పుష్కర సమయము. మహావిలేశ్వర సమీపమున కృష్ణానదికలదు. పుష్కరుడానదియందు ప్రవేశించును. తీర్థయాత్రకు బయలుదేడలవలయునని మా ఋషికులము ప్రయత్నించుచున్నది. నీవును సరివారముగ బయనముకావలయునని వచియించెను. ఇట్లు ఊడు బయనమొనెను. మహాఋషులు సరివారము, ముందు వెనుక రాగా మహావైభవముతో, నెడనెడ, పుణ్యతీర్థముల దర్శించుచు ధర్మముల నుపన్యసించుచు భక్తవరుల సేవించుచు ప్రకృతి చిత్రముల కచ్చెరువందుచు మహాపురుషుల పాదసేవలు సేయుచు పండరి పురమునకరిగి అప్పటికాదేవళమందు పరుంసియుంసిన రంగనాయకుని సేవించి, చంద్రభాగా స్నానమాచించి, పితరుల దృష్టిపరచి రంగనాథునకు కైంకర్యము గావించి, మూడురాత్రులు జాగరణము గావించి, యచ్చటికే సమీపమునున్న సినారాయను గ్రామమునంగల గొల్లదానిని చూచుటకు బయలుదేరి పోయిరి. ఆయువతి పేదరాలు. ఒకపర్ణకుటియందు నివాసముచేయుచు మేకలను యొకగోవును, సమీపారణ్యమున మేపుకొనుచు వాని క్షీరముల న్న్యాయమయిన వెల్లకు విక్రియించుచు మిగిలిన క్షీరమున సమీపముననున్న ముక్తిలింగస్వామి కభిషేకించుచు సుఖముగా గాలము పుచ్చుచుండెను. మహారాజు సినారాసేరి డేరాలువేయించుకొనివిడిసిరి. చుట్టుప్రక్కలనుండు యాజ్ఞవికులా, ఏనుగుతలలోనుండు ముత్తియములు, పులిగోరులు, ఉత్తరేణివియ్యము, పుట్టతేనెయ, పులిజన్న, అపుడుకాచిన యావునెయ్యి, పిచ్చలకఠి, కావెళ్ళతోదీసికొని మహారాజును సందర్శించి, వారికష్టచుఖములు చెప్పుకొని కూర్చునియుండగా, నాగొల్లవడుచు ముంతెనుగోక్షీరమును దీసికొని రాజసందర్శనముచేసి, యంతఃపురాంగనలఁజూడఁబోయి, వారికాయుడవినుండుజంబూజులములు, చారపప్పు, అత్తిపండ్లు, రాగిఫలములు, రామాఫలములు సమర్పించి, మహారాణిని, చూచి అవ్వా నీయదృష్టముమంచిది. మావంశము తరింపఁజేసితివి. మీయమ్మయు, మీతల్లి తల్లియు, రెండు వందల వత్సరములవారు దృఢముగానున్నారు. నీవువారి కంటెబలహీనముగాఁగనబడుచున్నావు.

నీయాకారము నీవిభవము మీయమ్మకుఁజూపించిన, సంతోషింతురు. వచ్చిచూచిపోమ్మన, నారాణి దీనినిగాంచి, అవ్వనీకు పిచ్చియా, యనియె. అంతనాగొల్లది- నీవాడుకొనిన, చిన్నముంతలు మీయమ్మ మ్మదాచిపెట్టినది. మంచివంగడమునఁబుట్టిన దెవయోగమున నీకిట్టి దుర్బుధిపుట్టినది. దానికి భూమిమీదిగింజలు సరిపోయినవి. శిలలవలె మేముబ్రతీకియున్నాము. అని, నిత్యము మీయమ్మకంటఁదడిపెట్టుచునే యుండును. అనితిరిగిచెప్పెను. అంతటనామెదాసి, గొల్లదానినితిట్టి నీకు మతిలేదా, మీయమ్మగారిని పరియాచకము కుదలుపెట్టినావా. యని, చివాట్లుపెట్టుట ప్రారంభించినది. గొల్లది అమ్మా మూడు నా శ్శముచ్చటకింతవేగిరపడకుము. నీవాయింటి ప్రక్కనుండు చాకలవాని గాడిదవు. మీనాయనగాడిద, మునలివాడయినాడు. కానిబట్టలుమోయుటతప్పలేదు. అనుచుండ, నలుగురుదాసీలు యీమురడపిచ్చియుండయని పట్టినెట్టుచు తిట్టిపెడలఁగొట్టిరి. యాపెయేడ్చుచు, నిజముచెప్పిన నిష్ఠురముకాదాయని విచారపడుచు పోవుచుండెను. వసిష్ఠుఁడాయతి వనుగాంచి, ముఖకవళికనుబట్టి దానియండుగల ప్రజ్ఞావిశేషమును కనిపెట్టిదానింబిలిచి, నీవెవ్వతెవు. ఎటకేగుచుంటివని, ప్రశ్నించెను. అంతట నావ్రేత మహామునికి నమస్కరించి, పిచ్చిగుంటమీద, గంగా ప్రవాహమువలె, మహాత్మ లీకు గ్రామము పవిత్రము సేయదలచినారు. దేవరమై గాలిసోకన యీ పల్లె పవిత్రసదనమైనది. ఇనుము పరుసము సోక బంగారము కాక మానునా? యన, ఇత్వాకు మహారాజుగారు, నిన్నుఁ జూడఁదలంచి యిటు దయచేసినారు. వారిని సందర్శించుట మనకందరికి, ముఖ్యమన వారు మాయుంటి యల్లుడెగదా. మాయాడ మనునే నన్ను పిచ్చిదాన్ని చేసినదిగా. పూవులనుగూడిన దారమురాజుల మాళి సలంకరించినట్లు మీశిష్యులకు లోపములుండునా. గౌరవమురాదా యని వక్కున నవ్వెను. వసిష్ఠుఁడు మహారాజును పిలిపించి యాగొల్లపడుచును చూపించెను. ఇత్వాకుఁ దామెకు నమస్కరించి అమ్మాయి, నీకిదివ్యజ్ఞానము లభించు కారణము వచియింపఁ గలవాయని యడిగిన యాయువిద యీపేదదానిమీఁద నింతయ కారణ దయరాగతమేమి.

సర్వము దైవాధీనమని, ఆర్యా వెనుకటి కృష్ణా పుష్కరమునకు, నొక బ్రాహ్మణుడు బాగా చదివిన ఆయనే యీడకువచ్చి, యజ్ఞమునకు తెల్లరోమమై అంత నల్లయెంటి కుండది అసలే పనికిరాదంట. ఎతికి యెతికి నామందలో తల్లిపాలిడిసిన అంతగద్దు ఉంటేను నన్నడిగుండు. అప్పుడు దరబాగుంది. నాలుగు వరాలు సెప్పినాను. యాయ లేనంటే యాయలేనని రెండొరాలు సేతమెట్టి పుష్కరదినాలు మేక పిల్లను దానమిత్తై, ఎంతో పుణ్య మన్నాడు. అంతట తానంచేసి రామ్మని, ఓకానిడబ్బును దోసెడునీళ్లు ఆ బ్రాహ్మణాయనకు యిచ్చేసి మేక పిల్లను దోలుకెల్లమన్నాను. ఆ రెండరాలు ఆయన కే యిచ్చేసాను. ఆయన కొండంతయి పోయినాడు. ఆమరుసటి దినమునుండి నాపూర్వజల్మ నన్ని నాకళ్ళముందర దిరుగుచున్నవి. మనరాణిగారి, యమ్మ, యమ్మమ్మ, యిప్పుడున్నారు. రెండువందల యేండ్లకిందట మామడినీ, చినతనాన మొగుడు పోయినాడు. కూత్త అందమైన గుంట లెగండి. కులపువాణ్ని యిడిసిమెట్టి, పాడు పనిలోబడ్డది. తల్లి, ఆళ్ళు, యిడిసిమెట్టినారు. ఆడు యిది కలిసియుండగా నొకనాటి యర్ధరేత్తి కాడ దీర్ఘ తముడను మొక గుడ్డి ఋసి వానలోతడిసి, వణకుచు, దీనిగుమ్మంకాడ పడిపోయినాడు. అంత, యిటకాడు యిది ఆరునయ్యకు వళ్లు తుడిసి, చలిమంటయేసి యెచ్చని బట్టముక్కలిచ్చి, కాళ్లు పిసికి, ఫలహారము పెట్టి, పరుపుమీద పండబెట్టి యారాత్రి యుపచారము చేసినారు. ఆమహాత్ముని యుదరగోళమందు పడిన ఫలహారము యుపచారముల ఫలములు పండి యిప్పుడు రాణి యయినది అని చెప్పెను. దానివిటుడో యని రాజుడుగా వసిష్ఠుడు వినడగినది విన్నాము. మనమా యింటికిబోయి యా వృద్ధులకు చూచివచ్చుట మీదంపతులకు ముఖ్యమన, మహారాజులు చేసెను. ఆముసలమ్మలు మాయింటి పిల్ల యిట్లనే యుండేది యని కన్నీరునింఱ, వారి దరిద్ర విచ్చిత్తుగ ద్రవ్యమిచ్చి వశిష్టాదులతోగూడి, మహా బిలేశ్వరమువద్ద నుండు, కృష్ణానదియందు పుష్కరముగడిపి, పండ్రెండవ దినమందు చేయవలసిన గోదానాదులు, పోడశ మహాదానములుచేసి, అజాదానముచేసి, ముష్యాదులతోగూడ నింటికి చనుదెంచెను. కావున శౌన

కాదులారా, అజ్ఞానమువలన జ్ఞానాభియగును. దానము చేయ లేనివారీకథనై నవినినపుణ్యమువచ్చును. పుష్కరమహాత్మ్యమువినిన, వినుపించిన, పుష్కర కృత్యములవలన గలుగు ఫలములో పదునా రవ పాలు లభింపగలదు.

ఫలశ్రుతి

గీ॥ సరసనున్నది తల్లి కృష్ణా భవాని -
కొంచుచున్నది కనకమర్గామతల్లి ✓
పుష్కరుఁడువచ్చి కృష్ణలో పూనినిలిచె ✓
ఫలముగాంచుడు జ్ఞేయవాడ పౌరులారా॥ ✓

విశ్వత్రవి

మల్లాది అచ్యుతరామశాస్త్రి,

S. K. P. V. V. హిందూ హైస్కూలు,

ప్రధానాధికారి పాఠ్యముఁడు, బెజవాడ.

మీ లక్ష్యాన్ని సాధించుటకు

గమ్యము
అభ్యుదయము
అభ్యుదయము

1944

వస్తుగుణప్రదీపిక.

(గ్రంథకర్త:—(గంధి వెంకటసుబ్బరాయశర్మగారు.)

ఇదియొక మహాద్భుతగ్రంథము. దీనితో సమస్త మానవకోటి కిని ప్రయోజనము గల్గియుండును. “శీవో భద్రాణిపశ్యంతి” అని యును “శరీరమాధ్యంఖలుధర్మసాధనం” అనియును పెద్దలు వచియించియున్నారు. శరీరమే ప్రపంచలీలలకు సాధనము. శరీరమును రక్షించు కొనవలయుననినచో ప్రాణి యారోగ్యశీలుడై యుండక తీరదు. ముఖ్యముగా మనము భుజించు పదార్థములే శరీరమునందు ఆరోగ్య అనారోగ్యాదిభేదములను కల్పించుచుండును. మనము తినువస్తువుల యందు ఎట్టిగుణములు గలవో అవి మనకు ఉపకారము చేయునో అవకారముచేయునో, తెలిసికొని భుజించినయెడల మనమెట్టిరోగము లకును గురిగాక శరీరములను వజ్రనన్నిభములనుగాఁ జేసికొనగల్గుదుము. అందులకు వస్తుగుణప్రదీపికయే ఆధారము. ఈగ్రంథము సమస్త వస్తువులతత్త్వమును బట్టబయలుగావించును. సంజీవివంటి ఈగ్రంథము మనయింటనున్నచో, ఏవైద్యులతోడను, ఎట్టి ఔషధములతోడను ప్రయోజనము గలుగదు. కావున నీగ్రంథము మనసాలిటి సంజీవి. ఆంతరంగికుడగు గృహవైద్యుడు. మన ధన ప్రాణ సంరక్షకుడగు ధన్వంతరి. ఒకగ్రంథముకొరకు నేడే కార్డువ్రాయుడు. అనేక దినముల నుండియు ఈ గ్రంథముకొరకై ఆంధ్రమహాజను లందరును, ఆళావీక్షణలతో ఎదురుచూచుచున్నారు. ఆవగంజ మొదలుకొని అమృతము వరకునుగల భూతలమునందలి సమస్తపదార్థములయొక్క సుగుణావ గుణములను కన్నులకు గట్టినట్లు వివరింపగలదు. వస్తు తత్త్వము నెరింగిన పిదప మనకింత ధననష్టముగాని ఆరోగ్యనష్టము గానియుండదు. సర్వజనసౌలభ్యమునకై సరసమగు ధర నిర్ణయింప బడినది.

వెల రు 4—0—0 మాత్రమే.

వలయువారు:—నర్సన్నలీ బుక్ డిపో, బెజవాడ.

శ్రీ మహావైద్యుని గృహవైద్యము

(వైద్యమును గురించినది)

న ర స్వ తీ బు క్ డి పో, బె జ వా డ.

ఆంధ్రదేశమందు ప్రఖ్యాతిగా ప్రదర్శింపబడుచున్న నాటకరత్నములు.

నాటకములు.	రు.	అ.	నాటకములు.	రు.	అ.
నత్యహరిశ్చంద్రీయం బ॥ల॥	1	0	సావిత్రిసాంగ్సు పా॥కాం॥	0	12
బుద్ధిమతీవిలాసము డిటా	1	0	ద్రాపదిసాంగ్సు	„	0 12
రంగూన్ కాడీ సో॥రా॥	1	0	ప్రహ్లాదసాంగ్సు	„	0 12
భోజకాళిదాసు డిటా	1	0	చింతామణి కా.నా.	1	0
గంగావతరణము డిటా	1	0	వరవిక్రయం	„	1 0
భీష్మబ్రహ్మచారి డిటా	1	0	మధుసేవ	„	1 0
నతీలననూయ డిటా	1	0	చిత్రాభ్యుదయం	„	1 0
మహాభక్త విజయం డిటా	1	0	పద్మవ్యూహము	„	1 0
ధరణికోట డిటా	1	4	పాదుకాపట్టాభిషేకంపా.ల.	1	4
ప్రతాపరుద్రీయం డిటా	1	0	రాధాకృష్ణ	„	0 12
తాజ్ మహల్ (జహనార)	1	0	కంఠాభరణము	„	1 0
రామదాసు డి॥ గో॥	1	0	బాబ్బిలి శ్రీ. కృ.	1	0
రాన్ కబీర్ డిటా	1	4	కనకారానాటకం చం.కే.	1	4
కృష్ణలీల బళ్ళారి క॥ సు॥	1	4	తులసీదేవి ము.వేం.	1	0
లక్ష్మ శ డిటా	1	4	శ్రీకృష్ణతులాభారం ము.సు.	1	0
సంపూర్ణమహాభారతము	1	0	ఉత్తరరాఘవము బ. ల.	1	4
ద్రాపదీవస్త్రాపహరణంమ॥అ॥	0	0	సాత్రాజితీయం	„	0 14
సతీప్రతాపలననూయసో॥అ॥	1	0	విప్రనారాయణ పా.ల.	1	0
కన్యాశుల్కము గు॥ అ॥	1	0	చండిక ము.వేం.	1	0
రసభ్రతవిజయం గు॥ య॥	1	0	వేణీసంహారము వ. సు.	1	0
రాణప్రతాపశింక్	1	0	సావిత్రి శ్రీ స.	1	0
చంద్రగుప్త నం శి॥	1	0	గయోపాఖ్యానం చి. ల.	0	8
దుర్గాదాసు జం శి॥	1	4	కాళిదాసు అ.హ.	1	0
రాణప్రతాపసింహ	1	0	శివలీల ము.వేం.	1	0
జయంతజయపాలం ఆన॥	0	12	శ్రీరామాంజనేయం పి.చి.	1	0

నాటకములు.	రు. ల.	నాటకములు.	రు. ల.
రోషనార కొ.సు. 1 0		సతీసక్కుబాయి 0 8	
భీష్మ జం.శి. 1 0		సంపూర్ణోదర రామాయణం 0 12	
శ్రీకృష్ణ తులాభారం		లంకాదహనం దో.నీ. 0 8	
సాంగు చం. కే. 0 12		హనుమద్రామసంగ్రామము 0 8	
రాధాకృష్ణ సాంగు ,, 0 12		శ్రీకృష్ణమన శ్యాంతము 0 8	
పాండవవిజయం తి.వేం. 1 2		రుక్మిణీపరిణయము 0 8	
శ్రీకృష్ణతులాభారము 0 8		సంగిత గోపీచంద్ 0 8	
శ్రీకృష్ణరాయభారము 0 8		శ్రీనాథకవిరాజయము 0 12	
పాదుకాపట్టాభిషేకము 0 8		ఊర్వశీశాపవిమోచనము 1 0	
రాధాకృష్ణలీల 0 8		పాండవజననము 0 8	
పాండవాజ్ఞాతవాసము 0 8		సుభద్రావిజయము 0 8	
కనకతార 0 8		వి వి ధ ర క ము లు.	
వృన్దవివాహము 0 8		సావిత్రి భజనకీర్తనలు 0 4	
సంగీతసావిత్రి 0 8		శ్రీకృష్ణ కీర్తనలు 0 4	
సారంగధర 0 8		శ్రీనీతారామజాత్రీ 1 0	
జయంతజయపాలము 0 8		బ్రహ్మచర్యము 1 0	
కాంతామతి 0 8		శ్రీమన్నాటక రామాయణ	
రోషనార 0 8		భజనకీర్తనలు కో.భో. 1 4	
ఉషాపరిణయము 0 8		కన్యకామ్మనారిపాటలు 0 8	
పద్మప్రహమము 0 8		శ్రీవిష్ణుసహస్రనామాలు 0 4	
రామదాసు 0 8		భక్తిమార్గము 0 8	
కుశలవ 0 8		జ్ఞానమార్గము 0 8	
సంగీత శశిరేఖ 0 8		అచలగురుదర్శనము 0 8	
సతీఅనసూయ 0 8		గురుశిష్యసంవాదం పెద్దది 1 0	
సతీతులసి 0 8		రసికాభిలాష 0 4	
వరూధిని (మనుచరిత్ర) 0 8		అరటిచెట్టుబొలశిక్ష 0 2	
సంగీతవిష్ణులీల 0 8		శాశదాబిల్లు హుల్లు 0 1	

వివిధరకములు.	రు. అ.	హరికథలు	రు. అ.
అధ్యాత్మరామామణము	0 8	సమయోచితపద్యరత్నావళి	0 6
కీర్తనలు నాణ్యము		ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారి	
బీ. బాలాజీదాసుగారి హరికథలు.		హరికథలు.	
గయోపాఖ్యానము	0 8	జానకీశపథము	1 0
జయప్రదాదేవి చరిత్ర	0 8	రుక్మిణీకల్యాణము	0 12
నలచరిత్రము	0 8	హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము	0 12
కుశలవవిజయము	0 8	మార్కండేయచరిత్రము	0 12
శశిరేఖాపరిణయము	0 8	అంబరీషచరిత్ర	0 8
దయాకరవిజయము	0 8	గజేంద్రమోక్షము	0 8
రుక్మాంగద	0 8	ప్రహ్లాదచరిత్రము	0 8
త్రైశంకు విజయము	0 8	భీష్మచరిత్రము	0 8
సంగ్రహరామాయణము	1 0	పైఎన్నిమిది పుస్తకములు	5 8
నీతాకల్యాణము	0 8	కలసిన్కాలికోబయిండు	
ప్రియంవదచరిత్రము	0 6	యథార్థరామాయణము	2 8
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానం	0 6	సావిత్రీ చరిత్రము	0 12
ద్రాపదీచూనసంరక్షణం	0 6	బాబు. పి. యస్. స్వామి వాన్	
కుచేలోపాఖ్యానము	0 6	కవిగారి హరికథలు	
సూరదాసు చరిత్రము	0 6	కబీరుదాసు చరిత్ర	1 0
పురందరదాసు చరిత్రము	0 6	నీతాకల్యాణము	1 4
హరికథేతిహాసమంజరి 1 భా	0 6	శ్రీరామజన్మనము	1 0
డిటో రెండవభాగం	0 6	సంగ్రహానంద రామా	1 4
కరానందదాయిని	0 6	యణం కోసూరి భోగ	
భద్రదాచల రామదాసు	0 6	లింగందాసు	
తిరునగరి శేషదాసుగారి హరికథలు		శ్రీరామకథాలహరి	0 8
శ్రీరామపాదుక	0 8	విచిత్ర కథానక్షత్రమాల	0 4
సుభద్రాపరిణయము	0 8	సగరచరిత్ర నం. 1	0 6
శ్రీమదు తరరామచరిత్ర	0 8	క్షీరసాగరమథనం	0 6

హరికథలు	రు. అ.	న వ ల లు.	రు. అ.
సుమతీ దేవిహరికథ పా I	0 4	బంగారు బరిణె పా I	1 0
న వ ల లు.		బంగారు బరిణె పా II	1 0
భయంకర నారీపిశాచి	0 12	చంద్రగుప్త	0 8
ప్రతాపదూర్జయము	0 12	మాయామందిరము	1 0
భయంకర చోరా గ్రేసర	0 12	ప్రణయమహిమ	1 0
చక్రవర్తి	0 12	సుధాశరశ్చంద్ర	1 0
పేటికాంతరశవము భా I	0 12	రాజసానకధావళి పా II	1 0
డీటా రెండవభాగము	0 12	భానుమతి	1 0
ఇందిర	0 12	అగ్నిరాముడు	0 8
కర్ణావళి పా I	0 12	బుగ్గిరాముడు	0 8
కర్ణావళి పా II	0 12	దక్షిణాఫ్రికా	2 0
కర్ణావళి	0 12	కాలూరాయి	1 8
కర్ణావళి	0 12	కోటిశతనయ	1 0
కర్ణావళి	0 12	మోహలేఖావళి	1 0
కర్ణావళి	1 0	మోహలేఖలు	0 12
కర్ణావళి	1 0	మన్మథవాణిజ్యము	0 12
జవహరిక పా I	1 0	నీరచిత్రసాల్	1 0
జవహరిక పా II	1 0	చరిత్రలు - కథలు.	
మోరకలి	0 12	తెనాలి మకృష్ణ చరిత్ర	0 8
వాడేవిడు	0 12	వేములవాడ భీమవి	0 8
రూపసుందరి	0 12	భట్టివిక్రమార్క చరిత్ర	0 8
తానీమా	1 0	నుహాపతివ్రతలకథలు	0 8
రాణిదుగాళకుమారి	0 8	దాష్టికపంతులు పార్వ	0 4
సమరసింహ	0 8	హరింజప్రభువు చరిత్ర	0 4
శిశుహత్య పా I	1 0	పరీక్షిత్ జననము	0 4
శిశుహత్య పా II	1 0	శివాజి చరిత్రము	0 2
శిశుహత్య పా III	1 0	పన్నెండురూపాల కథలు	0 8

వైద్యగ్రంథములు.	రు. అ.	జ్యోతిష గ్రంథములు.	
ధన్వంత్రీవిజయము	0 10	అదృష్టదీపిక	0 8
నేత్రదర్పణము	0 8	జ్యోతిష ఫలప్రదర్శని	0 8
సహదేవపశువైద్యము	0 6	కాలచంద్రిక	0 4
ఆయుర్వేదవైద్యసారం	1 0	జాతక నిర్ణయము	0 8
గృహవైద్యచికిత్సారత్నం	1 0	జాతకమాతాకాండం	2 0
డిటా రెండవభాగము	1 0	డిటా పా II	2 0
అనుపానమంజరి	0 8	డిటా పా III	2 0
సద్యైద్యజీవనము	0 8	హస్తసాముద్రికము	0 4
సుఖరోగచికిత్సారత్నం	0 8	జాతకానుభవసారము	2 0
గోసాయిచిటికలు	0 8		
బైరాగిచిటికలు	0 8	ఇతర రకములు	
ప్రసిద్ధాంగేయశాస్త్రము	1 0	రామదాసు చరిత్ర నాణ్యం	0
యోగములు	1 0	యడ్లరామదాసు చరిత్ర	0
మనఃకంటి వైద్యము	0 8	కాంజానతత్వాలు	
అనుభవవైద్యరత్నాకరం	0 12	స్త్రీలపాటలు బయిండు పెద్దది	
వస్తుగుణప్రదీపిక	4 0	డిటా రెండవభాగం	
స్త్రీజనకల్పవల్లి	2 8	భగవద్గీతా గేయము	
వైద్యరహస్యదీపిక	0 8	హస్తలాఘవము	
చరకసంహిత	6 0	మహాగారడి	
ఆయుర్వేదశాస్త్రరత్నాకరం	3 0	గీతారహస్యము	0
ఆంధ్రబైషజ్యరత్నావళి	2 0	శివభక్తితత్వజ్ఞాన కీర్తనలు	0
భస్మప్రకాశిక	1 0	నూతనరామాయణ భజన	
అనుభవదీపిక	1 0	కీర్తనలు	0 6
శార్దూలసంహిత	3 0	రామాయణ భజనకీర్తనలు	0 4
తొట్టివైద్యము	3 0	శ్రీరామవనవాసము	0 12
వణచికిత్స	0 8	పాండవ వనవాసము	0 8
		పాండవాజ్ఞాతవాసము	0 8

పద్యకావ్యములు.	రు.	అ.	వివిధరకములు.	రు.	అ.
శశాంకవిజయము	0	12			
విజయవిలాసము	0	8	దండకరత్నములు	0	4
శ్రీకృష్ణకర్నామృతము పెద్దది	0	8	హిందూస్తానీ తెలుబోధిని	0	6
శశిరేఖాపరిణయము	0	8	స్త్రీభక్తవిజయము	0	8
శతకరత్నములు 1	0	8	మహాభక్తవిజయము	0	8
డిటో రెండవభాగము	0	8	నరకమర్మములు	1	0
డిటో మూడవభాగము	0	8	సంగీతవిద్యాదర్పణము	3	0
సంపెంగ	0	8	సంగీతవిద్యాదర్పణము 2	1	0
హంసద్వీప మహాత్యము	0	8	వధూవరుల ఆత్మహత్య	0	2
సాత్రాజీయము	0	8	జయచంద్రరేఖావిజయం	0	2
బలిజేపల్లిలక్ష్మీకాంతం	}	12	తెలుగునాడు (పద్యకావ్యం)	0	4
గారిశివానంకలహరిక్లేజు			శ్రీమహాభాగవతము	}	1 0
వేమనరత్నములు			(పద్యం) సంపన్నడుంబ		
భాగవతరత్నములు			శింగరాచార్యులు		
టీ కా తా త్ప ర్య శ త క ము లు			అద్వైతబోధిని	2	8
గజేంద్రమోక్షము	0	6	ఇనకంటాక్సుగెయిడ్	2	0
రుక్మిణీకల్యాణము	0	6	గణితబోధిని	0	1
నరసింహశతకము	0	6	ఎక్కములు	3	పై
కృష్ణశతకము	0	3	పెద్దబాలశిక్షలు	0	2
వేమనశతకము	0	3	కాళిదాస భవభూతులు	1	0
కుమారిశతకము	0	2	జయదేవుచరిత్రవచనం	1	0
సుమతిశతకము	0	2	కుశలవోపాఖ్యానము	0	4
బాలరామాయణము	0	2	స్త్రీలవితకధలు 1	0	6
భాస్కరశతకము	0	4	డిటో రెండవభాగము	0	6
దాశరథీశతకము	0	4	డిటో మూడవభాగము	0	6
అంబరీషోపాఖ్యానము	0	4	గీతరత్నహారము	0	8
			దస్తావేజుల మతలబులు	0	12

అ. నం.	పేరు	అ. నం.	పేరు
1	మొదటి భాగము	12	గంగా గౌరీ సంతానము
2	డిట్ట రెండవ భాగము	12	శ్రీకృష్ణజననము
3	నేడుక పెండ్లి పాటలు	8	శిలుక రాయ బారము
4	మహిళా మనోరంజనీ పాటలు	5	ధర్మరాజు జ్ఞానము
5	కామేశ్వరాపు పాటలు	5	శిలుక ముగ్గుల పాటలు
6	కుశల పులయ్యుద్ధం (నాట్యం)	8	శలుగు పాటలు
7	భారత రామాయణము	2	పైండి గోవింద నామాలు
8	కుశల వక్త్ర చుట్టల చరిత్ర	8	తులసి గోవింద నామాలు
9	డిట్ట చిన్నది	4	సీతా దేవి వేవిళ్ళు
10	కుసలాయకము	3	సీతా దేవి అగ్ని ప్రవేశము
11	లక్ష్మణాయకము	2	శ్రీ శ్రీ పుష్ప కళములు
12	శాంత గోవింద నామాలు	1	శాలకృష్ణ లీలలు
13	అడవి గోవింద నామాలు	1	గోవిందం పాట
14	లక్ష్మణ మూర్తి	1	దశావతారములు
15	లక్ష్మణ దేవరత్నము	1	గుమ్మ గుమ్మ హాస్య పాటలు
16	ధుక్కిణీ దేవి సీమంతము	1	సక్కు బాయి కీర్తనలు
17	కాళింగ మడుగు	1	శంసార విముక్తి కీర్తనలు
18	ఊర్మిళా దేవి నిద్ర (నాట్యం)	1	ఫల్ మోహ పరంగ పాట
19	అప్పగింతల పాట	1	అంజనేయ దండకము
20	మంగళ హారతులు	1	శ్రీ గామ దండకము
21		5	కనకదుర్గ దండకము

ఈ పుస్తకము లేగాక ఇంకా మావద్ద అనేక కములు గలవు. కావలసినవాటికి భారీగా అర్ధ రూపుపైసలతో రెడము. ఈ క్లబ్బాగులో ధరలన్నియు ప్రస్తుతము తెలుసు లోయన్న ధరలన్నియున్నవి. కొత్త భాతాగ్రాలు అర్ధ రూపాల్లానవంతు. సొమ్ము అడ్వాన్సుగా పంపవలెను. అడ్వాన్సు లేని ఆగరు పంపబడవు. కొరికవారి మాకం పెనీ 100 శీటీలు క్లబ్బాగు డివిజనుగా పంపగలము.

కురుకూరి నుబ్బారావు: బెజవాడ

డిప్యెన్డెన్సీ నవలలు.

బంగారు బరికె పా I	1-0-0
డిటో పా II	1-0-0
నుడిగాలి పా I	1-0-0
నుడిగాలి పా II	1-0-0
రక్తస్వామి	1-0-0
విషజ్వాల	0-12-0
పెటెకాంత రశమి పా I	0-12-0
డిటో పా II	0-12-0
సంశ	0-12-0
రూప సంకరి	0-12-0
హత్యాచిహ్నాది	0-12-0
శిశుహత్య పా I	1-0-0
శిశుహత్య పా II	1-0-0
శిశుహత్య పా III	1-0-0
ఇ పర	1-0-0
భయంకరి సాక్షి	0-12-0
చోరాగ్రాహ చక్రవర్తి	0-12-0
భయంకరి	0-12-0
వాహ్నేయ	0-12-0
హత్యాచిహ్నము	0-12-0
గజవంగ	0-12-0

చరిత్రాత్మక నవలలు.

సంగ్రహము	1-0-0
తిపోలుము	1-0-0
జపమాలిక పా I	1-0-0
జపమాలిక పా II	1-0-0
తానీషా	1-0-0
మానసింగు	1-0-0
క్రికోరి	1-0-0

వలయువారు—

విద్యార్థి సంఘములు

వస్త్రగుణప్రదీపిక	4-0-0
శాస్త్రాధ్యయనము	3-0-0
బసవరాజీయము	7-0-0
తమిళవైద్యసారం	1-0-0
గణితవైద్య చికిత్సా 1	1-0-0
డిటో రహస్యభాగము	1-0-0
సర్వవిద్యసారము	0-8-0
అనుపాదము 2	0-8-0
గోపాల్గోపాల్	0-8-0
శ్రీధరగోపాల్	0-8-0
వైద్యహాస్యశిష్య	0-8-0
సహజానందపరిచయము	0-6-0

స్త్రీ సాహిత్యము.

మాలి సాహిత్యసాహిత్యము	0-1-0
డిటో రహస్యభాగము	0-1-0
వేదము పాటలు	0-12-0
మహాభారతము	0-1-0
అభ్యాసము	0-8-0

విద్యార్థి సంఘములు.

వేమనాత్మములు	0-12-0
భాగవతములు	1-0-0
దండకర్షిణములు	0-1-0
సమంతాచార్యపద్యములు	0-1-0
దస్తావేజులములు	0-12-0
విద్యార్థి సంఘములు పా I	0-12-0
డిటో పా II	0-12-0
డిటో పా III	0-12-0
విద్యార్థి సంఘము	2-8-0
విద్యార్థి సంఘము	2-0-0
హిందూస్తానీ తెలుగుభాష	0-6-0

విద్యార్థి సంఘములు బుక్కు డిపో, బెజవాడ.

gunta
W. R. Reddy
W. R. Reddy
 TPLA 108153
 సుప్రసిద్ధ నాటకములు

బెజవాడ మొలవరంకం పెనీవారిచే
 ప్రదర్శింపబడునవి.

రంగూకాడీ (పతిభక్తి) సో. రా.	1-0-0
భీష్మబ్రహ్మచారి డిటా	1-0-0
గంగావతరణము డిటా	1-0-0
ధరణికోట (రెడ్లప్రతాపము)	1-4-0
ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణము మ ౨	1-0-0
పత్నిప్రతాప్ అననూయ సో. ౪	1-0-0
శ్రీకృష్ణకులాభారం మ సు	1-0-0
రాధాకృష్ణ సా ల	0-12-0
పాదుకాపట్టాభిషేకము డిటా	1-4-0
చింతామణి కా కా	1-0-0
మథునేవ డిటా	1-0-0
జయంతజయపాఠం ఆ స	0-12-0
బొబ్బిలియుద్ధము శ్రీ క	1-0-0
కృష్ణలీల బళ్ళారి కా సు	1-1-0
లవకుశ డిటా	1-1-0
రామదాసు బళ్ళారిడి గో	1-0-0
రామకవీరు డిటా	1-1-0
రసపుత్రవిజయం ఇ య	1-0-0
రాణా ప్రతాప్ సింగ్ డిటా	1-0-0
సంపూర్ణభారతం బళ్ళారి	1-0-0
తాజ్ మహల్ సో రా	1-0-0
కనక్తార చం శే	1-1-0
సావిత్రిసాంగు సా కాం	0-12-0
ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణం సాంగు	0-1-0
ప్రహ్లాదసాంగు డిటా	0-1-0
రాధాకృష్ణసాంగుచం శే	0-12-0
కులాభారంసాంగు డిటా	0-12-0

గయోపాఖ్యానం చి ల	0-8-0
ప్రసన్నయాదవము డిటా	0-8-0
పారిజాతాపహరణము డిటా	0-8-0
భక్తకవీర్ కా స	1-0-0
పాదుకాపట్టాభిషేకం డిటా	1-0-0
కాంతామతి బ గో	0-12-0
శ్రీకృష్ణరాయభారం	0-12-0
రోషనార జహ్వరిభాయి	0-12-0
సంపూర్ణరామాయణము	1-0-0
కుశలవ జ ల	0-12-0
పద్మప్రసాదము మ స	1-0-0
ఉషాపరిణయము	0-12-0
చండిక ము వేం	1-0-0
శ్రీరామాంజనేయం పి చి	1-0-0
శ్రీమతీదేవి శ్రీ త్రి	1-0-0
రాధాకృష్ణలీలలు కం వే	0-12-0
సతీ అననూయ ఆ సో	0-12-0
మహానంద ద్రో నీ	0-12-0
వృద్ధవివాహము గో వేం	0-12-0
కనకతార ము చం	0-12-0
రామదాసు రా నా	1-0-0
సతీ అననూయ సో రా	1-0-0
ప్రతాపరుద్రీయము	1-0-0
సంగీతకళారాశి	0-12-0
చలీబాబా 0 దొంగలు	0-12-0
సత్యహరిశ్చంద్ర	1-0-0
భోజకాళిదాసు	1-0-0
సంపూర్ణభక్తవిజయం	1-0-0
మారుతీ మైరానా	0-12-0

వలయువారు: —

 సరస్వతి బుక్ డిపో, బెజవాడ.

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	TPLA 105 10 15
పుస్తకం పేరు	ప్రతిభాపూరిత మనసు
తారీఖు	10/10/24
ముందు అట్ట	40
వెనుక అట్ట	45
మొత్తం పేజీలు	83
పెద్ద సైజు పేజీలు	100
భాగ పేజీలు	40
లేని పేజీలు	100
తయారు చేసినది	prathibha
పేజీలు విడదీసినది	Tharun
స్కాన్ చేసినది	LAKSHMI
పరిశీలించినది	
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	100
పరిస్థితి	Good